

KAITSE KODU!

KAITSELIIDU AJAKIRI NR 2 [94/540] 2010

LAHINGUMEDITSIIN ERINEB
TAVAMEDITSIINIST JA SARNANEB
KATASTROOFIMEDITSIINIGA

45 TUNDI EHK 300 KILOMEETRIT JUTTI SUUSKADEL

**SÕJAPIDAMINE II. JOHN BOYDI OODA SILMUS:
TEORIA JA PRAKTIKA**

KAS SÕJA ÕPPETUNNID ON VEEL MEELES?

VÕISTLUSSARJA "PAHKLA VINT" REEGLID

Kaitseliidu 20 aasta taguse taastamise mälestuskivi avamisele oli kogunenud arvukalt Järvakandi rahvast.

Mälestuskivi avamist jälgisid kaitseminister Jaak Aaviksoo, kaitseväge juhataja kindralleitnant Ants Laaneots, president Arnold Rüütel jt.

Mälestuskivilt võtsid katte Rapla ringkonna kodutütred Victoria Tkatsj ja Triin Hermat.

Mälestuskivi pühitsesid kaitseväge peakaplan kolonelleitnant Taavi Laanepere ja Kaitseliidu peakaplan major Aivar Sarapik.

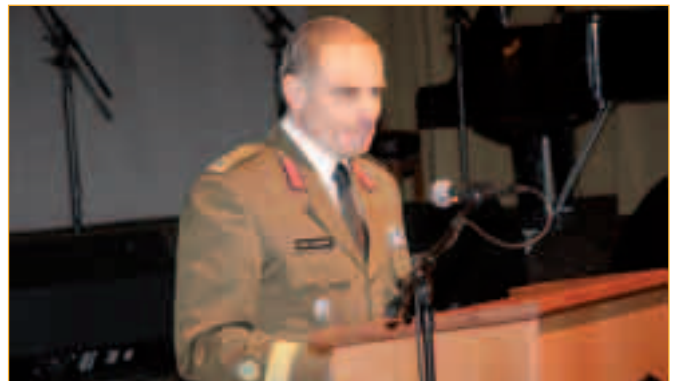
Kaitseliitlased auvalves vastavatud mälestuskivi juures.

Malevate liputoimkonnad suunduvad Järvakandi kultuurihalli pidulikule kõnekoosolekule.

Kaitseliidu taastamise 20. aastapäeva konverents Järvakandi kultuurihallis.

Kaitseväge juhataja kindralleitnant Ants Laaneots kõnelemas Kaitseliidu vanematekogu konverentsil.

16

Võrumaa malevas algas sariõppus

21

Esimene Kaitseliidu personalikonverents peeti Tartus

31

Võistlussarja "Pahkla vint" reeglid

37

Põlva naiskodukaitsjad tantsisid tuhamägede tantsupeol

RESERVVÄELASTES ON SEE TEGELIK VÄGI

AASTA OHVITSER 2009 LEITNANT IVO SILBAUM JUHIB TANKITÕRJEKOMPANIID

Kuidas kümme aastat tagasi noorkaitseliitlasena alustanud Ivo Silbaum pälvis aasta ohvitseri 2009 auhinna 13

KOOLITUSPLAANID POOL AASTAT HILJEM

Ülevaade Kaitseliidus mullu käima lükatud ambitsioonika plaani – vabatahtlike pealike väljaõppe ametikohaga vastavusse viimise – hetkeseisust 18

“LÜKKA ÕRNALT, TÕMBA TUGEVALT!” JA KUIDAS SEE ORGANISATSIOONIÕPETUSEGA SEOTUD ON

Naiskodukaitsse organisatsiooniõpetuse instruktorite täiendkursuslastelt sai Kaitseliidu Kool rohkesti tagasisidet õpetuse arendamiseks..... 38

Sakala malev tunnustas aasta tegijaid 5

Teenetemärkide andmine 6

Kaitseliit tähistas Järvakandis taastamise 20. aastapäeva 8

Raha versus elud 10

Võrumaa malevas algas sariõppus 16

Lahingumeditatsioon erineb tavameditsiinist ja sarnaneb katastroofimeditatsiooniga 17

Esimene Kaitseliidu personalikonverents peeti Tartus 21

45 tundi ehk 300 kilomeetrit jutti suuskadel. Eestlane tõi

“Kaukopartiohihto!” kuldse tammpargadega medali 22

Sõjapidamine II. John Boydi OODA silmus: teooria ja praktika 24

Kas sõja õppetunnid on veel meeles? 29

Võistlussarja “Pahkla vint” reeglid 31

Valgamaa maleva kompaniid pidasid aastakoosolekuid 34

Paju lahingu 91. aastapäev tuletas meelde vabaduse hinda 35

Põlevkivitöötaja Viru Keemia Grupp on strateegiline kütusetootja 36

Põlva naiskodukaitsjad tantsisid tuhamägede tantsupeol 37

Simuna jäljeküttide võistlusest sai kordumatu elamus 40

Paide kodutütred käisid linnajuhtide vastuvõtul 42

Lahe vastlapäev Laheda moodi 42

Isamaalaager Põlvamaal 42

Saaremaa kodutütarde hoogne aastaalgus 43

Viru noored valmistuvad tööliissportlaste maailmamängude avatseremooniaks ... 44

Vabariigi 92. aastapäev tõi lisa Virumaa kodutütarde ridadesse 44

Krabi rühm tähistab sünnipäeva koos Eestiga 45

Kellamäe koolipere tutvus Kaitseliiduga 45

Talvelaager jagas tarkusi ja pakkus lusti 46

Leevi noorte veebruarikuu ettevõtmised..... 47

KAITSELIIDU TAASTAMIST MEENUTAB JÄRVAKANTI PÜSTITATUD MÄLESTUSKIVI

Kaitseliitu ei taastatud 20 aastat tagasi veel okupeeritud Eestis ühe päeva ja ühe koosolekuga. Kõikjal üle Eesti oli neid, kes nii enne kui ka pärast 17. veebruari ajaloolist koosolekut Järvakandis pidasid nõu Kaitseliidu taastamiseks, otsisid välja peidetud dokumente, relvi ja kuulasid vanade kaitseliitlaste mälestusi. Kuid Järvakandis kokkutulnud kuulutasid Kaitseliidu taastamise vajadust kõige resolutssemalt ja 125 neist kinnitasid seda üleskutset oma allkirjaga. Sellest julgest avaldusest alates loeme me Eesti kaitsetahte kehas-taja Kaitseliidu taastatuks kõikjal Eestis. Vt ka lk 8–9.

Foto: Ivar Jõesaar

Ivar Jõesaar, kapten

Kaitseliitlane kahe ilma piiril

Kaitseliitlane olla on põnev ja see pakub katsumusi. Ühelt poolt räägitakse, et vana Euroopa ei mõista sind, teisalt adud, et Venemaa ei saa sinust aru. Kummatigi pole keegi osanud siin kahe ilma piiril mõistlikul viisil püsima jäämiseks midagi paremat välja pakkuda.

Kaitseliitlane olla on põnev ja pakub uusi katsumusi ka sõjapidamisviiside põlvkondade vahetuse piiril. Järjest tuleb sõnumeid, et vana ausameelne valmistumine Teise maailmasõja lahingute kordamiseks uuemate relvadega muutub üha mõttetumaks ning aeg on ennast valmis panna infotehnoloogilisteks heitlusteks tsiviilühiskonna sees ja samaaegselt küberruumis. Paratamatult tuleb arvestada idamaiste Talibani ja Al Qaeda kogemustega neljanda põlvkonna sõjapidamise rakendamisel: esmalt valivad nad – üki-kaki-kommi-nommi-vanamees-hüppas-üle-pommi – enda keskelt põuepommari ja hetk pärast pauku kuulutavad kogu maailma sotsiaalses ja muus kõmujanulises meedias: aga me neile ristikoertele andsime!

Nii polegi ime, et vana õhtumaa riikides pannakse kinni kuulsusrikkaid Napoleoni sõdade ajast pärit rügemente ning luuakse asemele teavituspataljone ja PSYOPs-kompaniisid. Kõik ikka selleks, et olla moodsa ajastu kohaselt esimesed oma sõnumit kuulutama ning maailma progressiivse üldsuse meeli ja südameid võitma. Küllap on möödunud ka ajad, mil meie kaitseväeski hellitati lootust, et esmalt peame hiljakesi kusagil metsapõues kuu aega 3000 mehega suurõpust “Kevadtorm” ja siis tuleme välja ning kohe anname pressiteate. Praegusel masuajal on ideaalsed tingimused, et ärimaailmas töötuks jäänud teavitajate ja muude infotehnoloogide seast värvata tulevase sõja tarvis kõik vajalikud teavitusseersandid, -veebid ja -majorid. Et enne hästiarhiveeritud konventsionaalsete reservpataljonide aktiveerimist oleks meil vajadusel võimalik kohe rakendada infotehnoloogilised kiirreageerimisjõud.

Kaitseliidus on kõik õnneks palju lihtsam. Meil pole vaja uue põlvkonna sõja sõdureid tööjõuturult värvata, meil on vaja nad vaid enda keskelt üles leida ja nende elust kaasavõetud oskused Kaitseliidu Kooli kursustel ühtlustada. Lisaks väikeste üksustena sõjapidamise loomingulistele ja mittekonventsionaalsetele oskustele on vaja üha enam keskenduda ka ligemeste hädas abistamise ja oma tegevusest avalikkusele teada andmise suutlikkusele.

Kaitseliit võib igapäevaselt kaaskodanike meeli ja südameid, kui ta suudab taas kord tõestada, et on igal ajal olemas kõikjal üle Eesti, tulgu siis taevast pussnuge või tõstku lumerohke talve järgsed sulaveed korruga paigast meie madalamete paikade teed ja majad. Muide, nüüd ongi paras aeg minna paate, kummikuid ja muid päästevahendeid üle lugema. Ärge fotoaparaatigi maha unustage! **KK!**

**Kaitseliidu ajakiri
Kaitse Kodu!**

Asutatud 11. september 1925

VÄLJAANDJA KAITSELIIT

Ilmub kaheksa korda aastas.

PEATOIMETAJA:

kpt Ivar Jõesaar

TEGEVTOIMETAJA:

n-ltn Taive Kuuse

KEELE- JA STIILOIMETAJA:

Viire Villandi

MAKETT JA KÜLJENDUS:

Matis Karu

REKLAAM JA LEVI:

kaitsekodu@kaitseliit.ee

TOIMETUS:

Riia 12, Tartu 51013

Telefon 717 9155

Faks 717 9150

Toimetuse e-mail:

kaitsekodu@kaitseliit.ee

Trükitud ASi Printall trükikojas

**Toimetus kaastöid ei
retsenseeri ega tagasta.**

KAITSELIIT INTERNETIS:

www.kaitseliit.ee

www.alutaguse.ee

www.jogevamalev.ee

laane.kaitseliit.ee

toompea.kaitseliit.ee

parnu.kaitseliit.ee

polva.kaitseliit.ee

rapla.kaitseliit.ee

tallinn.kaitseliit.ee

www.meredivisjon.ee

www.hot.ee/laanemk

yhend.kaitseliit.ee

www.virumalev.ee

tartu.kaitseliit.ee

www.ut.ee/akmk

valgamaa.kaitseliit.ee

jarva.kaitseliit.ee

Toimetuse kõnetund

esmaspäeviti kell 13–15

Tallinnas Toompea 8, tel 717 9027

Kaastööde saatmise tähtaeg

Kaitse Kodu! järgmisesse numbrisse on

12. aprill 2010

Naiskodukaitsja Sakala ringkonna parim naiskodukaitsja Ele Lehes.

Kaitseliidu Sakala maleva parim kaitseliitlane Raul Astel.

Fotod: ELMO RIIK

Sakala malev tunnustas aasta tegijaid

Tekst: PIRET TAIM

Tänavusest aastast annab Kaitseliidu Sakala malev välja maleva aasta kaitseliitlase ja aasta naiskodukaitsja tiitlit, millega väärtustatakse organisatsiooni heaks panustamist ning avaldatakse avalikku tunnustust isikule, kes on eelnenud aasta jooksul kaitseliitlase või naiskodukaitsjana silma paistnud. Tunnustusega kaasneb maleva personaliseeritud vapikilp ja tunnustus, mis antakse üle Eesti Vabariigi aastapäeva pidulikul koosviibimisel.

Tiitlisaajad valib välja kuni seitsmeliikmeline vabatahtlikest juhtidest ja malevapealikust koosnev komisjon. Tänavu anti tunnustused üle Viljandi maavanema, Omavalitsuste Liidu esimehe ja Kaitseliidu Sakala maleva pealiku korraldatud vabariigi aastapäeva vastuvõtul 23. veebruaril Uga-la teatris.

Sakala 2009. aasta naiskodukaitsjaks valiti Sakala Ele Lehes, kes on organisatsiooni liige 2007. aastast. Ta on olnud tegus nii toitlustamisel, koormusmatkadel-spordivõist-

lustel, korraldustöös kui ka maleva väljaõppeüritustel. Alates 2009. aastast on Ele Lehes Sakala ringkonna Viljandi jaoskonna esinaine. Sakala maleva aasta kaitseliitlase 2009 tiitli pälvis Sakala maleva formeerimispunkti meeskonnavanem Raul Astel. Raul Astel on Kaitseliidu liige 2004. aastast. Mullu komplekteeris ta formeerimismeeskonna, tuues Sakala maleva ridadesse palju uusi tegevliikmeid. Möödunud aastast tegutseb ta ka noortejuhina, olles noorkotkaste Parvepoiste rühma pealik. **KK!**

LÜHIDALT

KAITSELIIDU USALDUSVÄÄRSUS PÕLISELANIKE HULGAS REKORDTASEMEL

Turu-uuringute ASi 20. jaanuarist 2. veebruarini kaitseministeeriumi tellimusel läbi viidud avaliku arvamuse uuringust riigikaitse kohta selgub, et Kaitseliidu usaldusväärsus eestlaste seas on viimase kümne aasta rekordtasemel, ulatudes 80 protsendini. Võrreldes aastataguse ajaga on rahva usk kogu Eesti kaitsevõimesse suurenenud. Riigikaitse arendamisega oli aasta alguses rahul 68%, mis on mullusest 10 protsendipunkti rohkem. Toetus NATO liikmeks olemisele on tõusnud rekordkõrge 80 protsendini. **KK!**

VÕIDUPÜHA PARAAD OLI JÕGEVAMAA AASTA TEGU

Jõgeva maavalitsus kuulutas 20. veebruaril välja Jõgevamaa aasta teo 2009. Võidupüha paraadi korraldamise eest sai aasta teo laureaadiks avaliku sektori kategoorias Kaitseliidu Jõgeva malev, jagades tiitlit bussijaama valmimisega. Jõgevamaa Kuldristi pälvis Kaitseliidu Jõgeva maleva pealik kapten Janno Rosenberg. Kõrge maakondlik autasu anti talle Kaitseliidu Jõgeva maleva edendamise kaudu jõgevamaalste turvatunde tugevdamise ja Kirna õppekeskuse rajamise eest ning tänuks selle eest, et malev on noorkotkaste ja kodutütarde tegevuse kaudu panustanud maakonna noorte isamaalisesse kasvatamisse, samuti Jõgeval peetud võidupüha paraadi õnnestumise puhul. **KK!**

Aasta teo aukiri, selle juurde kuuluv aumärk ning maakonna kontuuri ja tunnuslausega meene.

Teenetemärkide andmine

Kaitseliidu seaduse § 11 lg 8, vabariigi valituse 5. oktoobri 1999 määrusega nr 286 kinnitatud Kaitseliidu teenetemärkide statuudi punkti 8 alusel ja seoses Eesti Vabariigi 92. aastapäevaga

1. AVALDAN KAITSELIIDU KESKJUHATUSE 21. JAANUARI 2010 OTSUSE NR K-0.1-1/1120PR MEDALITE ANDMISE KOHTA

1.1. Valgeristi II klassi kavaleride nimekiri

Tallinna malev

major Eduard NIKKARI nr 762

kapten Heino PIIRSAJU nr 763

Tartu malev

lipnik Ernst RAISTE nr 768

1.2. Valgeristi III klassi kavaleride nimekiri

Tallinna malev

major Ivar KÜHN nr 764

leitnant Margus HERGAUK nr 765

kapral Tõnu ORAV nr 766

malevlane Aif-Theophil PUSKAI nr 767

Jõgeva malev

leitnant Aldin KÕÖK nr 757

Järva malev

Arvi SAARM nr 758

Rapla malev

lipnik Aavo VÄLI nr 759

lipnik Sven SOOMETS nr 760

vanemseersant Heino AOSAAR nr 761

Kaitseliidu peastaap

kapten Argo LAANEMAA nr 769

veebel Tiia FEDIK nr 770

1.3. Teenetemedali eriklassi kavaleride

nimekiri

Tartu malev

major Enno MÕTS nr 630

major Toomas MÕLS nr 631

1.4. Teenetemedali I klassi kavaleride

nimekiri

Alutaguse malev

nooremveebel Ralf NURK nr 198

vanemseersant Arvid SIILAK nr 199

Järva malev

Arvi LIIVERKAS nr 200

Lääne malev

veebel Kalle KARM nr 201

nooremseersant Lembit SAAR nr 202

reamees Avo TRÄDER nr 203

Tartu malev

lipnik Heldur LEPISK nr 204

nooremseersant Kaarel TOBBER nr 205

nooremseersant Tarmo SARI nr 206

Endel KASEOJA nr 207

Kaitseliidu peastaap

major Joe LEPP nr 208

Virve KIRTISI nr 209

Martin KIISKÜLA nr 210

1.5. Teenetemedali II klassi kavaleride

nimekiri

Tallinna malev

leitnant Merike JÜRJO nr 1070

nooremseersant Mihkel TIKK nr 1071

kapral Lembit KURS nr 1072

Jüri KILVITS nr 1073

Alutaguse malev

nooremseersant Indrek STRAUCH nr 1063

reamees Valter ERNITS nr 1064

Jõgeva malev

vanemseersant Margo LAUGMAA nr 1065

Lääne malev

leitnant Vambola TAMBERG nr 1066

vanemseersant Ando TOMBAK nr 1067

Rapla malev

leitnant Kalev KIVISTE nr 1068

kapral Sven PUHKAN nr 1069

Tartu malev

reservkapten Andrus ROOTSMÄE nr 1088

leitnant Enn REMMET nr 1089

leitnant Siim SIKK nr 1090

vanemmaat Karol KOLK nr 1091

seersant Ain EHARI nr 1074

nooremseersant Tõnu JÜRGENSON nr 1075

nooremseersant Kalle OTS nr 1076

nooremseersant Ants LAAS nr 1077

kapral Hillar VIKSI nr 1078

kapral Tiit HILPUS nr 1079

kapral Jaanus JÜRGENSON nr 1080

kapral Priit KOLLIST nr 1081

kapral Aare KURIK nr 1082

reamees Inno PÄRN nr 1083

Aare NURM nr 1084

Aage RAUD nr 1085

Liis KULD nr 1086

Marit BIRGHOLTS nr 1087

1.6. Teenetemedali III klassi kavaleride

nimekiri

Tallinna malev

kolonelleitnant Leo KUNNAS nr 3136

major Hillar TINT nr 3137

seersant Taavi KÕIV nr 3138

nooremseersant Tanel VIKSI nr 3139

nooremmaat Aune SURVA nr 3142

Veiko VESKI nr 3140

Johan TOMBERG nr 3141

Jõgeva malev

seersant Kalev MAARAND nr 3126

nooremseersant Andi PÜKKENEN nr 3127

Lääne malev

seersant Teet KUUSMANN nr 3128

kapral Toomas VAHER nr 3129

Rapla malev

kapral Peeter TORRI nr 3130

reamees Jevgeni KUUSMAN nr 3131

reamees Heinrich KUUSMAN nr 3132

reamees Kaljo MAARAND nr 3133

reamees Einar MÜÜRISEPP nr 3134

reamees Margo PAABORT nr 3135

Tartu malev

lipnik Anne MUST nr 3143

lipnik Ulvi KARU nr 3144

veebel Taavi MURU nr 3145

vanemseersant Rein VASK nr 3146

nooremseersant Lembit LIIVAMÄGI nr 3147

nooremseersant Märt MEESAK nr 3148

kapral Ants PRÜÜS nr 3149

reamees Priit PEHTER nr 3150

reamees Priit PENNAR nr 3151

reamees Raigo MÄGI nr 3152

reamees Leo MITT nr 3153

reamees Kert KIVASTE nr 3154

Maris HURT nr 3155

Merike JÕGEVA nr 3156

Janika ROOPS nr 3157

Tarmo RAND nr 3158

Anne-Ly RÜÜTLI nr 3159

Malle ROOMET nr 3160

Liina PÄRNAMÄE nr 3161

Katrin KOLK nr 3162

Kaisa SOONDRA nr 3163

Inge LEITU nr 3164

Helle BLUM nr 3165

Helen SAAL nr 3166

Viivika KOOK nr 3167

Varju VAHER nr 3168

Signe VIGGOR nr 3169

Riina SINDONEN nr 3170

Pilvi KULD-PALK nr 3171

2. AVALDAN KAITSELIIDU KESKJUHATUSE 18. VEEBURI 2010 OTSUSE NR K-0.1-1/2953PR MEDALITE ANDMISE KOHTA

2.1. Teenetemedali I klassi kavaleride

nimekiri

Alutaguse malev

leitnant Aare KARP nr 214

nooremleitnant Kalmer VENE nr 215

nooremveebel Ülo AHU nr 216

vanemseersant Vello VEIT nr 213

seersant Enn-Jaan VARJEND nr 217

kapral Pjotr VÄHK nr 218

Tallinna malev

major Mart PUUSEPP nr 211

nooremleitnant Erki VAIKRE nr 212

2.2. Teenetemedali II klassi kavaleride

nimekiri

Alutaguse malev

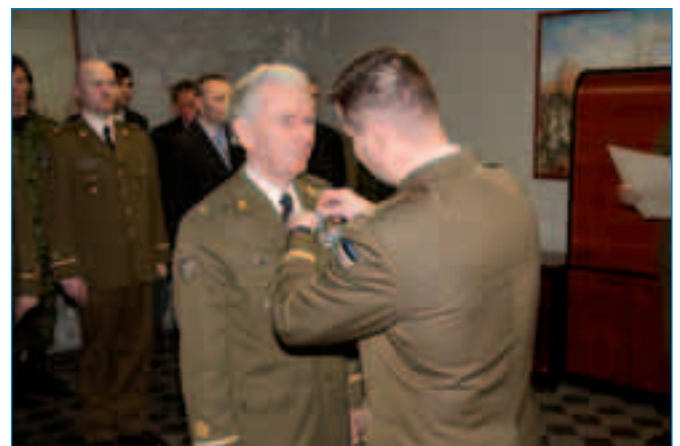
major Ain KRONDEL nr 1099

vanemseersant Villu PEETSALU nr 1100

seersant Ivo MÕIK	nr 1101	kapral Tõnis TELGMAA	nr 1095	Ants KANGRO	nr 3183
seersant Enn KIVILO	nr 1102	kapral Rein SPITZ	nr 1096	Tallinna malev	
nooremseersant Kullar KARJA	nr 1103	Kalju TAMMJÄRV	nr 1092	leitnant Marten SUUR	nr 3172
nooremseersant Uno ILLIPE	nr 1104	Riho MAIPUU	nr 1093	nooremleitnant Juhan AUS	nr 3173
kapral Tambet LEINBOCK	nr 1105	Tõnu MELTSAS	nr 1097	lipnik Aaser NAVA	nr 3174
kapral Peeter TAPNER	nr 1106	Ants RALLMANN	nr 1098	vanemseersant	
kapral Endel KIVISAAR	nr 1107	2.3. Teenetemedali III klassi kavaleride nimekiri		Igor KOPÕTIN	nr 3175
kapral Kalev NÕMMELOO	nr 1108	Alutaguse malev		nooremseersant Tiit TOMBAK	nr 3176
reamees Tarmo KOLLO	nr 1109	nooremleitnant		kapral Uku TAMM	nr 3177
Mati ILVES	nr 1110	Andres VINKLER	nr 3181	reamees Illar ÕISPUU	nr 3178
Tallinna malev		reamees Kalvi KURVE	nr 3182	Liisa MÄEMETS	nr 3179
vanemseersant Peeter SAADLA	nr 1094			Mairoid AGU	nr 3180

Admiral Johan Pitka 138. sünniaastapäeva tähistati pargade asetamisega tema monumendi jalamile.

19. veebruaril, admiral Johan Pitka sünniaastapäeval anti Kaitseliidu peastaabi miinisaalis üle ka Kaitseliidu autasud ja ohvitseride auastmetunnused.

Kaitseliit tähistas Järvakandis taasasutamise 20. aastapäeva

Tekst: TANEL RÜTMAN, kapten TAIVE KUUSE, nooremleitnant

Järvakandi kultuurihalli ees avati 17. veebruaril, Kaitseliidu taasasutamise aastapäeval mälestuskivi. Järvakandi rahvas ja külalised said näha Kaitseliidu lippude rivistust, relva- ja tehnikanäitust ning maitsta sõdurisuppi.

LIHTNE MAAKIVI

Kaitseliidu ülem kolonelleitnant Raivo Lumiste tões lihtsast maakivist mälestuskivi avamisel, et ehkki kivil ei ole kuldsete tähtedega marmortahvli ega sellel nimesid, nagu on paljude suurte võitude monumentidel, on see kivi siiski võidu tähis. “See kivi siin on meie võidu monument. Kakskümmend aastat tagasi võitsid Kaitseliidu taasloojad võõra võimu ja võõra vaimu, võitsid meile kõigile tänase Kaitseliidu,” sõnas kolonelleitnant Lumiste. Tema sõnul on Kaitseliidu tulevik vabatahtlikkus, isamaalisus, kogukonna- ja perekesksus, avatus ja omaalgatus. “Need väärtused on selle aegade silla sammasteks, mis algas Eesti Vabariigi väljakuulutamise, kadus meie alt võõrvõimu aastatel ja mida mööda me täna

taas liigume tulevikku,” lausus kolonelleitnant Lumiste.

Mälestuskivi pühitsesid kaplanid major Aivar Sarapik ja kolonelleitnant Taavi Laanepere ja sellelt eemaldasid kätte Rapla kodutütre Victoria Tkats ja Triin Hermat, neid assisteerisid noorkotkad Olev Abel ja Gustav Paluoja. Kiviavamisetsereemoniale järgnes pidulik kõnekoosolek Järvakandi kultuurihalli suures saalis, mille akadeemilisus oli emotsionaalselt rikastatud Kaitseliidu Jõgeva ja Lääne maleva kodutütarde ja noorkotkaste muusikaliste etteastetega.

VANEMATEKOGU KONVERENTS

Kõnekoosolek jätkus Kaitseliidu vanematekogu konverentsina. Kaitseliidu taasasutamisaastapäeva puhusel Kaitseliidu vanematekogu konverentsil esinenud kaitseminister Jaak Aaviksoo sõnul vajab Kaitseliit suuremat riigi tuge kui seni. “Kindlasti on vaja vastu võtta uuenenud Kaitseliidu seadus, mille ettevalmistamisega me kaitseministeeriumis tegeleme,” lisas minister.

Kakskümmend aastat tagasi võitsid Kaitseliidu taasloojad võõra võimu ja võõra vaimu, võitsid meile kõigile tänase Kaitseliidu, sõnas kolonelleitnant Lumiste.

Kaitseväge juhataja kindralleitnant Ants Laaneots rõhutas Kaitseliidu ees seisvatest peaulesannetest rääkides kolme aspekti. Esiteks tõi ta välja Kaitseliidu peamise rolli kaitsetahte ja isamaalisuse kasvatajana. Teiseks lähiaja tähtsaks ülesandeks nimetas ta Kaitseliidu liikmeskonna kasvatamist ning kolmandaks infrastruktuuri ja logistika väljaarendamist. “Kaitseliit peab jääma oma algsete ülesannete juurde ehk maa-kaitsevägeks või üleriigiliseks turvavaibaks, mis tagab inimestele kõikvõimalikku abi kõikjal üle maa nii rahu-, kriisi- kui ka sõjaolukorras,” sõnas kindralleitnant Laaneots. Tema sõnul peitub Kaitseliidu kui organisatsiooni tugevus sõjalise ja seltsilise külje sümbioosis. “Kaitseliit on tänapäevase lääneliku ja mugava ratsionaalse mõtlemise vaatenurgast midagi erakordset. Aga samas on Kaitseliit Eesti riigi ja rahva jaoks nii loomulik, ilma Kaitseliiduta ei kujuta me ette Eesti riigikaitset,” ütles kindralleitnant Laaneots.

Riigikogu esimees Ene Ergma märkis, et Kaitseliidu taastamine poolteist aastat enne Eesti ametlikku taasiseseisvumist oli okupatsiooni oludes julge omaalgatus. Ergma sõnul on Kaitseliit väärtustega liit, mis seob liikmeskonnaks erinevaid inimesi erinevatelt elualadelt, keda seob üks tahe ja eesmärk – kaitsta Eestit. Ergma tõi esile ka Kaitseliidu panuse välismissioonidel. “See näitab kaitseliitlaste võimeid ja sisukust ning lisab meile usaldusväärsust ka meie liitlaste silmis NATO ja Euroopa Liidus,” märkis ta.

KAITSELIIT KUI PÜSIVÄÄRTUS

President Arnold Rüütel lausus, et Kaitseliit oli, on ja jääb Eesti rahvale vajalikuks ja südamelähedaseks organisatsiooniks. Tema arvates on tähtis, et Kaitseliiduga on ühinenud palju noori.

Kaitseliidu vanematekogu konverentsil tegid ühissetekande Kaitseliidu noorteorganisatsioonide tegevusest Tartumaa kodutütar Johanna Annamaa ja noorkotkas Vaiko Vaher.

Ajaloolase Merike Jürjo sõnul on tagasi vaadates oluline meenutada neid tundeid, mis tol ajal inimeste meeli haarasid. “See oli ühtekuuluvustunne, mida me aastakümnete eest koos Balti ketis seistes või koos lauluväljakul tundsimine,” arutles Jürjo. Ta tõdes, et 1980. aastate lõpul ja 1990. aastate alguses oli palju rühmitusi, kes nägid igäüks oma-moodi võimalust Eesti riiki taastada, kuid nad kõik kujutasid seda oma riiki ette sellisena, nagu oli 1938. aasta Eesti, ja rääkides Teise maailmasõja eelsetest väärtustest sõjalise võime taastamiseks jõuti Kaitseliidu juurde. Ta tunnistas, et 20 aastat iseseisvust on teinud soovides suuri korrektsioone, sest kogu maailm on kardinaalselt muutunud ja ajas tagasi minna on võimatu. “On rõõm tunnustada, et Kaitseliidu mõte ja meel oma sümboli põhjakotka kujul on tänapäeval üks väheseid Teise maailmasõja eelseid Eesti Vabariigi väärtusi, mis meil on õnnestunud üsna eheda, originaalilähedase ja elujõulisena säilitada ja uuele põlvkonnale pärandada,” lisis Jürjo.

Kaitseliidu auliige Enn Tarto rääkis Kaitseliidu vanematekogu rollist Kaitseliidu loomisel ja kujunemisel. “Põhiväärtusest, et Kaitseliit on vabatahtlik riigikaitse ülesannetega omaalgatuslik struktuur, ei tohi loobuda,” ütles Tarto.

Tänapäeva püsiväärtustest rääkis erukolonelleitnant Einar Laigna. “Kõik muud välised asjad siin maailmas pudenevad, vaimujõudu ei saa murda miski. Vaimujõud oli see, mille abil säilis Kaitseliit läbi kogu Nõukogude aja. Siin Järvakandis ta ainult ilmutas end nähtavalt, aga oli kogu aeg olemas nende inimeste hinges, intellektis, mälestustes, meenutustes – see oli kogu nende elu,” ütles ta.

Vanematekogu konverentsi lõpuetevõtteid Tartumaa kodutütar Johanna Annamaa ja noorkotkas Vaiko Vaher, kes tutvustasid kuulajatele kogemusi ja väärtusi, mida nemad on omandanud noorteorganisatsioonides tegutsemise kaudu.

TAASASUTAJATE TUNNUSTUSEKS

Kaitseliidu taasasutamise aastapäeval avaldati austust neile, kes

Piduliku päeva lõpul kutsuti kõik enda kohalolekust teatanud Kaitseliidu taasamise dokumentidele allkirja andjad saali ette ja neile anti üle mälestusplaadid.

20 aastat tagasi Kaitseliidu taasasutamise protokollile alla kirjutasid. Kohaletulnud taasasutajatele andsid mälestusplaadi ja tänukirja üle Kaitseliidu ülem kolonelleitnant Raivo Lumiste ja Kaitseliidu vanematekogu esimees Tiit Tammsaar.

Kaitseliit oli esimene taastatud Eesti riigikaitsestruktuur. 17. veebruaril

1990, poolteist aastat enne Eesti taasiseisvumist, otsustasid 125 Järvakanti kogunenud inimest taastada Kaitseliidu üleriigilise organisatsioonina ja vastu võeti ka Kaitseliidu ajutine põhikiri. Praegu on Kaitseliidul peaaegu 12 000 liiget, koos erioorganisatsioonide Naaskodukaitse, Kodutütarde ja Noorte Kotkastega kuulub Kaitseliitu 20 000 inimest. **KK!**

MALEVATES

PÕLVA MAAVANEM PRIIT SIBUL LIITUB KAITSSELIIDUGA

Tekst: AARE LEPASTE

Põlva maavanem Priit Sibul külastas 2. märtsil Kaitseliidu Põlva maleva staapi, et kavanda riiklike pühade tähistamist maakonnas ja kinnitada valmisolekut organisatsiooniga liituda. Kohtumisel malevapealiku major Tarmo Süti, maleva juhatuse liikme Aare Lepaste ja staabiülema kapten Meelis Ivaskiga olid arutluse all tänavuse võidupüha tähistamine Põlva maakonnas, Eesti Vabariigi 93. aastapäeva tähistamine ja maavanema astumine Kaitseliidu liikmeks.

Kohtumisel lepiti kokku, et võidupüha ja vabariigi aastapäeva tähistamiseks alustavad Põlva maavalitsus ja Kaitseliidu Põlva malev aktiivset koostööd, et tuua need tähtpäevad inimestele lähemale. Arutledes maavanema rolli üle Kaitseliidu Põlva maleva liikmena langes Priit Sibul otsuse Kaitseliiduga liituda. “Otsus Kaitseliiduga liituda tundus minu senise tegevuse loogilise jätkuna. Tänavu kolmandat aastat koos Kaitseliiduga korraldatud lipuheiskamine päikesetõusu ajal Eesti Vabariigi sünnipäeval on hea näide meie senistest ühistest tegemistest,” põhjendas maavanem Priit Sibul oma otsust. **KK!**

Tekst: MART HELME

Raha versus elud

Kui Eesti ametnikelt ja poliitikutelt küsida, miks pole meie kaitsevälk moodsaid lennukuid, allveelaevu, soomusjõude, rakette ega lennukikandjaid, on vastus iseenesest mõistetav: see kõik on meile liiga kallis. Tõepoolest, moodsate hävitajate hind võib ulatuda saja miljoni dollarini, lisanduvad väljaõppe-, hooldus- ja lennukulud. Põhimõtteliselt sama kehtib kõigi relvaliikide uusimate mudelite puhul.

Kuidas on relvastumise maksumusega olnud lood minevikus? 13. sajandi algul, kui meie, eestlased, seoses Läänemeremaade rahvaste vastu välja kuulutatud ristsõdadega ajaloo valgusesse astusime, oli kõige preetiižsem ja luksuslikum relv sõdalase varustuses mõök. Mingi mõõga võis suvalisest rauast taguda iga küla-sepp, kuid isegi niisugune mõök polnud odav – raud lihtsalt polnud sel ajal odav. Mõök, mille oli sepistanud oma ala meister ja mille materjaliks oli erinevate omadustega metallide sulam, maksis aga sõna otseses mõttes laostavat hinda. Niisuguse mõõga ekvivalendiks oli keskmine talu. Mitte asjata ei maksnud Kalevipoeg Soome sepale mõõga eest 42 lehma hinna.

Loomulikult polnud selline luksusese tavalisele maa-kaitsevälkesele jõukohane. Sestap leppiski viimane oda, nui ja talutöödeski kasutada kõlbava kirvega. Sealsamas kõrval oli aga mehi ja rahvaid, kes relvade pealt raha kokku ei hoidnud. Eelkõige käib see Lääne-Euroopa kohta, kus sõdalaste kiht juba varakeskajal muust elanikkonnast selgelt ja jõuliselt erituma hakkas ja kus relvastuse täienedes sõdimise oma elukutses muutnud meeste ees seisis vältimatu dilemma: kas käia ajaga kaasas, leida vahendid oma relvastuse ajakohastamiseks ja kinnistuda sel moel tekkiva rüütlikeisuse (aristokraatia) ridades või langeda lihtsa sõjasulase, ent miks mitte ka tavalise talupoja tasemele. Hiljemalt 10. sajandiks oli igatahes selge, et korraldada kiivri, soomussärgi, mõõga, piigi ja hobusetega polnud sõdalane enam eliitsõdur. Selleks ajaks oli teada ka, et soomustatud rüütlikeisuse rünnak võrdus lahinguväljal umbes Teise maailmasõja aegse massiivse tankirünnakuga. Nii kergelt relvastatud jalavägi kui ka ratsavägi olid selle vastu kaitsetud – ning see peegeldus selgelt ka sõdade ja lahingute tulemustes. Alles 14. sajand oma uuendatud piigi- ja hellebarditaktika ning vahepeal kasutusele võetud raudrüüstki läbi laskvate ambude ja pikkvibudega suutis rüütlikeisuse koondrühnaku aegamööda ajalukku saata. Selle juures väärib märkimist asjaolu, et ka amb ja pikkvibu olid väga

kallid ning pikaajalist väljaõpet nõudvad relvad. Igal juhul, mis tahes olid ka need põhjused, mis takistasid näiteks muistsetel eestlastel Lääne-Euroopas sel ajal juba mitu sajandit tuntud relvi kasutusele võtmast, oli paratamatu, et kergelt relvastatud ja vaid samaväärsete naaberrahvastega lühiajalisi rüüstesõdu pidama harjunud eestlaste konkurentsivõime võrreldes Lääne-Euroopa rüütlikeisusega oli enam kui tagasihoidlik.

Ent tulgem 20. sajandi algusesse, kui relvastuses leidsid taas aset märgilise tähtsusega murrangud. Vintpüssid, kuulipildujad, kiir- ja kaugelaskesuurtükid, raudtee ja soomusrongid, gaas, lennukid, soomusautod ning soomustatud all- ja pealveelaevad – kõik see tõi kaasa uue kvaliteedi. Selgus ka, et selle kvaliteedi vilju saavad eelkõige maitsta industriaalselt kõrgelt arenenud ja uute relvade toomist rahastada jaksavad riigid. Venemaa näiteks niisuguste riikide hulka täieõiguslikult ei kuulunud ning see dikteeris ka tema lüüasaamise Vene-Jaapani sõjas ja katastroofiliste inimkaotustega hävingu Esimeses maailmasõjas.

Kas maailm pole sellest ajast saadik mitte oluliselt muutunud? Saanud rahuarmastavamaks? Rahvusvahelisele õigusele tuginevamaks? Mõnevõrra kindlasti. Ent sõjad pole kusagile kadunud. Ja et sõdades on endiselt edukamad need, kes suudavad tagada endale parema relvastuse ja parema väljaõppe. Riigi suurus pole siinkohal alati määrava tähtsusega, pigem on küsimus prioriteetides. Väike Iisrael näiteks suudab rahastada oma kaitsetööstust (mis loomulikult on oluline ka tööhõive seisukohast), korraldada kogu elanikkonna sõjalist ja tsiviilkaitselist väljaõpet ning osta lisaks vajaminevat ka mujalt. Sealjuures ei saa kuidagi öelda, et iisraellased elaksid halvemini kui meie.

Ka Eestile oleks seni puuduvate relvaliikide muretsemine taskukohane, kui me seda vaid ise tahaksime. Meenutame siinkohal, et meie riik on lubanud toetada blufiks osutunud kliimasoojenemistvastast võitlust kolme miljardi krooniga. Mida kõike saaks selle eest meie kaitsevälk! Lisaks tasub meeles pidada, et NATO liikmena on meil paljutki võimalik osta sõbrahinnaga või saada tasuta. On kurioosum, et oleme keeldunud tasuta pakutud tankidest (sh Saksa Leopardidest), hävituslennukitest ja paljust muust, mille puudumise eest sõja puhkemisel maksavad verehinda mitte vastavaid otsuseid langetanud poliitikud ja bürokraadid, vaid Eesti eest sõtta minevad noored mehed. **KK!**

LÜHIDALT

EESTI VABARIIGI 92. AASTAPÄEV VILJANDIS

Tekst: LEMBE LAHTMAA

Eseseisvuspäeval, 24. veebruaril korraldati Viljandis tavapärase pidulik jalutuskäik, millest võtsid osa Sakala maleva kaitseliitlased ja naiskodukaitsjad. Aastapäeva tähistamine algas aga kirikukellade helisemisega päikesetõusul. Paar tundi hiljem asetati lilled kindral Johan Laidoneri monumendi juurde ja teistesse mälestamist väärivatesse paikadesse. Tänujumalateenistus peeti hommikul Jaani kirikus.

Kõik pidulikust jalutuskäigust osavõtjad kogunesid kiriku juurde: rohkearvuliselt kaitseliitlasi, Punase Risti liikmed, kõikide linna gümnaasiumide esindused, 15 Sakala ringkonna naiskodukaitsjat jpt. Pärast osalemist pärgade asetamise tseremoonias Vabadussõjas langenute kalmudele marssisime Viljandi kohtumaja ette, kus linnapea Kalle Jents luges ette eseseisvusmanifesti, kõlasid hümn ja lipulaul.

Seejärel suundusime rongkäigu lõpp-punkti Viljandi maagümnaasiumi juurde, kus linnarahvale pakuti hernesuppi. Erinevalt eelnevatest aastatest oli vabariigi aastapäeva kontsertaktus Ugala asemel Maagümnaasiumi algklasside maja aulas. **KK!**

Foto: URMAS ORASMAE

Viljandlased vabariigi aastapäeva pidulikult jalutuskäigul.

KAITSELIITLASED SISUSTASID TÕRVAS EESTI VABARIIGI AASTAPÄEVA

Tekst: VELLO JASKA

Eesti Vabariigi aastapäeva, 24. veebruari päikesetõusul pandi Valgamaal Tõrva linnas lehvima sinimustvalged riigilipud. Paar tundi hiljem kogunesid inimesed gümnaasiumi parki Vabadussõja mälestusmärgi juurde. Valga maavanema ülesandeid täitev Kalev Härk, Kaitseliidu Valgamaa maleva pealik kapten Rein Luhaväli ja Helme üksikkompanii pealik nooremleitnant Heldur Tellmann, vabadusvõitlejad ja ümberkaudsete omavalitsuste esindajad asetasiid mälestussamba jalamile pärjad ja lilled. Tõrva linnapea Agu Kabrits märkis, et rahvas on leidnud tee Vabadussõja mälestusmärkide juurde.

Järgnes Kaitseliidu Valgamaa maleva Helme üksikkompanii korraldatud üritus, kus huvilised said näha näidislahingut suuskadel, tutvuda sõduri metsaeluga, lasta õhupüssi jne. Lastele pakkus aga elamusi sõit mootorsaani ja ATVga. Oma tehnikat tutvustasid politsei ja päästeamet. Tühja kõhu ja külma peletamiseks pakkusid naiskodukaitsjad kõikidele maitsvat sõdurisuppi ja sooja teed. **KK!**

Tõrva Vabadussõja mälestusmärgi juures pöördus kohalolnute poole Valgamaa maavanema ülesandeid täitev Kalev Härk.

LÄTIS TÄHISTATI EESTI SÜNNIPÄEVA TUNDMATU EESTI SÕDURI KALMUL

Tekst: MERLIT MAASK, Kaitseliidu Võrumaa maleva Naiskodukaitsse instruktor

Kaitseliidu Võrumaa malev külastas 23. veebruaril Lätis Korneti lähedal asuvat tundmatu Eesti sõduri hauda. Piduliku ürituse korraldasid lätlased: Ape maakonna juhid ja esindajad Alüksne jalaväekoolist ning Zemessardze 31. jalaväepataljonist. Ettevõtmisega tähistati Eesti Vabariigi 92. aastapäeva. Lätis olid esindatud Võrumaa maleva kaitseliitlased Eesti riigilipu ja maleva lipuga ning Naiskodukaitsse, Noored Kotkad ja Kodutütred.

Tava külastada Lätis asuvat tundmatu Eesti sõduri hauda algas 1990. aastatel. Vahepeal traditsioon katkes seoses Zemessardze ümberkorraldamisega, ent taastati kaks aastat tagasi Eesti Vabariigi 90. aastapäeval. Toona paigaldati tundmatu Eesti sõduri haua juurde teeristile viit, mis juhatab kalmuni. Teeviida rajamise eestvedajaks oli Võrumaa maleva tegevliige Mihkel Puusepp, kes korraldas viida püstitamiseks vajaliku raha kogumiseks korjanduse.

Külastatud haud on väheseid teadaolevaid ja korras hoitavaid Eesti sõjahaudu Lätis. Enamik Eesti sõdurite haudu Lätis on maha jäetud või on nende asukoht sootuks teadmata.

Sellesse hauda maetud tundmatust Eesti sõdurist on teada vaid see, et ta sai lahingus haavata ja kohalik talumees ravis teda, kuid kahjuks tulemusteta, ning sõdur suri. Talumees mattis sõduri oma maale ja hoidis hauda korras. **KK!**

LÜHIDALT

VIRU-JAAGUPIS MEENUTATI VABADUSSÕJA KANGELASI

Tekst: KRISTEL KITSING

Vabariigi aastapäeval koguneti Viru-Jaagupi kalmistule Vabadussõja ausamba juurde, kus avaldati austust Eesti Vabariigi eest võidelnud inimestele. Kõne pidasid Kaitseliidu Viru maleva Roela rühma pealik nooremseersant Arvo Lass ja Vinni vallavanem Toomas Väinaste. "Iseseisvus ei saa olla omakasupüüdlik. See ühendab ja teeb vastutavaks. See on kollektiivne looming, mis sünnib vabatahtlikkusest ning isamaa-armastusest," sõnas Väinaste kõnes. Nooremseersant Arvo Lass meenutas 90 aasta möödumist ajast, mil Eesti oli Vabadussõja ohvrite hinnaga kindlustanud püsijäämise. Ta viitas rahuajal püstitatud enam kui 170 Vabadussõjas osalenute mälestusmärgile, millest kaheksa elasid imekombel üle Nõukogude okupatsiooni. **KK!**

Foto: HAILI PIHLAK

Mälestushetk Viru-Jaagupi Vabadussõja ausamba juures.

VABARIIGI AASTAPÄEV RAPLA MALEVAS

Tekst: KAIE KENSAP-KUKK

Eesti Vabariigi 92. aastapäeva tähistasid pidulikult ka Kaitseliidu Rapla maleva allüksused ja erioorganisatsioonid. Päikesetõusul heisati kaitseliitlaste osavõtul vallakeskustes sinimustvalged riigilipud. Vabadussõjas langenute mälestust austati kaitseliitlaste osavõtul pärgade asetamisega Vabadussõja mälestusmärkidele Kohilas, Raplas, Kivi-Vigalas, Lelles, Märjamaal ja Järva-kandis.

Tähtsa päeva puhul ei unustatud ka noori, nt Juurus, Kivi-Vigalas ja Kärus võeti noorteorganisatsioonidesse pidulikult uusi liikmeid. Juuru kodutütred korraldasid kaasõpilastele koolimajas orienteerumismängu, kus igas kontrollpunktis olid küsimused Eesti Vabariigi kohta. Noortele pakuti muudki meelelahutust: Lelle lasteaias tutvustas kaitseliitlane seersant Tõnis Meremaa lastele üksikvõitleja, st sõduri lahinguvarustust, Lelles ehitati lumelinna ja Kärus liumäge. Liugu laskmas käisid muude

pidupäevaürituste vahel ka Rapla ringkonna naiskodukaitsjad. Mitmel pool maakonnas kohtuti ajaloolaste ja vabandusvõitlejatega, Lelles vaadati filmi "Detsembrikuumus", rääkimata sellest, et mitmes vallas pakuti rahvale teed ja hernesuppi. Kaitseliidu töö tunnustuseks kutsuti kohaliku omavalitsuse juhtide pidulikele vastuvõttudele lisaks aktiivsetele kaitseliitlastele ja naiskodukaitsjatele ka noorteorganisatsioonide hakkajamaid liikmeid. **KK!**

VALGAS KORRALDATI 24. VEEBRUARIL ISAMAALINE PEREPÄEV

Tekst: JAANIKA NIKLUS

Eesti Vabariigi 92. aastapäeva alustati Valgas Metsa tänava kalmistul Vabadussõjas langenute mälestamisega ja jätkati SA Valga Isamaalise Kasvatuse Püsiekspositsiooni territooriumil, kus jagus tegevust nii suurtele kui ka väikestele. Noorte ja lastega tegelesid noorkotkad, kodutütred ja nende täiskasvanud juhendajad. Suurematel lastel oli võimalik valmistada liivakaarte, pisemad, kellele see veel liiga keeruline, võisid joonistada vabal teemal ja värvida sõjalennukite pilte. Soovijad said valmistada ka rinnamärke – see oli väga populaarne.

Võistlusmomenti pakkus topsimäng, kus oli tarvis raputamise ja kuulamise abil ära arvata, mis topsis on. Lusti pakkus kaardipusle ning lõbus oli ka gaasimaski pähepanek aja peale. Teadmisi sai kontrollida tähtpäevamängus: antud oli hunnik kuupäevi, mille juurde pidi leidma õige tähtpäeva. See mäng meeldis eriti vanemale rahvale. Samas tutvustati Noorte Kotkaste ja Kodutütarde organisatsiooni.

Kaitseliidu Valga üksikkompanii võitlejad olid ette valmistanud näidislahingu: luurepatrull liikus suuskadel ja sattus varitsusele ning "rullis" end sealt ka välja. Seejärel näitasid mehed, mida on võimalik teha kuulipildujaga. Naiskodukaitselise liikmed keetsid sõdurisuppi ja teed suurtes välikateldes, kus igaüks sai paraja portsjoni, ja kes soovis, veel teisegi. Kellel õues külm hakkas, sai tutvuda Isamaalise Kasvatuse Püsiekspositsiooni siseruumides oleva väljapanekuga. Ennast ja oma varustust olid tutvustamas ka politsei, päästeteenistus ja Punane Rist. **KK!**

Noored liivakaarte tegemas.

Fotod: KÄRT LIEKIS

Viru üksik- ja laväepataljoni tankitõrjekompanii ülem leitnant Ivo Silbaum võtab vastu aasta ohvitseri auhinda.

Reservväelastes on see tegelik vägi

Aasta ohvitser 2009 leitnant Ivo Silbaum juhhib tankitõrjekompaniid

Tekst: VIIRE VILLANDI

Kaitse Kodu! 1999. aasta lõpnumbris oli juttu Ülenurme noorkaitseliitlastest, kes jäid toimetuse vaatevälja tänu edukale osalemisele metsa eksinud lapse otsinguil (vt “Poisid, koer ja metsaelu ehk Kodanikukaitse romantiline algõpe päästeaktsiooniga peaosas” – Kaitse Kodu! 1999, nr 5/6, lk 27–29).

Kümme aastat hiljem, 17. novembril 2009 andis kaitseväge juhataja kindralleitnant Ants Laaneots neist ühele – tänasele Viru jalaväepataljoni tankitõrjekompanii ülemale leitnant Ivo Silbaumile – Mustpeade Majas kaitseväge 91. aastapäeva vastuvõtul üle aasta ohvitseri preemia.

OHVITSER KUI PEDAGOOG

Tõenäoliselt pole see üksnes lapsepõlves õpitud viulimängu (selle mänguriista on noor ohvitser oma

sõnul küll nüüdseks seltskondlikumate instrumentide kitarr ja karmoška vastu vahetanud) teene, et leitnant Ivo Silbaum meenutab pigem õpetaja Lauri kui üheks ideaalsõdalase võrdkujuks peetavat Preisi ohvitseri. Nagu kooli, tuleb ka kaitsevärke aega teenima igasugust rahvast – nii lõkke tegemise ja muude käeliste tegevuste peale mihkleid maapoisse kui ka üksnes arvutihiire ja klaviatuuriga käelihaseid teeninud linnanohikuid –, ent nagu näitas mullune kaitseväge kontrollõppus “Kevadtorm”, suutis 1. jalaväebrigaadi reservväelastest ja ajateenijatest koosnev tankitõrjekompanii saavutada lahinglaskmistel lausa ootusi ületavalt eeskujulikku tulemust.

“See ei sõltunud üksnes minust, õieti peaaegu üldse mitte minust,”

ütleb leitnant Silbaum tagasihoidlikult. “Ma kiidan pigem oma ülemaid ja kolleege, samuti alluvaid ülemaid – rühmaülemaid, rühmanemaid, jaotülemaid – ja igat viimast kui sõdurit. Need tulemused on kollektiivne töö. Kaitseväge on ju nagu kett – täpselt nii tugev kui on selle nõrgim lüli.”

Reservõppekogunemisel osales reservväelasi, kes olid ajateenistuse lõpetanud veel enne, kui Ivo Silbaum 2006. aasta algul nooremleitnandina tankitõrjekompanii rühmaülemana alustas. Mõned olid

ajateenistuses tankitõrjet õppinud isegi enne, kui tema 2005. aasta sügisel sõjakooli kadetina Viru üksikjalaväepataljoni praktikale suunati. Ja osa neist polnud nüüd kaitseväge relvastuses oleva ning “Kevadtor-

Leitnant Ivo Silbaum meenutab pigem õpetaja Lauri kui üheks ideaalsõdalase võrdkujuks peetavat Preisi ohvitseri. Nagu kooli, tuleb ka kaitsevärke aega teenima igasugust rahvast.

mi” lahinglaskmistel kasutatud tankitõrjeraketiseadmetega MI-LAN kokku puutunudki, vaid saanud omal ajal valdavalt teoreetilist väljaõpet Israeli päritolu tankitõrjeraketikompleksi MAPATS rakendamiseks. Kuid kõigest pooleteise päeva pikkune ümberõpe tegi neile uue relvaga ümberkäimise jõukohaseks.

“Reservõppekogunemisele tulijad on tegelikult hästi motiveeritud sõdurid,” selgitab leitnant Silbaum. “Sinna jõuavad kohale just parimad, kelle hinges on tahtmine, et kui vaja, teeme ära. Kes ikka tulla ei taha ega viitsi, leiab võimaluse kõrvale hiilida. “Kevadtormil” olidki peamised tegijad reservväelased, ajateenijaid oli vaid ühe rühma jagu.”

Leitnant Silbaum on seda meelt, et igast ajateenijast on võimalik kasvatada tubli sõdur. “Poistega tuleb lihtsalt rääkida, korduvalt ja mõistlikult. Nii nagu sõjaväes õpitakse relvi kasutama, nii õpitakse ka rivivõtteid, viisakust, põrandat pesema ja sokke nõeluma. Poistele tuleb rahulikult selgitada, miks miski vajalik on. Mõistlik rääkimine aitab, nad kõik on mõtleavad inimesed.” Hoopis olulisem kui võimsad relvad ise, on ju see, et inimesed suudaksid ja oskaksid neid kasutada. Just seepärast peab leitnant Silbaum tahte olemasolu ja sõjaväelise väljaõppe kvaliteeti võtmeküsimusteks.

EELKÕIGE KODULE MÕELDES

Kui varasemad aasta ohvitserid kapten (praeguseks major) Andrus Merilo ja major Eero Kinnunen olid autasustamishetkeks juba korduva missioonikogumusega sõjaväelised juhid, siis leitnant Ivo Silbaumile tuli see tiitel kui reservväelaste väljaõpetajale ja kasvatajale ning Eesti kaitseväge tankitõrjeüksuste arendajale. Eelkõige muidugi alluvate tubli esinemise eest maikuu suurõppusel “Kevatorn”.

“Tiitel oli mulle endale ka üllatav. Kui juhuslikult kuulsin, et olen aasta ohvitseri nominentide hulka arvatud, ei lootnud ma rohkemat

AASTA OHVITSER 2009 LEITNANT IVO SILBAUM

Sündinud 22. veebruaril 1983 Tartus.

Põhihariduse omandanud Tartu Vabas Waldorfkoolis, keskkariduse Ülenurme Gümnaasiumis. Kooli kõrvalt lõpetanud Ülenurme lastemuusikakooli viiuli erialal.

2001–2002 ajateenistus Kuperjanovi üksik-jalaväepataljonis.

2002–2005 õpingud Kaitseväge Ühendatud Õppeasutuste Kõrgema Sõjakooli põhikursusel.

Alates 2006 teenistus Viru üksik-jalaväepataljoni tankitõrjekompaniis (rühmaülema, kompaniülema abi ja kompaniülemana).

Auastmed: 2001 – reamees, 2002 – nooremseersant, aspirant ja seersant; 2005 – nooremleitnant; 2009 – leitnant.

Teenetemärgid: 2008 – 1. jalaväebrigaadi rinnamärk; 2009 – maaväe ohvitseri hõberist. Vabaabielus, peres kasvab poeg.

kui ergutusauhinda – olin kindel, et tiitel omistatakse mõnele missiooniuksusega seotud juhile. Aga mul on väga hea meel, et reservkaptenitest ärimeeste Toomas Lumani ja Neinar Seli asutatud auhinnaga tunnustati ka reservväelaste väljaõpetamise tegelevate ohvitseride tööd. Polegi oluline, et just minust aasta ohvitser sai. Oluline on, et ei hinnata üksnes seda tööd, mida tehakse missioonil asümmeetrilises sõjas, vaid ka reservarmee väljaõpet, mida Eesti ohvitserid arendavad meie kaitseväge väljaõppekeskustes konventsionaalse sõjapidamise raamistikus,” räägib leitnant Silbaum, rõhutades veel kord, et selle preemiaga ei tunnustatud ainuüksi teda.

Sõjaväe ja humanismi suhted on poliitikute ja militaarjuristide kabinetiartutludest jõudnud üldrahvalikuks kõnetemaks. Seda kinnitab ka ikka veel täissaalidele jooksev James Cameroni ulmefilm “Avatar”, kus naispiloot Trudy suisa otsesõnu siniste navide vastast retke katkestades teatab, et ega ta selleks teenistusse tulnud. Rahvas eelistab täna näha sõjaväes inimliku näoga kaitseväge, eelkõige kodu kaitsjat.

Ka mullu aasta ohvitseriks pärjatud noore mehe arvates on kaitseväge peamine ülesanne kindlustada oma

pere, oma kodu ja oma maa turvalisus. “Toon väikeriigi kaitseväge valikkuses kahtlevatele poistele tihti sellise näite. Kui olete paljakäsi ja teie ees on kitsasse orva aetud rott, kes sealt teile vastu vaatab ja oma kaks läikivat kihva paljastab, siis te tegelikult saaksite temast ju paljakäsi jagu küll. Aga te teate, et need kaks kihva võivad põhjustada sadavõrd suuri ebameeldivusi, et naljalt te teda ei ründa.” Leitnant Silbaumi arvates on Eestile vaja kaitseväge nagu rotile neid kahte väikest, kuid hirmuäratavat kihva – ikka selleks, et vaenlane arvestaks ka omapoolsete valusate kaotustega ega söandaks ilma tõsiselt järele mõtlemata rünnata.

Leitnant Silbaumi sõnul on vähemasti Kirde kaitseringkonna aladel tunda ka kodude ja tsiviilelanikkonna toetust kaitsevägele. Seda märkab selgesti õppuste ajal, kui tekib olu-

Hoopis olulisem kui võimsad relvad ise, on ju see, et inimesed suudaksid ja oskaksid neid kasutada.

kordi, et “sõda” tuleb pidada ka eramaal. Enamik maaomanikke suhtub sellesse soosivalt, mõni satub koguni maskeeritud nägudega “laigulisi” nähes hasarti. “Eks nad tea, et ajateenistuses on omad poisid, kui mitte oma perest, siis sõprade, sugulaste ja naabrite pojad. Seda meie oma kaitseväge tunnet on küll aasta-aastalt üha selgemini tunda,” kiidab leitnant. Eks Viru pataljoni tulegi ajateenijad valdavalt Kirde kaitseringkonna vastutusalalt, nii et nad on kohalikele tõesti igas mõttes omad poisid.

KAITSEVÄELANE VÕIKS KUULUDA KAITSELIITU

Leitnant Silbaum tunnistas, et tema tee kaitsevärke käis noorkaitseliitlasena tegutsemise kaudu. "Osa mu kodupaiga Tõrvandi poisse tormas Kaitseliitu ülepeakaela, mina algul ei läinud, mõtlesin ja vaagisin, kuid siis, kui läksin, võtsin asja juba huviga ja tõsiselt. Kindlasti see sõjaväepisik mind just seal nakataski," ei salga tänane tankitõrjekompanii ülem. Sest kaitseväelase amet tundus huvitav ja mitmekülgne, ka tagas see tulevikuks töökoha. Tõsi, kindlaks sai elukutsevalikuotsus ajateenistuses Kuperjanovi üksikjalaväepataljonis.

Leitnant Silbaumi sõnul on vähemasti Kirde kaitseringkonna aladel tunda ka kodude ja tsiviilelanikkonna toetust kaitsevääle.

Enne seda oli Ülenurme gümnaasiumi lõpetanud noormees taganud endale õppekoha nii Kaitsevääle Ühendatud Õpetasutuste (KVÜÕA) Kõrgema Sõjakooli põhikursusel kui ka tsiviilkõrgkoolides – temast võinuks saada ka ajaloolane või agronoom. Ja tol, 2002. aasta suvel oli sõjakooliski kõigi aegade suurim konkurss, nii et Silbaumi noorkaitseliitlasest sõber, kellega ühiseid tulevikuplaane peeti, jäi kooli ukse taha.

"Ajateenistus on hea selginemise ja järelemõtlemise aeg," kinnitab leitnant Silbaum praegu, soovitudes kõigil kõrgkooli astuvatel poistel käia aega teenimas enne tegelike õpingute algust. "Kaitsevääle on palju rahulikumat teenida, kui pole peret, pangalaenu ega muud sellist," selgitab ta soovitud. Pealegi püütakse vähemalt nende väeosas teenistusülesannete jagamisel võimalust mööda arvesse võtta ajateenija tulevast tsiviileriala.

Kaitseliitu pole kunagine noorliige samuti unustanud: praegu on leitnant Silbaum selle organisatsiooni toetajaliige. "Rohkemaks ei jätku aega," tunnistas ta, sest oma osa nõuab ka pere, kus kasvab suvel kaheaastaseks saav poeg Sander.

"Sidemed Kaitseliiduga on mõistagi säilinud ja näiteks käivad meie kompaniis väljaõppel ka kaitseliitlastest tankitõrjused," ütleb leitnant Silbaum. Kaitsevääelase töö on

AASTA OHVITSER JA AASTA ALLOHVITSER

Aasta ohvitser ja aasta allohvitser on suurim eraalgatuslik tunnustus kaitsevääelastele. Seda finantseerivad reservkaptenitest ärimehed Toomas Luman ja Neinar Seli. Auhinda antakse välja 2007. aastast.

2007

Aasta ohvitser kapten Andrus Merilo, aasta allohvitser staabiveebel Meelis Piirsalu.

2008

Aasta ohvitser major Eero Kinnunen, aasta allohvitser vanemveebel Andreas Rebane.

2009

Aasta ohvitser leitnant Ivo Silbaum, aasta allohvitser vanemveebel Peeter Einbaum.

tõepoolest pingeline, pikad päevad ja väljaõppeüritused panevad proovile nii mehed kui ka nende pered. Ent leitnant Silbaumi füsioterapeutid elukaaslane Anneli kinnitab kõrvalt, et nii pikki päevi nagu algul rühmaülemana, ta mehel enam kuigi tihti ette ei tule. "Jah, tõesti,

rühmaülemana aeg oli palju pingelisem, töö oli uus ja pidin paljud asjad endale selgeks tegema. Siis polnud peres veel last ja ma keskendusingi eelkõige tööle. Rabellesin kõvasti. Praeguseks oleme tankitõrjeüksuste väljaõppe esmasel alustalad paika saanud, nüüd on sealt juba lihtsam edasi minna

ja liha luudele kasvatada," kinnitab leitnant Silbaum, kellel mõttes edasiõppimine KVÜÕA Kõrgema Sõjakooli keskastmekursusel ehk magistriõppes. Kahe aasta eest sai tal ka Viru pataljoni võistkonnas Erna retkel seitsmes koht välja võideldud. Selle retke läbimise kohta ütleb leitnant Silbaum, et hea tunne on, et see on nüüd tehtud. Utria dessandil on käimata, sest see jääb väljaõppeajale, mil ohvitseril väeosaski tegemist küll ja veel.

Küsimusele, kas iga kaitsevääelane peaks olema ka vähemalt Kaitseliidu toetajaliige, vastab leitnant Silbaum: "Ma ei tea, kas lausa peab, aga kaitsevääelane võiks kuuluda Kaitseliitu." **KK!**

MALEVATES

VIRU MALEV

LÄÄNE-VIRU JÕUSTRUKTUURIDE TEABEPÄEVAL VÕETI MÕÖTU TAASAVATUD LASKETIIRUS

Tekst: KRISTEL KITSING

Lääne-Viru maakonna jõustruktuuride esindajad ja maavanem kohtusid 25. veebruaril teabepäeval, kus nad mh võtsid mõõtu taasavatud lasketiirus. Päev algaski uue lasketiiru avamisega Rakvere lähisel Näpil, kus Ago Koldits oli taastanud KEK Invest ASi hoones kunagi tegutsenud tiiru. Pärast 30-aastast vaheaega avas ta selle avalasuga taas. Jõustruktuuride esindajad ei jätnud kasutamata võimalust omavahel mõõtu võtta. Sel korral pidid nad tunnustama jahimees Riho Reinbergi paremust.

Teabepäev jätkus Kaitseliidu Viru maleva staabis Pikas tänavas, kus avasõnad ütles maavanem Einar Vallbaum, kes andis ülevaate maakonna arengutest ja suuremate projektidest. Ettekannetega esinesid politseikolonel Aldis Alus ja Kaitseliidu Viru maleva pealik kapten Rudolf Jeaser.

Elavat aruelu tekitas Rakvere politseijaoskonna juhi Lembit Kalda ettekanne kuritegevusest maakonnas. Ühiselt jõuti arusaamisele, et selles valdkonnas on veel palju ära teha ja selles töös saavad kõik jõustruktuurid politseid toetada. **KK!**

Võrumaa malevas algas sariõppus

Tekst: KRISTA VEEVO, lipnik

Kaitseliidu Võrumaa malevas korraldati 27. ja 28. veebruaril õppus, mis oli tänavuseks aastast kavandatud neljast õppusest koosneva sarja esimene. Sari peaks tipnema malevast kompaniisuuruse üksuse formeerimisega.

Sariõppusele on registreerunud 37 Võrumaa maleva kaitseliitlast ja naiskodukaitsjat, sh 12 ohvitseri ja allohvitseri. Õppuse läbiviijad olid kapten Kaido Kivilo, lipnik Toomas Piirmann, vanemveebel Urmas Pindis, nooremveebel Juhan Härra ja nooremveebel Andres Loog Võrumaa malevast.

KÄSU KOOSTAMINE VAJAB ÕPPIMIST

Esimesel päeval tuletasid allüksuste ülemad meelde käsu koostamise põhitõdesid, teine päev kulus metsas rühma- ja jaoülemate juhtimisevõtete ning üksuse drillide harjutamiseks. Kohaletulnute hulgas oli nii varem sõduri baaskursuse läbinud võitlejaid kui ka mitmetel suurõppustel osalenuid ning neidki, kellel malevas reaalselt rühm juhtida. Kapten Kivilo viis läbi käsukoostamisõppe, kus harjutati rännakukäsu koostamist ja andmist. Et sariõppuse sellel etapil osalejate hulgas oli vaid üks (reserv)ohvitser, määrati ta pühapäevase harjutuse ajaks rühmaülemaks ja allohvitseridest said jaoülemad. Pärastlõunal anti rühmaülemale käsk rännakuks harjutusalale.

Fotod: JUHAN HÄRRA

Võrumaa maleva talvise õppuse eesmärk oli väljuda igapäevarutiinist ja omandada või värskendada sõjatarkusi, õppida või meelde tuletada üksikvõitleja oskusi ning tegutseda jao ja rühma koosseisus.

Pühapäeval kogunes valdavalt meestest koosnev reakoosseis. Pärast varustuse ja relvade kätteajamist kuulati ära rühmaülemale rännakukäsk ning liiguti motoriseeritud maastikule. Harjutuse läbiviimiseks oli valitud Võru külje all asuv Tsiatsungõlmaa harjutuspaiga metsaala. Kohale jõudnud, üksus jalastus ja edasi marsiti juba rännakuformatsioonis. Kõigepealt tutvustas vanemveebel Pindis võimalikke eemaldumisdrille vastase varitsuse alla sattumisel, seejärel said võitlejad jao koosseisus seda kõike harjutada. Harjutada said oma tegevust ka jaoülemad.

EESMÄRK SAI TÄIDETUD

Seekordsel õppepäeval tutvustati muu hulgas üksuse sõidukil paik-

nemise ja jalastumisel vastasega kontakti sattumise korda. Nagu selgus, tuleb seda pealtnäha ilmselgenähtavalt tegevust siiski harjutada. Pärast lõunat jätkus õppus koos vastast kehastavate kaitseliitlastega. Salved laeti paukmoonaga ja esialgu tehti drillid läbi jagude kaupa. Lõpuks moodustati kolmest jaost jalaväerühm, mida asus juhtima lipnik Krista Veevo. Vastasega tulekontakti sattudes suutis rühm eelnevalt omandatud oskusi üsna hästi rakendada. Rühma juhtimisel esines üksikuid puudujääke, kuid kokkuvõttes sujus tegevus rahuldavalt.

Vastutegevuse organiseeris Võrumaa maleva juhatuse liige lipnik Toomas Piirmann, kelle juhtimise all tegutses prominentne seltskond eesotsas Võrumaa maavanema Ülo Tulikuga, liikmete seas veel Tartu vangla direktor Kalev Ilves, endine Võru linnaapea Tõnu Jõgi ning Valdur Liiva ja Gustav Klimušev. Vastasele andis "hukutava" löögi kolmanda jao rünnak eesotsas rühmavane-maga. Rünnak on aga juba järgmise etapi teema ja loodetavasti on sellel sama palju või veel rohkem osalejaid. Esimese etapi eesmärk – väljuda igapäevarutiinist ja omandada või värskendada sõjatarkusi, õppida või meelde tuletada üksikvõitleja oskusi ning tegutseda jao ja rühma koosseisus – sai igatahes täidetud. **KK!**

Võrumaa maleva õppusel harjutati muu hulgas üksuse tegutsemiskorda vastasega kontakti sattumisel.

Lahingumeditiin erineb tavameditsiinist ja sarnaneb katastroofimeditsiiniga

Tekst: KRISTEL KITSING

Mõnikord kipume rahuajal unustama, et meedik on see, kes tagab isikkoosseisu võitlusvõime ja moraali. Vanad rindemehed ütlevad aga, et haavatud sõduri pääsemine on juhuste mäng. 6. ja 7. jaanuaril korraldati Kaitseliidu Viru maleva õppeklassis ja Rutja harjutusväljal seersant Vahur Lichti eestvedamisel meditsiiniõpe, mis oli oma ülesehituselt ebatavaline: situatsiooniülesannete kaudu selgitati õppuritele katastroofimeditsiini teooriat. Õppus andis lahinguõppule uue vaatenurga ja pani mõtlema sellele, et meditsiiniabi vajaduse harjutamine võiks sisalduda teisteski väljaõppeüritustes.

ÕPETUS SITUATSIOONIÜLESANNETE ABIL

Proovile pandi kaitseliitlaste füüsiline tugevus kannatanu transportimisel, sõduritarkused ja jao koostöövõime ning teadmised ja oskused kannatanu abistamisel. Maleva väljaõppeülem leitnant Erik Silla seadis eesmärgiks luua malevalastele lisaks tavapäraselt õpitud esmaabioskustele võimalus täiendada end lahingumeditiinist. Ka kursuse sissejuhatuses sõnas kolmekordse missioonikogemusega praktik seersant Licht, et lahingumeditiin erineb veidi tavameditsiinist ja sarnaneb pigem katastroofimeditsiiniga.

Seersant Licht oli oma õpetuse üles ehitanud situatsiooniülesannetele. Eks kinnistu oskused kõige paremini, kui need läbi harjutada. Esimesel päeval sai tehtud nn kuiva trenni klassiruumis ja teisel päeval proovitud kõik läbi lumisel Rutja harjutusväljal. Tegutsemine oli süsteemne ja loogiline. Juba siseruumides pandi paika jaoülemad ja meedikud, moodustati ringkaitse jne. Selline tundide ülesehitus võimaldas matkida reaalsuselähedast olukorda.

Järgmisel päeval välitingimuses lavastatud situatsioonides sai abi

andmise õnnestumisel määravaks jaoülemade oskus võitlejaid eesmärgipäraselt kasutada.

Olulisel kohal olid ka triiaž ning võitlejate oskused, kiirus ja füüsiline vastupidavus. Haavatute evakueerumine sidumispunkti nõudis füüsilist vastupidavust. Instruktor põimis situatsiooniülesannetes erinevaid laskevigastusi, mille puhul kaitseliitlased said harjutada žguti paigaldamist, kaela ja jäsemete laastamist ning teha rõhksidet. Kohal oli kaks jaosuurst üksust ja see võimaldas kasutada võitlejaid ka vastutegevuses.

SISSEHARJUTATUD VÕITLUSRUTIINID SASSI

Niisama lihtsalt asi aga ei läinud. Kriisikoldesse minejad on saanud vastava ettevalmistuse. Meil oli patrullis jaoülemade alluvuses kokku-

Lumi võimaldas meditsiiniõppusel kannatanu lohistada, mis kergendas oluliselt transporti ja säästis jõudu.

harjutamata koosseis, kel osaliselt puudulikud sõdurioskused ja alles eelmisel päeval oli õpitud kriisilukkorras tegutsemist. Haavatute transportimine 100 meetri kaugusele kannatanute kogumispunkti võttis nii mõnegi võitleja viimaks väsimusest siruli või pani lõõtsutama. Lumi võimaldas kannatanu lohistada, mis aitas oluliselt transportil jõudu kokku hoida. Unimogist kannatanu välja-

saamine nõudis kanda kasutamist, see omakorda vajab kannatanu transportimiseks suuremat meeskonda, mis omakorda tähendab suurema hulga võitlejate eemalolemist lahinguväljalt.

Paraja segaduse tekitaski see, et võitlejate read üha hõrenesid. Tuli teha õigeid valikuid: kes suudab ise kogumispunkti kohale minna, kellele tuleb abi anda, kes jääb lõpuni lahingusse.

Malev korraldab pidevalt väljaõpet. Harjutame kaitset, rünnakut ja muud. Õppustel aga peaks hakka- ma rohkem haavatute ja langenu- tega tegelemist katsetama, sest see lööb sisseharjutatud võitlusrutiinid mõnusalt segamini. Seda näitas meditsiiniõppe praktikaosa. Malevatevahelistel väljaõppeüritustel nõuab inimkaotuste matkimine küll mõlemalt osapoolelt selgeid reegleid, sest selliste õppuste eesmärk on mingil määral ka malevate mõõduvõtt. Kogemus andis selguse, et haavatute tassimist peaks allüksuse väljaõppel kõvasti harjutama. Oleks hea, kui seni sisseharjutatud rutiinid toimiksid ka relvavenna haavatasaamisel ja peataolekut ei peaks esmakordselt kogema päris lahingus.

Meie rõõmuks lubas Scoutspataljoni teenistuses olev seersant Licht, kes taas missiooniplaane peab, viia võimalusel kevadel Viru malevas läbi meditsiiniõppe jätkukoolituse. **KK!**

Koolitusplaanidest pool aastat hiljem

Tekst: TRIIN TÕNSING,
Kaitseliidu peastaabi personaliosakonna arendus- ja
koolitusjaoskonna juhataja

Alustan rohkem kui poole aasta tagusest ajast, su-medast suvest 2009, mil Kaitseliit astus pika sammu vabatahtlike pealike koolitussüsteemi parendamiseks. Vastavalt Kaitseliidu ülema 30. juuni 2009 käskkirjale nr 251-P ja tulenevalt vajadusest selgitada välja Kaitseliidu vabatahtlike pealike väljaõppe tase ning planeerida väljaõppevajadusi, kinnitati Kaitseliidu liikmete individuaalse väljaõppe koolitusmudelid aastateks 2009–2013. Koolitusmudelitest tulenevalt said malevad sama käskkirja alusel ülesande viia vabatahtlike pealikega kuni jaopealiku tasandini läbi koolitusplaneeringu vestlused ja koostada etteantud vormis koolitusplaanid.

Et koolitusmudelite ja -plaanide tausta kirjeldamiseks ilmus ajakirja Kaitse Kodu! 2009. aasta 5. numbris kapten Andre Lillelehe pikem kirjutis (lk 16–17, “Kaitseliidu vabatahtlike pealike koolitusplaanide koostamisest aastateks 2010–2013”), soovitan huvilistel mälu värskendamiseks toonastele plaanidele pilk peale visata. Nüüd, mil koolitusplaanid on ühtsesse baasi koondatud ja nende alusel esmased analüüsid tehtud, saan anda ülevaate plaanide koostamise protsessist ja jageda teiega mõtteid, mis esimesest korrast kõlama jäid. Ehk siis rääkida sellest, kuidas on poole aasta tagused ideed teoks tehtud.

MIS SELLEST KÕIGEST KASU ON?

Tõenäoliselt on kõigile ilmselge, et koolitusplaanide koostamise esmane vajadus tulenes soovist planeerida senisest täpsemalt koolitusvajadusi ja viia kõigi kaitseliitlasteni erinevate tasemete pealike väljaõppe selged nõuded. See eesmärk on üldjoontes täidetud: välja on selgitatud üldine lähiaastate koolitusvajaduste maht. Teisalt on paranenud teadlikkus Kaitseliidu Koolis pakutavatest kursustest ja seeläbi hoogustunud kursustele kandideerimine. Rõhutan, et praegune planeering (vt tabel 2) ei ole täielik ja seda ei saa Kaitseliidu edasise koolitustegevuse kavandamisel üks ühele kasutada, sest see näitab vaid väikse osa vabatahtlike pealike koolitusvajadusi. Esimesel korral koolitusplaanide täitmisesse haaratud pealike napist hulgast ja selle põhjustest kirjutan veidi põhjalikumalt allpool, olgu siinkohal mainitud vaid, et kahtlemata oligi laiemate üldistuste tegemiseks liialt vähe koolitusplaanide.

Mõningaid aspekte, tänu millele elavdab koolitusplaanide koostamine Kaitseliidu tegevust. Esmalt kõige üldisem: pealike ametikohtadele kehtestatud koolitusmudelid loovad eeldused ühtsetel alustel toimiva Kaitseliidu koolitussüsteemi arenguks. Edaspidi on kursusele pääsemise eelisõigus neil, kes on kinnitatud ametikohale ja kelle koolitusmudelid kajastub kursuses, kuhu kandideeritakse.

Nagu eespool mainitud, mõjutab see juba praegu otseselt Kaitseliidu Kooli kursustele registreerumist. Vabatahtlikud pealiked töid ise välja mitmeid lisaväärtusi, mis nende arvates osutusid koolitusplaanide koostamise puhul oluliseks. Nad said selge ülevaate oma ametikohal hästi hakkama saamiseks vajalikust väljaõppest ja samas ka võimalustest planeerida senisest täpsemalt need kursused oma tihedasse ajakavasse. Pealikele olid vestluse läbiviimisel ja väljaõppevajaduste kaardistamisel lisaks koolitusplaanis sisalduvale sõjaliste baas-tasemete kursuste loetelule abiks ka koolitusmudelitele vastavate kursuste lühikirjeldused (sisaldavad kõigi Kaitseliidu Kooli korraldatavate, Kaitseliidu Kooli egiidi all või malevates Kaitseliidu Kooli koostatud väljaõppekavade alusel läbi viidavate individuaalse väljaõppe kursuste üldeesmärgi lühikirjeldusi, eeldusi kursustele pääsemiseks ning infot kursuste sisu, mahu ja läbiviimise põhimõtete kohta). Tänu sellele said pealiked senisest parema pildi Kaitseliidu koolitussüsteemist. Vähetähtsaks ei osutunud ka võimalus senisest paremini oma karjääri planeerida, tehes seda edasiste, kõrgemate pealike koolitusmudelite baasil ning saades selle kaudu selgust kaasnevast ajakulust, vastutusest ja väljaõppevõimalustest.

Maleva kui allüksustest koosneva ühtse terviku juhtimise seisukohalt saab välja tuua võimaluse hinnata kord aastas oma pealike väljaõppe taset, isiklike ajaressursse, motivatsiooni, tulevikuplaane ja valmidust jätkata vabatahtliku pealikuks. Tänu sellele muutub sujuvamaks malevate inimressursi juhtimine: liikmete karjääriplaanide väljaselgitamine, pealikele järelkasvu planeerimine jne. Ka muutub tänu eelnevalt selgitatud koolitusvajadustele tunduvalt lihtsamaks Kaitseliidu Kooli ja malevasisesse väljaõppe planeerimine.

Võib tõdeda, et koolitusplaanide koostamisega kaasneb mitmeid lisaväärtusi, seda nii maleva tegevuste edasiseks juhtimiseks kui ka vabatahtlike pealike isikliku arengu edendamiseks, mis paljuski tulenevad sellest, et koolitusplaanide koostamiseks on vajalikud pealike vestlused aluvate pealikega (vestluse ahelat vt joonisel). Seega on ka edaspidi koolitusplaanide koostades oluline, et lisaks koolituslase informatsiooni selgitamisele peetakse kinni vestluse formaadist.

KUMMUTAME EKSIARVAMUSI

Siinkohal paar koolitusplaanide koostamisega kaasnenud segadust. Esmalt sõna “kohustuslik” kasutamisest koolitusmudelites. Koolitusplaanis on kirjas igale põhiametikohale kohustuslikud kursused, kuid segaduste vältimiseks tuleks neid edaspidi nimetada ametikohale vajalikeks kursusteks. Selle määratluse all on Kaitseliidus pakutavad sõjaväelise juhtimise taseme- ja täiendkursused ning juhtimis-, esinemis- ja koolitamisoskusi arendavad kursused, mis annavad teatud ametikohal pädevalt tegusemiseks vajalikud oskused ja hoiakud.

Niisiis vajalik ei ole läbida mitte konkreetseid kursusi, vaid omandada nendele kursusele vastavad pädevused. Kui pealik on läbinud mõne mudelis toodud kursuse väljaspool Kaitseliitu (nt ajateenistuses olles) või mõnes teises vormis, on vestluse läbiviija ülesanne hinnata pealiku oskusi konkreetsetes valdkondades ja otsida vajadusel täiendusvõimalusi. Mudelis toodud kursused pakuvad võimalust areneda vastavates valdkondades Kaitseliidu koolitussüsteemi kaudu. Nii ei pea pealik, kes on juba aastaid Kaitseliidu liige ning osalenud aktiivselt väljaõppeüritustel, minema uuesti sõduri baastaseme kursusele pelgalt seetõttu, et tal mingil põhjusel (ei suuda meenutada täpseid baastaseme läbimise aastaarve, sõduri baastase läbitud Nõukogude armees, puudub Kaitseliidu taasloomise algusaastatel korraldatud sõdurioskuste baaskursuse tunnistus jne) pole võimalik vastava taseme läbimist tõendada.

KOOLITUSPLAANI JÄRGIMISE KOHUSTUSEST

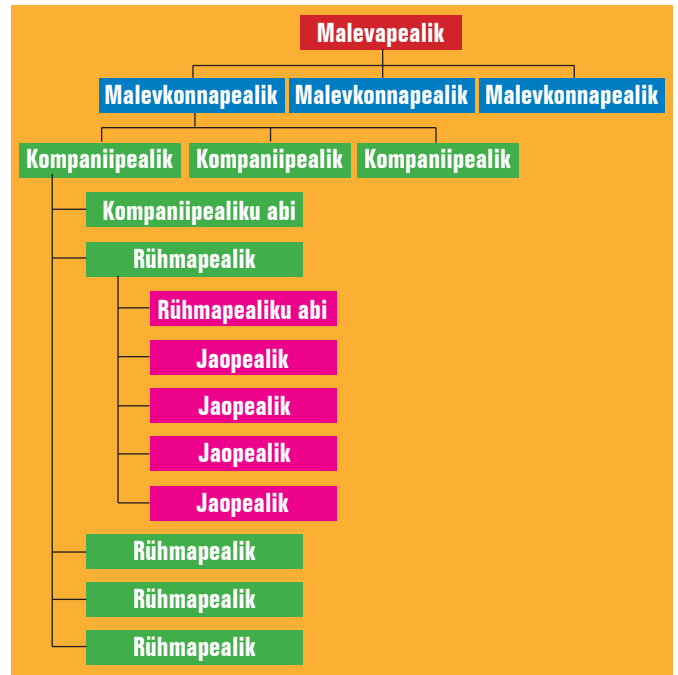
Koolitusplaan on eelkõige koolitusvajaduste väljaselgitamise plaan, mitte allkirjastatud dokument, milles paika pandud koolituskava täitmine on kohustuslik. See võimaldab nii üksikisikul kui ka kogu organisatsioonil tervikuna oma tegevusi paremini planeerida, kuid kindlasti ei saa seda võtta kirjaliku kokkuleppena, millest kõrvalekaldumine toob kaasa karistuse või muud sanktsioonid.

Et koolitusplaanide koostamisest saab edaspidi regulaarne tegevus, on pealik võimalik igal aastal oma plaane korrigeerida. Lõpliku otsuse koolitusplaanis kirja pandud kursustel osalemise kohta langetab pealik ikkagi hetkel, kui kursusele registreerimine on välja kuulutatud, võttes arvesse oma võimalusi, aega ja motivatsiooni. Täidetud koolitusplaanid on aga suureks abiks malevale koolitusinfo suunamisel esmalt just neile, kes planeerisid oma koolitusplaanis vasta kursuse läbimise. Niisiis ei too koolitusplaan koostamine pealikule kohustust tingimata kõigil plaanis kajastuvatel kursusel vastavalt ajakavale osaleda, vaid annab eelisvõimaluse seal kirjas olevatele kursustele pääseda.

Nüüd veidi koolitusmudelis sisalduvast aastaarvust 2013, mis on samuti tekitanud üksjagu segadust. Kas selleks ajaks peavad olema kõik koolitusmudelis kirjas olevad kursused läbitud? Kas kursusi korraldatakse ainult selle ajani? Kas Kaitseliidu koolitussüsteem ja pealike koolitusmudelid hiljem muutuvad? Vastus kõigile neile küsimustele on kahtlemata ei. Pealikele tähendab ajapiir võimalust planeerida oma aega ja jaotada endale olulised kursused järgneva kolme aasta lõikes, pikema perioodi kohta plaanide tegemine lahkneks tõenäoliselt juba suurel määral reaalsusest.

Mudelite seisukohast on nende kehtivuse määramine oluline, sest Kaitseliidu koolitussüsteem on viimastel aastatel tõhusalt arenenud ja areng kahtlemata jätkub. Uute kursuste lisandudes tuleb mingi aja tagant üle vaadata ka kõik koolitusmudelid ja neid ajakohastada. Seepärast ongi koolitusmudelid kinnitatud kolmeks

KOOLITUSPLANEERINGU VESTLUSTE LÄBIVIIMISE AHEL

aastaks, mille möödudes neid vastavalt vajadusele uuendatakse.

MIDA ÕPPIDA ESIMESTEST KOGEMUSTEST

Esmase kogemuse põhjal tuleb rõhutada koolitusplaanide silmast silma vestluse käigus koostamise vajalikkust. Kahjuks on mitmeid näiteid teistsugustest juhtudest: koolitusplaanid jõudsid pealikesi e-posti teel või blanketid ootasid täitmist maleva referendi juures. Ei pea ilmselt lisama, et antud juhtudel jäi pealikele arusaamatuks ka kogu tegevuse vajalikkus, rääkimata sellest, et neil puudus võimalus muudest olulistest temadest rääkida või oma tulevikuplaane arutada. On elementaarne, et vahetu juht oma alluvaga kord aastas vestleb ja täpsustab, mida on tollel oma ametikohal tegutsemiseks vaja ja mida saab organisatsioon selleks pakkuda. Niisiis lisandub koolitusplaanile lähemas tulevikus ka poolstruktureeritud vormis arenguestlus, mis annab võimaluse leppida kokku ka muudes pealiku tulevikku ja tegevust puudutavates küsimustes.

Suuri probleeme tekitasid malevates ebaselge struktuur ja käimasolevad struktuurimuudatused, mis muutsid keeruliseks koolitusplaneeringu vestluse läbiviimise ahela (vt joonis) koostamise. Olukorda parandab malevate struktuuri korrastamine – tulevalt Kaitseliidu ülema 13. jaanuari 2010 käskkirjast nr K-1.1-16/455 (maleva allüksuste struktuuride moodustamise ja ametikohale määramise juhendi esitamise) määratakse kõik maleva liikmed Kaitseliidu seadusest ja mainitud juhendist tuleneva struktuuri ametikohtadele hiljemalt 31. aprilliks 2010. Liikmete määramine vastavale ametikohale kajastub ka personalihaldusprogrammis BaltPers.

Niisiis on edaspidi suurem selgus struktuurijärgsetele ametikohtadele määratud pealikest. Et viivitus koolitus-

MALEVATEST ESITATUD ANDMETE KOHAELT AMETIKOHALE NIMETATUD PEALIKE KOOSTATUD KOOLITUSPLAANID

	Malevkonna- pealik	Malevkonna- pealiku abi	Kompanii- pealik	Kompanii- pealiku abi	Rühmapealik	Rühma- pealiku abi	Jaopealik
Ametisse nimetatud	51	22	37	14	167	126	405
Koolitusplaan koostatud	36	12	34	17	111	36	152

planeeringu vestluse ahela esimestes etappides (pealike pikemaajaline eemalviibimine koolitusplaneeringu vestluste läbiviimise perioodil, pealike ajapuudus jne) viivitas ka kõigi ülejäänud koolitusplaanide koostamise protsessi, vajab koolitusplaanide koostamine edaspidi malevas suuremat tähelepanu. Juhend nägi küll ette võimaluse viia pealiku puudumisel vestlused alluvate pealikega läbi puuduva vahetu pealiku pealikul (st kui malevkonnapealik viibib pikemat aega eemal, viib koolitusplaneeringu vestlused kompaniipealikega läbi malevapealik või tema poolt selleks määratud isik jne). Samas vajab kogu protsess siiski jälgimist ja koordineerimist, et volitused edasiste vestluste läbiviimiseks ilma suurema viivitusega vahetu pealiku pealikule üle anda ja osapooli sellest teavitada.

Tulenevalt mitmete asjaolude kokkulangemisest (neist peamisena kiire vajadus teatud ametikohtade lõikes väljaõppevajaduste väljaselgitamiseks) määrati koolitusplaanide koondtulemuste esitamise tähtajaks 14. september 2009. Niisiis langes koolitusplaanide koostamise põhiraskus suvele, mil malevates ilmnis mõistetavalt probleeme vabatahtlike pealikega kontakti saamisel. Aastal 2010 on koolitusplaanide koostamine kavandatud ajavahemikku september-oktoober, mis on kahtlemata parem aeg vabatahtlike pealike vaatepunktist, kuid samas on tagatud andmete koondanalüüsi valmimine 2011. aasta lõpliku eelarve ja koolituskalendri koostamise ajaks.

TULEMUSTEST

Malevas valminud koolitusplaanide alusel koostasid sealsed personalispetsialistid iga taseme pealike lõikes elektroonilised koondtabelid, mis sisestati Kaitseliidu peastaabi personaliosakonnas ühtsesse elektroonilisse tabelisse. Et käskkirjaga määratud koolitusplaanide esitamise tähtajaks (14. september 2009) laekunud plaanide vähesuse tõttu ei olnud koondanalüüsi tegemine mõttekas, pikendati koolitusplaanide esitamise tähtaega kahe kuu võrra. 16. novembriks 2009 olid koolitusplaanid esitanud (vrd tabel 1):

- a) 152 jaopealikut;
- b) 111 rühmapealikut;
- c) 36 rühmapealiku abi;
- d) 34 kompaniipealikut;
- e) 17 kompaniipealiku abi;
- f) 36 malevkonnapealikut;
- g) 12 malevkonnapealiku abi.

Siinkohal tuleb rõhutada, et tegemist on 14 maleva (täielikult puuduvad Saaremaa maleva vabatahtlike juhtide koolitusplaanid) mittetäieliku vabatahtlike pealike koolitusplaanide koondkokkuvõttega. Nagu mainitud, oli mitmes malevas juba 2009. aasta teisel poolel käsil struktuuri muutmine ja ametikohtadele nimetatud pealike nimekirjade korrastamine.

VABATAHTLIKE PEALIKE 2009. AASTAL KOOSTATUD KOOLITUSPLAANIDEST LÄHTUVAD KOOLITUSVAJADUSED AASTATEKS 2010–2013

	Sõdur	Jaoulem	Rühmanem	Rühmaülem	Kompaniülem	Juhtimine praktikas 1	Juhtimine praktikas 2	Juhtimiskursus I	Juhtimiskursus II	Juhtimiskursus III	Instruktorikursus	Instruktorikursus 2	Instruktori treeneri kursus	Avaliku esinemise kursus I	Avaliku esinemise kursus II	Esmaabi baaskursus	Kaitseliidu liikmesust tutvustav kursus	Malevkonnapealiku kursus	Malevkonnapealiku personalimoodul	Sõjapidamine talvetingimustes	Kaitseliidu laskeinstruktorikursuse I etapp	Kaitseliidu laskeinstruktorikursuse II etapp	Sõjajaelise juhi otsuste eetika	Allüksuse väljaõppe juhtimine
2010	3	39	13	14	6	46	28	30	3	4	37	15	5	11	9	69	28	13	3	25	51	18	26	9
2011	3	25	17	12	4	23	25	30	20	5	33	30	4	9	10	19	11	11	7	20	39	32	35	13
2012	0	11	5	19	9	13	23	14	20	10	19	24	3	7	2	11	3	10	3	16	37	31	25	28
2013	0	4	8	14	13	5	5	4	9	9	9	11	5	4	4	2	6	7	3	8	15	22	24	28
Kokku	6	79	43	59	32	87	81	78	52	28	98	80	17	31	25	101	48	41	16	69	142	103	110	78

Koolitusplaanide koondandmeid töödeldi sellisel, et need on käsitletavad nii koolitusvajaduste jaotumise osas aastatel 2010–2013 kui ka koolitusmudelites sisalduvate kursuste lõikes (vt tabel 2).

Lisaks on koondatud koolitusplaanidest tulenevad koolitusvajadused ja senine läbitud koolituste maht erinevate pealike ametikohtade lõikes. Koolitusplaanide koondandmetest tulenevalt on aastatel 2010–2013 ootuspäraselt kõige suurem hulk pealike planeerinud osaleda Kaitseliidu laskeinstruktoriga kursuse I etapil, sõ-

javäelise juhi otsuste eetika kursusel (kursus on esmakordselt kavas 2010. aastal) ja esmaabi baaskursusel, sest need kursused sisalduvad alates jaotuspealikest kõigi tasemete pealike koolitusplaanides.

TULEVIK

Kogu artiklis on rõhutatud koolitusplaanide koostamise vajalikkust ka edaspidi. Lähitulevikus on kavas algatada koolitusmudelite väljatöötamine ka teiste vabatahtlike (eriala)pealike ametikohtadele, riigikaitseõpetajatele jne. Etteval-

mistused koolitusplaanide koostamiseks 2010. aastal käivad juba praegu. Esimene kogemus lisas vaid veendumust, et kogu protsessi vormiline ja sisuline pool vajavad arendamist. Kõigi kaitseliitlaste sellekohased ideed on teretulnud, allkirjutatu kontaktid on leitavad Kaitseliidu kodulehelt.

Lõpetan sama mõttega, nagu lõpetas pool aastat tagasi esimese koolitusplaanidest rääkiva artikli kapten Lilleleht: Kaitseliidu selgroog – meie vabatahtlikud juhid – vajab pidevat arendamist. **KK!**

Esimene Kaitseliidu personalikonverents peeti Tartus

Tartus peeti 27. veebruaril esimene Kaitseliidu personalikonverents, kuhu olid kutsutud kõikide malevate personalispetsialistid ning malevkondade ja üksikkompaniide vabatahtlikud personalipealikud. Osalejaid oli 43 ja esindatud olid kõik Kaitseliidu malevad.

Konverentsil pidasid ettekande kapten Andre Lilleleht, Helle Jürna ja Triin Tõnsing Kaitseliidu peastaabi personaliosakonnast, leitnant Riina Nemvalts Kaitseliidu Koolist ning vabatahtlikud personalipealikud. Käsitletud teemadeks olid Kaitseliidu personalitöö eesmärgid aastaks 2010, Kaitseliidu uus liikmekaart, kaitseliitlaste koolitusplaanid, vabatahtlike erialapealike roll, Kaitseliidu põhikirjast ja seadusest tulenev struktuur jm personaliteemad.

Osalejad jäid päevaga rahule, seda eriti ettekannete teemakäsitluse osas. Palgalistele personalispetsialistidele olid teemad valdavalt juba tuttavad, kuid korraldajate arvates oli palgaliste ja vabatahtlike kokkukutsumine vajalik just seetõttu, et maleva personalivaldkonnaga tegelevad inimesed saaksid informatsiooni ühest kohast ja ühtselt esitatuna, mis minimeeriks infolünki. Peaaegu kõik osalejad märkisid tagasisides, et personalikonverentsist peab saama traditsioon. **KK!**

NOOREMSEERSANT RAIMO MERILO, JÄRVA MALEV

Kaitseliidu esimese personalikonverentsiga võib üldjoontes rahule jääda. Miks üldjoontes? Et organisatsioonis on praegu palju muutusi ja ümberkorraldusi, ootas pikemat käsitlust vabatahtliku personalipealiku teemal (soovitusi igapäevatööks, abi asjaajamisel, koolitus). Teemad, mida konverentsil käsitleti, olid asjakohased ja aktuaalsed. Ootan siiski lähiajal personalialaseid õppe- või teabepäevi, sest asi on uus ja lahti rääkimata. Vabatahtlikku personalipealikut on vabatahtlikus organisatsioonis vaja nii vabatahtlikul kui ka palgalisel personalil.

LIPNIK KADI SALU, TARTU MALEV

Esimene Kaitseliidu personalikonverents oli vajalik ja loodan, et see muutub traditsiooniks. Konverentsil sai hea ülevaate, mis ootab 2010. aastal ees personalivaldkonnas. Minule oli kõige olulisem arutelu vabatahtliku personalipealiku rolli üle. Püüdsime kujundada ühtset arusaama, milliseid funktsioone peaks personalipealik täitma ja millised võiksid olla tema tulevased ülesanded. Meie eesmärgiks ei olnud paika panna personalipealiku konkreetseid ametiülesandeid. Seda eelkõige sellepärast, et malevkonnad on erinevad ja tuleb jätta võimalus kujundada personalipealiku roll vastavalt iga malevkonna eripärale.

45 tundi ehk 300 kilomeetrit jutti suuskadel

Eestlane tõi “Kaukopartiohihtolt” kuldse tammpärgadega medali

Tekst: INDREK REISMANN, leitnant

Naabermaal Soomes peetakse iga aasta veebruaris traditsioonilist kaugluure patrullsuusatamise võistlust “Kaukopartiohihto”, millega mäletatakse Talvesõjas tegutsenud luurepatrulle. Võistlus annab võimaluse kogeda nende kunagisi katsumusi ja tegemisi ning õppida tundma iseennast. Võistluse korraldaja on Soome kaitseväge eriväljaõpet andev Utti jäägrirügement. Utti asub Kymenlaakso maakonnas Kouvola piirkonnas umbes 170 km kaugusel Helsingist.

Tänavu 26.–28. veebruarini peetud võistlus oli juba kolmeteistkümnene. Soomlastele on see mainekas jõuproov. Tavaliselt on sellel osalejaid 300–500, tänavu umbes 450. Kui kogesin aastaid tagasi “Kaukopartiohihtot” esimest korda, jäi see mu hinge. Seda ennekoike võistluse raskuse ja ettearvamatus tötü. See jõuproov annab igapähele võimaluse väga raskeks katsumuseks – just nii raskeks, kui keegi endale valida sõandab.

VÕISTLUSESE KORRALDUSEST

Enne starti võtab osaleja endale eesmärgi, mida ta läheb trassile saavutama ja mis pannakse ka kirja.

Põhidistsantsid on:

75 km piirajaga 12 tundi;

75/150 km piirajaga 24 tundi;

150/225/300 km piirajaga 48 tundi.

Sõidetakse matkasuuskadel ja jalatsiteks on kummikud, suusasidemed on kinnitatud kannaga tagant trossiga. Liigutakse 1:50 000 mõõtkavas kaardi järgi orienteerudes. Iga 20–30 km tagant on kontrollpunkt. Tee, kuidas kontrollpunkti jõuda, valib iga võistleja ise. Võistlusel ei määrata täpset paremusjärjestust – eesmärk

Leitnant Indrek Reismann on kuuel korral käinud suuskadega Soomet möötmas.

on täita enne finišit seatud eesmärk ja selle alusel selgitatakse välja, millisesse läbitud distantsi tasemesse osaleja kvalifitseerub.

Siinkirjutajale oli tänavune juba kuues “Kaukopartiohihto”. Viies eelmisel korral läbitust olin seatud eesmärgi – sõita läbi 300 km – saavutanud kolmel korral. 300 km suusatada on mulle väga raske. Samas on just eesmärgi saavutamise ettearvamus ja teadmatus, kui palju ma tegelikult suudan, see, mis on minus selle võistluse ees iga kord aukartust tekitanud. See on olnud tõsine proovikivi.

Sel ettevõtmisel olen saanud kombata enda piire ja ennast tundma õppida. Võistluse teevad ettearvamatuks pikk ajaline kestus, väga pikk distants, ettearvamatust ilmastik (sajud, külm, märg), raske maastik, oht teha orienteerumisvigu, öisel ajal orienteerumise keerukus, väsimusest tingitud stress, unevõlg ja füüsiline kurnatus. Ennekoike ongi see võistlus iseendaga.

Üldjuhul sõidetakse turvakaalutlustel väikeste gruppidega. Kolmel viimasel aastal olen aga sõitnud üksi. Trassil on väga meeldiv õhustik. Kui kaasvõistlejaid nähakse, tervitatakse heasoovlikult. Viimaste aastate rada on olnud selline, et iga uus 75 km algab ja lõpeb ühest ja samast punktist. Kuid iga 75 km tähendab ka minekut erinevasse ilmakaarde suunduvale ringile ja uuele maastikule. Minu kogemus on olnud seni selline, et kõrgeima eesmärgi (300 km) täitmine nõuab järjepanu sõitmist ilma magamata. Küll olen teinud igas kontrollpunktis lühikese peatuse ja söönud. Strateegia ja taktika valib aga igaüks ise. Iga võistlus on erinev. Tänavuse aasta eripära oli mõistagi lumerohkus.

ESIMENE 75 KM

Esimene 75 kilomeetrit ehk esimene veerand pikast võistlusmaast kulges väga hästi. Sõita tuli päevalgalges – startisin reedel kell 8.15. Suusad libisesid hästi ja ma suutsin vältida orienteerumisvigu. Aega kulus 10 tundi.

TEINE 75 KM

Teadsin, et raskeim seisab veel ees. Sõin veidi, kuid alustasin seejärel kohe ilma puhkamata. Hakkas lund sadama. Külma oli paar kraadi. Lumesadu tegi libisemise vaevaliseks ja suusatamine nõudis palju jõudu. Maastikul olid tõusud ja langused, kuid kaart situatsioonivaene, mistõttu õine – selle distantsi sõitsin ju pimeduses – orienteerumine nõudis palju aega ja vaeva. Trassi raskusest tingitult võttis see ka meeletult energiat.

Tegin 120. kilomeetrit paraku ka olulise vaevarvestuse ja võtsin kontrollpunktist ainult liitri vett kaasa. Arvasin, et jõuan järgmisesse punkti kiiremini ja ei ole vaja rohkem

tassida. Energiakulu ja vedeliku-kaotus olid aga suured ning vesi sai juba siis otsa, kuid kontrollpunktini oli veel palju sõita. Tekkis seisund, mis tundus mulle endale ohtlikuna. Oli meeletu janu, uni vaevas ja energia oli täiesti otsas. Peatusin ja sõin lund. Samas nägin kauguses tuld, mis tuli minu suusajälgedes minu suunas. See oli kaasvõistleja. Küsisin talt veidi juua. Õnneks ei olnud ta kitsi vend. Olen kordi ka ise sellistes olukordades erinevatel võistlustel kaasvõistlejaid aidanud, seekord sain selle eest tasutud. Sõit sai nüüd uue hoo. Kuid siiski kujunes see võistlusetapi erakordselt raskeks. Aega kulus 13 tundi.

KOLMAS 75 KM

Pool distantsti (150 km) oli läbi, pool veel ees. Lumesadu lakkas ja libisemine paranes. Kuid vaevama hakkas uni. Õnneks oli taas valge päev ja see suurendab alati motivatsiooni ning aitab ka unest jagu saada. Pool selle etapi distantstist osutus katsumusterohkeks, sest maastik oli kaljune ja metsane. Pidasin olulisimaks hoida varustust tervena ja vältida orienteerumisvigu.

Energiat kulus siiski palju. Tegin ka ühe arvestatava orienteerumisvea. Üldjuhul alluvad orienteerumisvead alati ühele reeglile: kui muudetud liiga enesekindlaks, maksab ülbub kohe veana kätte. Aega kulus 12 tundi.

NELJAS 75 KM

Ilm oli soojenenud ja hakkas sadama uduvihma. Libisemine muutus taas vaevaliseks ja suusatamine nõudis tohutult energiat. Oli taas pime aeg – õhtu. Ees ootas öö. Uni vaevas kõvasti. Tihti kogesin, et olin suusatades magama jäänud, ärgates hetkel, kui põlved nõksatasid. Nägin suusatades hetkelisi unenägusidki. Võitlesin unega ja liikusin nii palju kui suutsin edasi. Teadsin, et juhtuda võib veel kõike, kuid eesmärk on saavutatav. Püüdsin lugeda hoolikalt kaarti, vältides liigset enesekindlust ja vigu.

Korra kogesin ka tõelist unekriisi. Seda kriisi ilmestas kogemus, et

Täpselt läbi mõeldud varustus aitab kaasa eesmärkide saavutamisele.

ärkasin suuskadel mäest laskumise lõpul, kui põlved taas nõksatasid. Sõnaga, olin mäest laskumisel magama jäänud. Kaugel polnud ka puud. See kriitilises olukorras ärkamine tegi seekord tõepoolest virgeks. Et vältida unevõla tõttu ära vajumist, ei teinud ma üheski kontrollpunktis kuigi pikka peatust. Viimased 30 km kujunesid kõige raskemaks. Samas andis uut jõudu teadmine, et eesmärk on käeulatuses.

FINIŠIS

Olin läbinud 300 km ja selleks oli kulunud 45 tundi. Sellisel võistlusel õigeaegselt finišisse jõudes tekib kirjeldamatu tunne. Võtsin suusad jalast. Jalad ei kuulunud sõna. Keha oli kui kõvasti peksta saanud. Ei olnud varem tundnud end sportides energiast nii tühjana. Samas valdas mind õnnetunne. Sain kuldse tammepärgadega medali numbriga 43 ja diplomi. Mäletan, et eelmisel aastal sain medali nr 42. Nimelt 300 km läbimisel 48-tunnise piiraja sees antakse nummerdatud tammepärgadega kuldne medal ja 13 aasta jooksul oli see 43. selline medal. Numeratsioon jookseb läbi aastate. Kokku lõpetas 300 km rajal võistluse 48 tunni sees kolm osalejat. Minule oli see neljas õnnestumine.

Üks asi veel. Trassil andis kõvasti indu juurde, et mind tunti ära. Paljud

INDREK REISMANN

- Osalenud 12 korda Erna retkel, parimad tulemused 1. ja 3. koht.
- Osalenud 9 korda Utria dessandil, saavutanud kolmel korral esikoha.
- Mõõtnud Soomet "Kaukopatrio-hiihtol" kuus korda, neist neljal läbinud 300 km.
- Võistelnud korra Austrias patrullvõistlusel "International Austrian Patrol" ja kaks korda Šveitsis sõjaväelaste mainekaimal patrullvõistlusel "Swiss Raid Commando", kus parim koht oli kümnes.
- Osalenud kahel korral Eesti Reservohvitseride Kogu viievõistlusel.
- Osalenud korduvalt Kaitseliidu Järva maleva patrullvõistlusel.

võistlejad ja kohtunikud mäletasid mind varasematest aastatest ja elasid mu eesmärgi saavutamise pürgimusele väga soojalt kaasa. Aastatega olen saanud paljudega nägupidi tuttavaks. Südantsoojendav oli kogeda, et mind oli tähele pandud ja mu tegemised läksid neile korda.

Kuid veel üks katsumus ootas ees: 170 km autosõitu Uttist Helsingi sadamasse. Paar korda teel peatudes sain sellega kuidagi hakkama. Laevasõidust Eestisse ei mäleta suurt midagi. Õhtul koju jõudnud, vaatasin televisorist Andrus Veerpalu 50 km olümpiasõitu. Tundsin end aimavat Veerpalu pingutuse suurust. **KK!**

Sõjapidamine II

John Boydi OODA silmus: teooria ja praktika

Tekst: ANDREAS KANGUR, lipnik

deaalolukorras peaks mõte juhtima tegusid ja otsustamisele eelnema kaalumisprotsess. Sõjapidamise sarja sisse juhatades kutsus kapten Rene Toomse kõiki, kes hoolivad, riigikaitse arendamise teemadel kaasa mõtlema. Otsused, mida riigikaitse alal tehakse, on ju kaalukad ja kaugeleulatuvate mõjudega. Ümberotsustamine on tohutu raiskamine – parem, kui esimese korraga õigesti saab. Käesolev kirjutis ongi otsustamisest ja otsustamisprotsessist. Uurides otsustamisprotsessi anatoomiat, tuleb ehk ka protsess praktikas paremini välja.

John Boyd leidis, et nii strateegilisel kui ka taktikalisel tasemel kulgeb pidevalt neljast komponendist koosnev tsükliline ja osalt paralleelne protsess.

OODA SILMUS

Mis võiks olla põhjuseks, et hoolimata Nõukogude hävitajatest MIG märkimisväärselt raskemate ja aeglasemate lennukite kasutamisest olid USA õhujõudude hävituslendurid Korea sõjas Nõukogude omadest üle sama palju, nagu kümme on üle ühest? Küsimus sellest, kas ja kuidas on nõrgemal, väiksemal ja vaesemal võimalik siiski võitu saada suuremast, tugevamast ja rikkamast, on nii strateegilise kui ka taktikalise taseme mõtlemises olnud alati kesksel kohal. See küsimus viis kunagise USA noore hävituslenduri John Boydi oma tänaseks strateegilise mõtlemise nurgakiviks kujunenud OODA silmuse teooria väljatöötamiseni. Boyd leidis, et nii strateegilisel kui ka taktikalisel tasemel kulgeb pidevalt neljast komponendist koosnev tsükliline ja osalt paralleelne protsess. Neli peamist komponenti on olukorra jälgimine ehk vaatlus (*observation*), olukorras orienteerumine (*orienting*), otsustamine (*decision*) ning tegevus (*action*). Sellest ka nimetus *OODA loop*. Kummatigi ei ole nn Boydi tsükel seesama, mis Demingi ratas.¹

Demingi ratta kohaselt peaks planeerimise, täideviimise, kontrolli ja parandustegevuse analüüsi tsükel käima etapiviisiliselt, üks etapp korraga. OODA silmus on pisut keerulisem kontseptsioon. Selle alguspunktina võib vaadata olukorra jälgimise etappi – väliskeskkonna kohta informatsiooni kogumist selleks, et seejärel saaks vastu võtta vajalikud otsused. Olukorra jälgimine ehk vaatlus peab toimuma pidevalt: sõda kui sellist iseloomustab korratus, kiire muutumine, ebakindlus, juhuslikkus ning erinevate sündmuste ja asjaolude tihe seos.² Olukorra vaid episoodiline jälgimine oleks hukatusliku tähendusega.

Kogutud informatsioon on aga vaid alguspunkt – paljuki just orienteerumisetapis toimuvast sõltub see,

millist kasu informatsioonist saadakse. Kogutud info töötlemine on delikaatne protsess, mille põhisuks on filtreerimine. Heaks näiteks sellest, et me kõik informatsiooni filtreerimisega pidevalt ja aktiivselt tegeleme, on jalutuskäik linnatänaval. Kui pärast uurida, keda inime- tänaval nägi, tuleb talle tõenäoliselt meelde nt roosa miniseeliku ja neonroheline tuttmütsiga tütarlaps ning ka tuttav naabrimees, ent ülejäänud 50 inimest ta meenutada ei suuda, ehkki nägi neid kõiki sama kaua ja samades tingimustes.

OODA silmuse teises etapis on oluline informatsiooni- töötleja taust, hoiakud, teadmised, kultuurikontekst ja varasemad kogemused – seosed muudavad teabe kas asjakohaseks või ebaoluliseks. Muidugi avaldab info- koguja orientatsioon kaudselt mõju ka otsustusetapis ja teabekogumise faasis. Orientatsioon ise on sageli alateadlik klammerdumine tuttavatesse mõttemudelitesse, mis võib tähelepanu alt välja jätta selle, mida märkaks avatud meelega uurija. Boyd ise peab orienteerumisetapi olulisimaks põhimõtteks mõttemudelite loomist ja hävitamist (*creation and destructuion*) – et uut mõista, peab suutma vanast loobuda.³

Informatsiooni orienteerumisele järgneb otsustus, mida teadaoleva põhjal ette võtta. See otsustus võib näiteks seisneda mingite üksuste ümberpaigutamises või konkreetse lahinguoperatsioonis, aga ka lisateabe kogumises, kui saadud info konteksti asetamine tekitab huvi mille- gi sellise vastu, mida varem ei ole uuritud.

Tsükli viimane etapp on tegutsemine – vastuvõetud otsuse täideviimine, mis toob olukorda muutuse. Muutunud olukorda tuleb siis uuesti vaadelda ja OODA silmu- sel ongi ring peal ning see algab uuesti.

VÕIDAB SEE, KELLE RATAS KIIREMINI RINGI KÄIB

OODA silmuse erinevad etapid leiavad aset mitte samm-sammulises järgnevuses, vaid pidevalt, kusjuures erinevate etappide vahel on tagasisideahelad. Boydi järeldus OODA silmuse teooriast on, et võidukaks osutub see, kes suudab kogu tsükli informatsiooni kogumisest tegutsemiseni kõige kiiremini läbida. Kui üks sõdivatest pooltest on juba otsust täide viimas, teine aga samal ajal alles olukorras orienteerub või otsust teeb, paiskab esimene oma tegevusega olukorda muutes vastased tsükli algusse tagasi nagu laste laumängus – olukorra muutudes tuleb vastasel taas asuda olukorda selgitama ja hindama ning ta ei ole võimeline mõtestatult tegutsema. Kui palju sellise tsükli lü-

histamisega vastasele kahju tekitatakse, on muu hulgas ka küsimus sellest, kui suuri riske on vastane nõus "sõjandus"⁴ võtma.

Boydi teooria järgi ei ole võimalik OODA silmust läbi-mata jätta, sest ring ei ole normatiivne, vaid deskriptiivne – ta kirjeldab protsessi, mitte ei ütle, kuidas seda teha tuleb... välja arvatud kiiruse osas. Sõjapidamises on vaenlase füüsiline aspekt vaid üks kolmest tähtsast aspektist. OODA silmuse vaenlasest kiirem läbimine ründab eelkõige vaenlase moraali ja mur-rab tema mentaalse võimekuse (potentsiaalselt jooksutab vaenlase staabi ja planeerimisprotse-duuri kokku). Vaenlase ridades kaose ja segaduse külvamiseks sobib ka manööver, mis füüsiliselt vaenlast ei kahjusta. Kui sellega saab tekitada piisavalt palju segadust, on vaenlane varsti lahinguruumi reaalsusest ära lõigatud ega suuda enam adekvaatseid otsuseid vastu võtta.⁵

Boydi vastus küsimusele USA hävituslendurite edu sa-laduse kohta on: USA lendurid nägid kokpitist paremini ümbrust (paremad vaatlusvõimalused) ja F-86 lennu-kid olid venelaste MIGidest manöövrivõimelisemad (võimalus otsus kohe ellu viia).

KUIDAS LUUREOHVITSER OODA SILMUSE LÄBIB

OODA silmuse alguspunktiks on vaatlus – teabe kogumine –, selle südameks orienteerimine – teabe töötlemine ja filtreerimine. Nii ühe kui ka teisega tegeleb luure. Staabi luureohvitseril on suur vastutus, et kogutaks võimalikult mitmekülgne ja objektiivne pilt lahinguruumist ja vastasest. Luure peab olema see pikksilm, mis vaatab sõjandust läbi lahinguvälja kaugeimatessegi soppidesse ja toob sealt teavet selle kohta, millega tegeleb, mida planeerib, soovib ja kardab vaenlane. Ehkki otsused ka luureteabe kogumise osas teeb lõppastmes ülem, on luureohvitseri kohuseks anda ülemale selge pilt, millele too peaks tähelepanu pöörama.

Orienteerumisetapi keskne ülesanne peitubki siin: see, mida luure teada tahab, sõltub mõneti paradoksaalselt sellest, mida luure juba teab (näiteks teades ja arvestades, milliseid tegevusvariante vaenlane on seni kasutanud, koostab luureohvitser vaenlase võimalikud tegevuskavad, ning selleks, et aru saada, millist tegevuskava vaenlane otsustab järgida, määrab huvialad, mida jäl-gida ja mille kohta teavet koguda). Samuti on see, mida teada saadakse, otseselt seotud sellega, mida otsitakse. Näiteks eeldatakse vaenlase motolaskurüksuste kon-ventsionaalset ja doktriini järgivat rünnakut, mistõttu on kõikidele teabekogujatele küll antud korraldus lu-geda kokku teedel liikuvad soomukid, ent keegi ei oska tähele panna tsiviilrõivais diversante, kes raudteerööpa alla lõhkekeha sättivad, või luurajaid, kes meie üksuste staabi lähedal suure binokli ja suundmikrofoniga "lin-de vaatlevad".

Orienteerumist komplitseerib asjaolu, et tegelikult on orienteerujaid mitu – lisaks luureohvitserile avaldavad orientatsioonivõimele mõju ka teised staabiohvitserid ja kahtlemata ka ülem. Saatuslikuks võivad saada ka in-fokoguja puudulikud oskused, teadmised ja taust ehk orientatsioonivõime – kui jalaväejaos kuulipilduri abi väljaõpe on olnud ebapiisav ning mees ei tee seetõttu vahet tankil ja jalaväe lahingumasinal, vaatleb ta vale asja ja edastab vale infot.⁶

Luure osalus OODA silmuses ei piirdu vaid kahe esimese sammuga – luure ennustused ja hinnangud on aluseks ülema otsustele; luureohvitseri kogutud ja edastatud tea-ve mõjutab lahinguväljal tegutsejate orientatsiooni ning selle kaudu ka seda, kuidas ülema käsud täidetakse.

OODA SILMUS JA EESTI

Boydi teooria kohaselt võidab see, kes OODA silmuse kiiremini pöörlema saab ja kogu tsükli kiiremini kui vaenlane läbib. Pidevalt muutuva ja kontrollimatu olu-korraga kohanemise võime on võiduks vajalik omadus.⁷ Sestap tulebki leppida, et kogu sõjandus pole kunagi aega laiali ajada ning paratamatult jääb alles mingi teadma-tuse määr, mida täidetakse oletuste ja olemasoleva info põhjal tehtavate järeldustega.⁸

Ehkki kolonel Boyd töötas OODA silmuse välja hävitus-lennukite taktikat analüüsides, on põhimõtte ise kohal-datav nii strateegilisel, operatiivsel kui ka taktikalisel ta-sandil ja igas lahinguliigis. Kaitsejõudude ülesehitamise protsess on ju samuti vaatluse, orientatsiooni, otsusta-

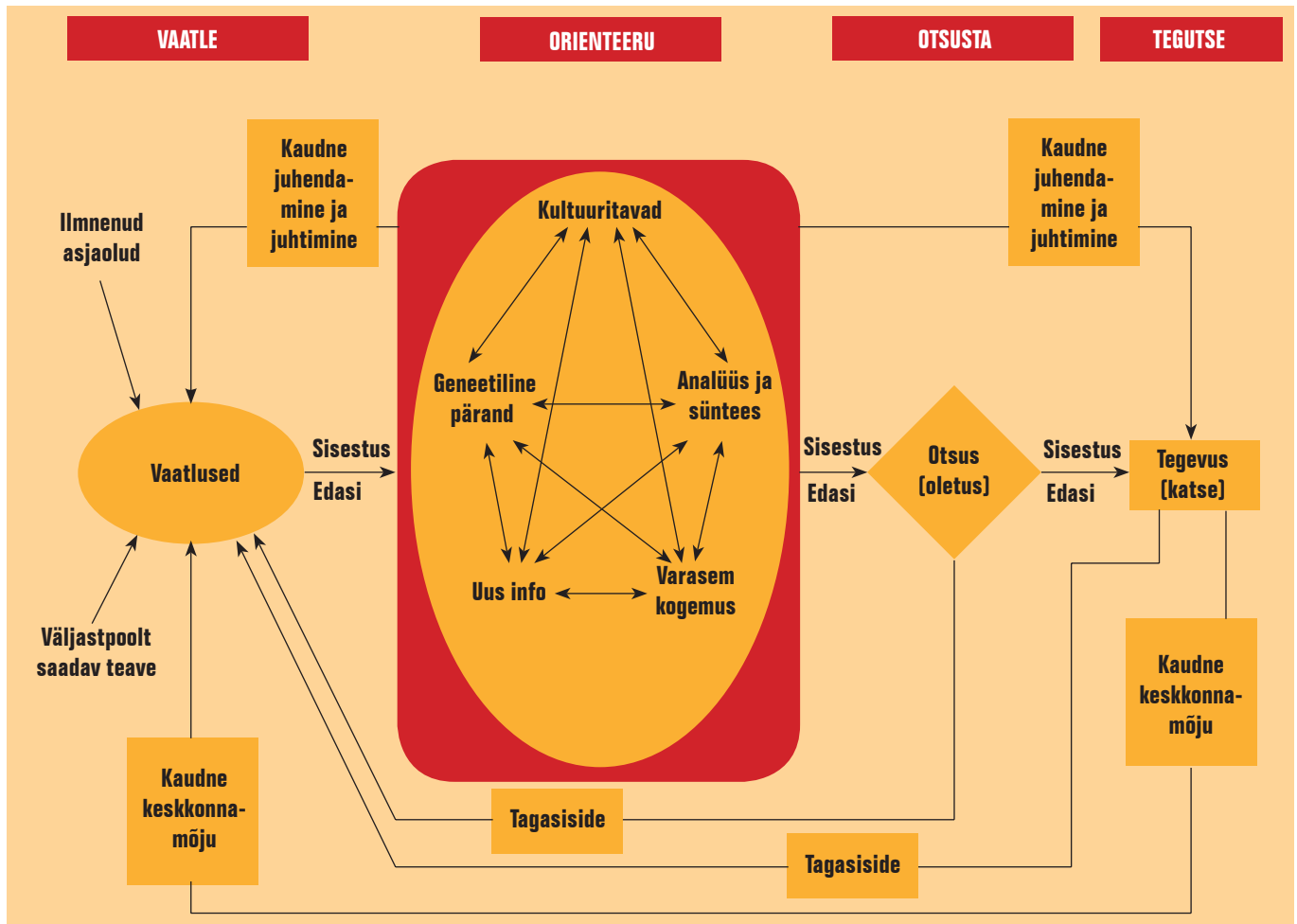
Luure peab olema see pikksilm, mis vaatab sõjandust läbi lahinguvälja kaugeimatessegi soppidesse ja toob sealt teavet selle kohta, millega tegeleb, mida planeerib, soovib ja kardab vaenlane.

mise ja tegutsemise tsükli kaudu lihtsasti kirjeldatav. Kogudes infot meie ümber toimuva kohta ning seda infot oma parima arusaamise ja olemasoleva teadmise valguses töödeldes tehakse otsuseid selle kohta, mil-liste võimekustega peaksid olema meie kaitsejõud. Kas

Eestil on vaja tankipataljoni? Aga transpordikoptereid? Ja hävituslennuväge? Vastus neile küsimustele peegeldab seda, mida arvame teadvat meid ümbritsevast maailmast ja milliseid väärtusi kui oluliseks peame.

Eeldades, et Eestit kaitseb kindlalt NATO vihmavari, võib nii neile kui ka paljudele teistele analoogsetele küsimustele vastata eitavalt. Eeldades, et Eestil pole vaen-lasi, võiks vastus samuti olla eitav. Enne 2007. aasta aprillirahutusi Tallinnas ja mujal Põhja-Eestis oleksid mitmed olnud valmis ka Kaitseliidu eksistentsile liht-salt ja kiirelt ei ütlema. Kuidas ja kui kiiresti läbib Eesti OODA silmuse, on näha reaktsioonidest Gruusia sõjale ja aprillirahutustele.⁹ Mida kõrgema tasandi OODA sil-mus ja mida suurem organisatsioon, mille tegevuse ku-jundamisest jutt, seda aeglasemalt seda läbitakse. Ope-ratiivtasandil on näiteks iseloomulik Kaitseliidu Tartu malevas sõjaväepolitseinühma formeerimine ja reaalsete massirahutuste ohjamise väljaõppe korraldamine üsna ruttu pärast aprillirahutusi.

JOHN BOYDI OODA SILMUS

KAITSEPOLIITIKAST “KEVADTORMINI”

Kas reaktsioonina kõrgema taseme otsusele¹⁰ või omaenese tarkusest ja initsiatiivist tehtu annab tunnistust fenomenist, millele on tähelepanu juhtinud kolonel Boyd ise ning mis on seotud ka William Lindi teooriaga sõjapidamise põlvkondadest, et kõrgel tasandil toimuva liigse “mikrojuhtimise” tulemuseks on see, et OODA silmus muutub aeglaseks ja organisatsioon kohmakaks?¹¹ Et organisatsioon oleks liikuv, tuleb kõrgemalt tasandilt jagada pigem üldisi eesmärke ja suuniseid ning madalamale tasandile jätta otsustus selles osas, kuidas eesmärgid konkreetsel juhul ellu viia.¹² Andes Kaitseliidu malevatele üldise juhise valmistuda edaspidi massirahutuste korral koos politseiga neid ohjama, jäi malevate hooleks läbi mõelda, kuidas selline võimekus tekitada.

On veel üks hea näide OODA silmuse kiirest toimimisest, sedakorda kaitseväes: Eesti missiooniüksuste väljaõpe ja nende varustamine. Iga rotatsioon missiooni- piirkonnas on ühest küljest küll OODA mõttes otsuse elluviimine, kuid samas järgmise tsükli seisukohalt on see juba olukorra vaatlus ja orienteerimine. Kui valitsusvastased hakkasid soomukitel ja veoautodel paiknevate kuulipildurite tapmiseks üle tee traate tõmbama, paigaldati sõidukitele kiiresti traadilõikajad. Kui osutus, et veokite küljed ja põhjad missioonipiirkon-

nas kasutatavat laskemoona ja lõhkekehi ei pidanud, varustati sõidukid kiiresti lisasoomusega.¹³

Samas on ju ka vastupidiseid näiteid, kus OODA silmus on takerdunud ja otsuseid pole suudetud vastu võtta, otsused on vastu võetud ilma teavet kogumata ja olukorda vaatlemata või on lastud otsuseid juhtida oma kitsal või vildakal orientatsioonil. Selliste juhtumite kohta operatiivsel, strateegilisel ja poliitilisel tasemel on oma nimekirja koostanud kolonelleitnant Leo Kunnas.¹⁴

Taktikalisel tasemel on aga OODA silmuse läbimine aktuaalne igal õppusel. Kuuldavasti ja mõningaste kogemuste põhjal on peaaegu igal pool, sh “Kevadtormidel” või maleva staabiõppusel, nõutava materjali ettevalmistamiseks alati vähe aega.¹⁵ Luureohvitser tahaks põhjalikumalt uurida, rohkem andmeid koguda, sügavamalt analüüsida ja ehk ka konsulteerida kolleegidega, ent aega ei ole. Mida kauem uurida ja analüüsida, seda suurem on tõenäosus, et vastase tsükli algusse tagasi pörgatamise asemel tuleb ise analüüsisiga otsust alustada, sest vaenlane on vahepeal jõudnud olukorras muudatusi tekitada.

Alati sooviks täpsemat teavet ja frustratsiooni tekitab see, kui selle informatsiooni kogumiseks puuduvad vahendid. Ka 2009. aasta “Kevadtormil” tekkis mingil het-

kel olukord, et brigaadi staap ei olnud enam võimeline töötlemata ja edasi saatma informatsiooni vastase tegevusest ning ainsaks töötavaks infokanaliks oli “käskjalj naaberpataljoni juurde” ehk otsesuhtlus üle koridori teise maleva staabi luureohvitseriga.

JA MIS SIIS? VEEL PAAR UITMÕTET

Kui Eestis riigikaitse ümber toimuvat laiemalt vaadata, tundub, et Boydil oli õigus: kogu otsustamisprotsessi südameks on orientatsioon. Kurjasti on, et riigikaitse paistab paraku sageli vaid sõjaväevormi (olgu siis igapäevaselt või kaitselehtlasena nädalavahetustel) kandva seltskonna mure olevat, sest teised näevad selles pigem tülikat raharaiskajat, müratekitajat, isikuvabaduste piirajat ja inimväärikuse alandajat. Riigikaitse üleüldisi otsuseid ei tee ju sõjaväelased, vaid poliitikud, kellele annab volituse iga kodanik, olenemata sellest, kas ta suvatseb valima minna või väljendab oma poliitilisi veendumusi hiljem kodus häälekalt kirudes. OODA silmuse teooria kohaselt on edu eelduseks kiire õppimine, sealjuures soovitatavalt mitte üksnes iseenda vigadest – mõne vea puhul sellist võimalust lihtsalt ei tule. Kaitselehtlased on siin väga tähtsal kohal: just nendel on võimalus ja ehk lausa kohustus olla muu ühiskonna seas vaimuvalguse näitajateks ja kaaskodanike riigikaitselehtteks harijateks.

Teine uitmõte käib aga kaitsejõudude kui terviku enda kohta: kas õpime piisavalt (kiiresti) meie ümber toimuvast? Millised järeldused oleme teinud 2008. aasta Gruusia sõjast ja kuidas kajastuvad need järeldused kaitseväge ja Kaitselehtliidu väljaõppes? Kui ausalt hindame oma võimekust ja milliseid järeldusi sellest teeme? Kui veel 2009. aastal arvatakse tõemeeli, et vaenlase soomuki peatab tavaline paari meetri laiune maanteekraav või et vaenlasel puudub täielikult öönägemisvõimekus, on tegemist potentsiaalselt surmatoovate valearvestustega. Oma nõrkusi tunnustades ja nende kallal sihikindlalt töötades on võimalik puudusi vähendada. Igal kaitselehtlasel on vastutus oma sõjaliste oskuste ja teadmiste eest. Väljaõppel mitte osalemiseks vabanduste otsimise asemel oleks loogiline, kui vabatahtliku riigikaitseorganisatsiooni liikmed hoopis otsiksid võimalusi oma väljaõpet parandada. Kui Kaitselehtliidu liikmeid ühendab tõepoolest usk, et riiki on vaja ise kaitsta, ei tohiks sellest usust olla liiga pikk samm selleni, et proovida teadlikult saada võimalikult heaks riigi kaitsejaks. Parem väljaõpe tähendaks aga omakorda mitte ainult seda, et OODA silmus läbitakse kiiremini, vaid igas etapis oleks selle läbimine ka kvaliteetsem.

Ehk artikli kokkuvõtteks: OODA silmus pole mingi keeruline välismaine teooria, vaid protsess, mille osalised me kõik iga päev oleme, olenemata sellest, kas on sõja- või rahuaeg. Võidab kiireim. Ja võiduvõimaluste kasvatamine on meist igaühe teha. **KK!**

- Edward Demingi ja tema pideva parenduse tsükli ehk Demingi ratta kohta vt lähemalt nt <http://www.balancedscorecard.org/TheDemingCycle/tabid/112/Default.aspx>. Peamiselt ärimaailma protsesse kirjeldava Demingi ratta asemel on aga ka äris toimuvast paremini aru saamiseks hakatud kasutama OODA silmust.
- Gray, Al *et al.* 1997. *Warfighting*. Marine Corps Doctrinal Publication 1. Washington (Columbia ringkond): Department of the Navy, Headquarters United States Marine Corps.
- Avatud meelele ja mõttemudelitesse klammerdumise ebasoovitavusele on palju tähelepanu pööranud 16. sajandil elanud mögavõitlusmeister Yagyu Munenori. Vt nt Tabata, Kazumi 2003. *Secret Tactics: Lessons from the Great Masters of the Martial Arts*. Boston & Rutland (Vermont): Tuttle Publishing, lk 9–11.
- Fog of war* – Carl von Clausewitzi järgi katab kogu sõjatandrit “sõjaudu”, mis ei lase kunagi täielikult kogu lahingupilti hoomata.
- Kogu sõjapidamine põhineb pettusel ja eksitamisel (Sun Tzu 2006. *The art of War*. New York: Oxford University Press, lk 66).
- Võib muidugi diskuteerida, kas kuulipilduri abilt pole nõutud liiga palju, kui temalt lisaks sellele, et ta mööda vuranud masina roomikurattad üle loeks ja vaataks, kui pikk on masina pearelva raud ja kas torn on masina keskel või pigem tagapool, oodatakse ka nende andmete põhjal järelduse tegemist. Kui infokoguja orientatsioonivõime on juba ette teadaolevalt puudulik, on sellisesse küsimusepüstitusse vead ju sisse programmeeritud.
- Hammonds, Keith. *The Strategy of the Fighter Pilot* (<http://www.fastcompany.com/magazine/59/pilot.html?page=0%2C2>).
- A good solution applied with vigor now is better than a perfect solution applied ten minutes later* (jõuliselt täide viidud hea lahendus kohe praegu on parem kui täiuslik lahendus kümne minuti pärast), on öelnud kindral George Patton. Ka Hiina sõjandusklassik Sun Tzu märgib, et rünnak ei pruugi olla kuigi leidlik, kuid see tuleb läbi viia üleloomuliku kiirusega (Sun Tzu 2006. *The Art of War*. New York: Oxford University Press, Supra).
- Sellel tasandil ei tohiks OODA silmust uurida vaid militaarkontekstis. Aprillirahutuste järelmõjudeks on näiteks seadusandlikud initsiatiivid, mille ülesandeks on vähemalt osaliselt operatiiv- ja taktikalisel tasandil OODA silmuse kiirema käimasaamise võimaldamine. Brigaadikindral Urmas Roosimägi oletab 5. oktoobri 2009 Postimehes ilmunud kirjutises “Sõnumitooja tapmine – Eesti sõjaväeluure saatus”, et peagi jõutakse otsusele, et sõjaväeluure on vajalik ja vajalik on ka luure reaalse tegevusvõimaluse taastamine. Eeldades, et selles osas tuleb jõuda mingile otsusele, on ka see ehk indikaatoriks, mis näitab OODA silmuse läbimise kiirust.
- Kõrgema tasandi OODA silmusest tulnud otsus muutub sageli madalama tasandi silmuses üheks orientatsiooni määravaks teguriks, võib aga olla ka osaks vaatluse tulemusena saadud teabest. Madalama tasandi OODA silmus omakorda informeerib kõrgema tasandi silmust. Sellisel on erineva tasandi OODA silmused seotud ja mõjutavad üksteist.
- See muudab ka nn neljanda põlvkonna sõdijad üliraskesti kontrollitavaks: nende organisatsioon on väike, nende OODA silmus kiire ja nad kohanevad muutuvate oludega kiiresti, tekitades suuremates ja aeglasemates organisatsioonides vaid hämmingut ja hirmu.
- Ka kindral George Smith Patton noorem (1885–1945) näib olevat selle põhimõtte ära tabanud: *Never tell people how to do things. Tell them what to do, and they will surprise you with their ingenuity.* (Ärge õpetage, kuidas midagi teha tuleks. Õelge vaid, mida teha tuleks, ja teid üllatatakse tohutu leidlikkusega.)
- See näide on õpetlik kahes mõttes: OODA silmuse läbimist kiirendab lisamotivatsioonina reaalne võimalus oma aeglase reaktsiooni ja tegevustuse pärast eluga maksta ning väiksema organisatsiooni puhul on muutusi võimalik kiiremini ellu viia. Suuremate riikide armeedel on korraliku soomusega sõidukitega väidetavalt seniajani probleeme.
- Kunnas, Leo 2008. Takerdunud rünnak. Eesti Ekspress, 8. veebruar. Artiklis esitatud seisukohad on mõistagi hinnangulised ja nähtavasti on võimalik väita, et ka neil juhtumitel on OODA silmus läbitud kiiresti ja vigadeta.
- See pole mingil juhul etteheide – elu ongi selline, et aega on vähe ja õppuste korraldamisel reaalsusest märgatavalt erinevais tingimustes oleks vähe mõtet, sest treenida tuleb nii, nagu on plaanis võidelda.

Kas sõja õppetunnid on veel meeles?¹

Tekst: HEIKKI JOUNELA

TÄPSED TAPJAD

Snaipreid ei tuntud Soome kaitsejõudude koosseisudes ja taktikas enne Talvesõja algust. Talvesõjas sai ainult osa vähestest kaitseliidus snaiprikoolituse läbinutest võidelda snaiprina. Nendele lisaks tegutsesid üksikud ohvitserid, allohvitserid ja reavõitlejad snaiprina oma peamise ametikoha ja kohustuste kõrval. Seda tehti võitlejate omal algatusel ja ülemate nõusolekul. Sellise isetegevuse põhjus oli lihtne: snaiprid ei kuulunud Soome kaitsejõudude koosseisu ja kaitseväes ei olnud mingisuguseid üldtunnustatud põhimõtteid ega juhtnõore snaiprite kasutamiseks. Snaipritaktika lihtsalt puudus.

Snaiprite ametikohad loodi Soome kaitsejõududes alles 1942. aasta oktoobrikuus. Jalaväerügemendis pidi olema 156 snaiprit, üks igas jalaväejaos. Vähemalt paberil oli see nii. Kui aktiivne liikuv lahingutegevus muutus 1941. ja 1942. aasta vahetusel positsioonisõjaks ja armeed kaevusid, hakkas Punaarmee kasutama soomlaste vastu hulgaliselt täpsuslaskureid. Olukord oli väljakannatamatu: vastase snaiprid tekitasid soomlastele, kes ei olnud sellise võitlusviisiga harjunud, palju kaotusi, ent soomlaste snaiprivastane taktika oli alles lapsekingades. Koos snaiprite rakendamise põhimõtetega puudusid ka reeglid oma üksuste kaitsmiseks vastase snaipri tegevuse korral. Tõhusaim vahend vastase snaiprite hävitamiseks on enda snaiprid. Snaiper tunneb vastase taktikat, oskab vastase snaiprit otsida ja tema tegevust ennetada, et sooritada siis ise tabav lask.

VASTASE EESKIJUL

Midagi oli vaja kiiresti teha ja et endal oskusi nappis, otsustati õppida

vastaselt. 1943. aasta alguses kästi Karjala rindel *Määselä ryhmä* nimelises väekoondises teenivaltel soomlastel hakata tegema märkmeid oma tähelepanekutest vastase snaiprite tegevuse kohta. See oli esimene ametlik korraldus vastase snaiprite tegevust registreerida ja analüüsida ning kogutud andmeid kavatseti kasutada ühtse üleriigilise snaiprikursuse õppematerjalina. Esimene samm snaiprite ühtse kasutamise poole oli tehtud. Seni olid rügementides korraldatud snaiprikursusi vastavalt üksuste võimalustele ja koolitajate kogemustele, ühtset õppekava ega tunniplaani ei olnud.

Snaiprikursustel oli suurimaks probleemiks optilise sihikuga snaipripüsside puudumine. Oma snaipripüsse nappis ja trofeeks saadi harva terveid snaipripüsse, Punaarmee snaiprid lõhkusid tavaliselt oma relva enne vangi langemist. 1943. aasta kevadel alustasid peamiselt *Maaselä ryhmä* jalaväerügemendid snaiprikursustega, mille pikkus kõikus kahest päevast kahe nädalani. Õppekava oli väga sarnane selleaegsetele Punaarmee snaiprikursustele. Kursus sisaldas relvaõpet, vaatlusharjutusi sihtmärkide leidmiseks, kauguste määramist, sihikuparanduste arvestamist ja laskeharjutusi. Samuti õpetati kõike, mida teati vaenlase snaipritest. Et õppetööd alustati tühjalt kohalt, olid õppurite oskused pärast kursust üsna erinevad. Igal juhul oli kursustest kasu, sest õpilaste oskuste areng kursuse jooksul oli märgatav.

VÄLJAÕPPE ÜHTLUSTAMINE

Alles 1943. aasta sügisel kinnitati ametlik snaipri eriala baaskursuse õppekava. Soome kaitseliidul oli vastav väljaõppekava juba pal-

ju aastaid olemas, kuid kaitsevägi sai selle ametlikult alles viiendal sõja-aastal. Vastavalt kinnitatud õppekavale ühtlustati väljaõpet ja mõnedes rügementides alustati ka koolitamisega. Suurim vahe varasema praktikaga oli kursuse pikkuses. Uus snaipri baaskursus kestis seitse päeva, sellele järgnesid 20–25-päevased täienduskursused. Täienduskursusi viidi läbi nii, et iga nädal oli üks koolituspäev. Vaenlase snaiprite tõhusus nõudis kiiresti snaiprivastaste meetmete rakendamist. Vastumeetmete esmane ülesanne oli soomlaste kaotuste oluline vähendamine, teiseks üritati vastase snaipreid hävitada. Soome sõdureid ja ohvitseri kästi tegutseda ettevaatlikult, vältides vastase pilgu alla sattumist. Rõhutati nii üksikvõitlejate kui ka üksuste positsioonide põhjaliku maskeerimise olulisust. Hiljem käsketi täpsustati. Näiteks kaevati kaevikud ja positsioonide ühenduskraavid sügavamateks. Peenematest puutüvedest ja jämedamatest okstest ehitati kaevikute kohale restid, mis sundisid liikuma kummargil. Kiivri kasutamine oli rindel kohustuslik kõikidele võitlejatele. Talvel püüti kasutada puhtaid valgeid maskeerimiskostüüme ja valvemeeskondade vaatluspositsioone vahetati pidevalt, lisaks ehitati valepositsioone.

Soome sõdureid ja ohvitseri kästi tegutseda ettevaatlikult, vältides vastase pilgu alla sattumist. Rõhutati nii üksikvõitlejate kui ka üksuste positsioonide põhjaliku maskeerimise olulisust.

Vaenlase snaiprite peamiseks sihtmärgiks olid Soome ohvitserid ning raskemate relvade, näiteks kuulipildujate,

miinipildujate ja tankitõrjekahurite, meeskonnad. Massi sulandumiseks pidid näiteks pataljoniülemad ja teised kõrgemad ohvitserid kandma eesliini läheduses liikudes vintpüssi reasõduri kombel. Rühma- ja kompaniiülematel keelati ohvitseri portupee, kaarditasku ja eraldusmärkide kandmine. Kas ka tänapäeva väliõppustel on sõjakogemustega arvestatud ja ülemaat paljastav isiklik varustus keelatud?

1 Vt ka Jounela, Heikki. Soome snaiprid Talvesõjas ja Jätkusõjas ehk "Käod" (Kaitse Kodu! 1/2010, lk 39–42; Kirotar, Heikki. Mida oleks Eestil soomlastelt õppida (Kaitse Kodu! 1/2010, lk 43–44).

Talvesõja kangelane, Soome kaitseliidu snaipeer Simo Häyhä (1905–2002) Kollaa rindel 17. veebruaril 1940. Tema lahingutes rakendatud oskustele panid aluse rahuajal kaitseliidus saadud põhjalik väljaõpe ja regulaarsed laskeharjutused. Häyhä hävitas Talvesõjas kolme kuuga vähemalt 542 vastase võitlejat (need on kinnitatud tabamused, mida nägi vähemalt kaks allohvitseri või üks ohvitser). Talvesõja viimastel päevadel raskelt näkku haavata saanud mees Jätkusõjas ei osalenud.

Või on vähemalt eraldusmärgid maskeeritud? Kuid isegi see ei kaitse hea optikaga varustatud snaipri eest... Sõja õppetunnid on ilmselt unustatud?

ÜHEKAUPA VÕI PAARIS

Vaenlase snaiprite paljastamiseks ja hävitamiseks kasutati erinevaid meetodeid. Kõige tavalisem oli valvemeeskondade ja Soome snaiprite põhjalik vastase positsioonide vaatlus. Jälgides pika aja jooksul sama maastikulõiku, jäi sealt iga detail meelde ja väiksemgi muutus viitas vasta-

se ilmumisele. Vastase snaiprite peibutamiseks kasutati ka õlgede, rohu või saepuruga täidetud vormirõivatest nukke, millega matkiti ettevaatamatu sõduri tegevust, et Punaarmee snaipeer tulistades oma positsiooni paljastaks. Seejärel tulistas teda seni varjatud positsioonil varitsetud Soome snaipeer. Kui

vaenlase snaipri täpne asukoht ei olnud teada, hakati teda segama, tulistades raskest tankitõrjepüssist, miinipildujast või kahurist süstemaatiliselt snaipri võimalikke asukohti. Vajadusel koondati snaipri eeldatavate positsioonide pihta ka suurema üksuse, näiteks pataljoni miinipildujapatarei tuli.

Talvesõjas tegutsesid snaiprid tavaliselt üksi, kuid Jätkusõjas mõisteti kiiresti, et snaiprid on kõige tõhusamad lahingupaarina, kus üks võitleja tegutseb laskuri ja teine vaatlejana, otsides binokliga sihtmärke ja osutades neid laskurile, sest neli silma näeb rohkem kui kaks. Vajadusel provotseeris vaatleja vaenlase snaiprit tulistama, näiteks tõstes kaika otsas kiivri üle kaevikuserva või liigutades eelkirjeldatud nukku. Kuuliaugust periskoobiga läbi vaadates nähti vastase snaipri positsiooni suunda. Vahel lõpetati rindelõigul mõneks ajaks

le, sest neli silma näeb rohkem kui kaks. Vajadusel provotseeris vaatleja vaenlase snaiprit tulistama, näiteks tõstes kaika otsas kiivri üle kaevikuserva või liigutades eelkirjeldatud nukku. Kuuliaugust periskoobiga läbi vaadates nähti vastase snaipri positsiooni suunda. Vahel lõpetati rindelõigul mõneks ajaks

snaipritegevus ja siis alustati uuesti, kui vastane oli muutunud lohakamaks või positsioonidele oli tulnud uus üksus, kes veel ei osanud snaiprite eest varjuda.

SNAIPRIJAGUDE MOODUSTAMINE

Pärast snaipripaaride moodustamist peeti vajalikuks kõikide jalaväekompanii snaiprite koondamist ühte kompaniiülemale alluvasse snaiprijakku, mille koosseisus oli alguses 4–5 ja maksimaalselt 8+1 võitlejat, olenevalt snaiprite hulgast kompaniis. Paljudes rügementides ja pataljonides määrati snaipritegevust üksuse vastutusalas juhtivad ohvitserid. Need ohvitserid pidid enne ametikohale määramist läbi ma eriala mõistmiseks snaipri baas-kursuse.

Et optilise sihikuga snairipüsse ei jätkunud kõikidele snaipritele, kinnitati ühele relvale mitu laskurit – nii oli relv pidevalt kasutuses. Meetodi nõrkuseks oli vajadus iga kord, kui laskur vahetus, relv uuesti sisse lasta.

SNAIPRITE TÕHUSUS

Täpseid andmeid konkreetse snaipri tabatud vaenlaste kohta on vähe, nende üle peeti küll arvet, kuid seda ei avaldatud jooksvalt, et mitte sundida snaipreid omavahel konkureerima, kes on kõige rohkem vastaseid tapnud. Tavaline oli, et snaipeer tulistas ööpäevas 10–20 vastase pihta, intensiivsemate rünnakute või kaitselahingute ajal hävitati kuni 50 vastast. Pidades meeles, et valdavalt oli tegemist vastase võtmeisikute – ülemate ja relvasüsteemide meeskondadega –, on see kindlasti suur number. Snaipriterror mõjutas vaenlase üksuse moraali ja võitlusvõimet, sest keegi ei saanud tunda ennast turvaliselt. **KK!**

Tõlkinud Heikki Kirotar

Artikkel originaalpealkirjaga "Mitä sota opetti? Onko opit muistissa?" on tõlgitud ajakirjast Suomen So-tilas nr 6/2009, lk 81–83. Ajakirja koduleht tähtsamate artiklitega sõjandushuvilistele asub aadressil <http://www.suomensotilas.fi>.

MALEVATES

**VIRU MALEV
PÜSTOLILASKMISE KOLMEVÕISTLUS KAITSELIIDU VIRU
MALEVAS**

Tekst: HANNES REINOMÄGI, Viru maleva teavituspealik

Kaitseliidu Viru malevas kogub populaarsust Tapa üksikkompanii auhinnavõistlus püstolilaskmises. Tänavu 17. veebruaril peetud võistlusel oli osalejaid rekordarv - 43 laskurit. Võistkonna kolm liiget peavad sooritama kolm harjutust: kümme lasku õhupüstolist, spordipüstolist Margolin ja teenistuspüstolist. Tänavu võitis õhupüstoliharjutuse Jaanus Raidlo Väike-Maarja rühmast 95 silmaga, teine oli Aleksei Osokin Kadrina rühmast ja kolmas Rain Sepping staabi võistkonnast. Margolinist laskmise võitis Aleksei Osokin 94 silmaga, jättes teiseks Enno Jersovi Vohnja rühmast ja kolmandaks Jaanus Raidlo. Teenistuspüstoliharjutuse võitis Allar Paat Kadrina rühmast Aleksei Osokini ja Enno Jersovi ees tulemusega 87 silma. Parimaks püstolilaskuriks selle võistluse põhjal on mitteametliku kogusumma järgi Aleksei Osokin, kes suutis kõigis harjutustes saavutada ühe auhinnalistest kohtadest. Võistkonnaarvestuses võitis Kadrina rühma võistkond 756 silmaga staabi vabatahtlike pealike (738 silma) ja Vohnja rühma võistkonna (674 silma) ees.

Võistluse eesmärk on näidata õhk- ja spordirelva eelseid treeningurelvana. Nendel on teenistuspüstoli omast tunduvalt odavam laskemoon ja õhkrelvatiirud on kõigile kättesaadavad. Samas parandab õhk- ja spordirelvadest laskmine teenistusrelvast laskmise tulemusi.

Esimene püstolilaskmise võistlus peeti Tapal 2003. aasta märtsis ja sellel osalesid Tapa malevkonna ja Tapa suurtükiväegrupi, suurtükiväegrupi miinipildujapatarei ja pioneerikompanii võistkonnad. Harjutusteks oli laskmine püstolist PM ja õhupüstolist. Võitjaks tuli Tapa malevkonna võistkond. Järgmine võistlus peeti 2005. aastal ainult

nelja Viru maleva võistkonna vahel ja võitjaks kuulutati staabi võistkond. Sellest alates on jõukatsumine malevasisene. **KK!**

Aleksei Osokin on Kaitseliidu Viru maleva parim püstolilaskur.

SPORT MALEVASSE VASTLAPÄEVA MOODI

Tekst: HANNES REINOMÄGI, Viru maleva teavituspealik

Kaitseliidu Viru maleva väljaõppeülema leitnant Erik Silla lause, et kes ei usu, vaadaku Kaitseliidu ülema aastakäsku, lükkas käima ettevalmistused staabi spordipäevaks, mis leidis aset vastlapäeva aegu Rakveres Palermo metsas tervisespordirajal. Spordipäeva ülanne oli saada korraks eemale igapäevatööst, turgutada staabimehi ja -naisi värskes õhus ning tagada töövõime.

Eriorganisatsioonid korraldasid teatevõistluse, mille käigus kaheks võistkonnaks jagunenud staabirahvas tegi silmade, nööpide ja pearäti ning porgandist ninaga lumememme, püüdis Salvo kelguga saada pikima liu jpm. Naiskodukaitsja Helle Kivilaidi valmistatud supp, kuum tee ja praänikud maitsesid pärast seda värskes õhus eriti hästi. **KK!**

Väljaõppeinstruktor veebel Alger Nurk on jõudnud koopa kaevamisega lõpule. Koobas tuli teha nii suur, et võistkonna pisim liige sisse mahuks.

JÕGEVA MALEV

KUULIPILDUJAÕPE ÕHUSIHTMÄRKIDE LASKMISEKS

Jõgeva maleva kuulipildurid viibisid 17. veebruaril kaitseväge keskpõlvügoonil, kus koostöös õhutõrjepataljoniga harjutati kuulipildujast õhusihtmärgi laskmist. See oli esimene kord kaitsejõududes harjutada kuulipildujast KSP-58 õhuründevahendite (lennuk, kop-ter) tõrjumist. Kuulipilduja KSP-58 sihtmärkidenä kasutati 400–800 m kaugusel lendavaid mudellennukeid. Esimesest harjutuspäevast osa võtnud kuulipildurid pidasid harjutust vajalikuks. **KK!**

Kuulipilduja kasutamine õhusihtmärgi vastu nõuab head meeskonnatööd.

Võistlussarja “Pahkla vint” reeglid

Tekst: ARVO VARDJA,
Kaitseliidu Rapla maleva liige,
“Pahkla vindi” ülemkohtunik

Nagu eelmises Kaitse Kodu! numbris kirjutasin (lk 37–38, “Rapla malev algatab vintpüssilaskmise sarivõistluse “Pahkla vint”), alustab Kaitseliidu Rapla malev uut Kaitseliidu-sisest taktikalise laskmise võistlussarja “Pahkla vint”. Esmakordselt on vintpüssilaskurid tulejoonel juba 25. aprillil. Siinkohal tutvustan võistluse reegleid. Need laskurid, kes on kuras IPSC reeglitega, ei leia siit midagi uut, teistel aga soovitan lugeda täie tähelepanguga, sest mõnede punktide rikkumine toob kaasa kohese diskvalifitseerimise. Kes inglises keeles kodus ja hakkamist täis, leiab värskemad reeglid internetist (<http://www.ipsc.org/pdf/RulesRifle.pdf>). Eestikeelsed reeglid, kuid olude sunnil mitte kõige värskemad, leiab Eesti *Practical*-laskmise Ühingu kodulehelt (<http://www.ipsc.ee>).

VÕISTLUSDIVISJONID

Relvad on jagatud kahte divisjoni. Divisjoni *semiauto standard* kuuluvad poolautomaatsed tavaliste raudsihikutega vintpüssid (näiteks Galil, AK-4, M-14 jt). Kui aga relvale

on kinnitatud optiline või elektrooniline sihik, on tegu *open*-divisjoni kuuluva relvaga. Moona jõufaktori järgi jagunevad relvad omakorda *minor*- ja *major*-jõufaktoriga relvadeks. Näiteks 5,56x45 ja 7,62x39 moon on *minor*-, aga 7,62x51 *major*-jõufaktoriga. Suurema jõufaktoriga relvaga tabamus samasse märgi äärel asuvasse punktisooni annab rohkem punkte.

Standard-relvadel võib küljes olla eesmine käepide, mis aga ei tohi olla pikem kui 152 mm mõõdetuna relvaraua keskjoonest. *Open*-relvadel on lubatud kasutada nii eesmist käepidet kui ka harkjalga. *Standard*-divisjoni relva kompensator ei tohi olla pikem kui 90 mm ja suurema läbimõõduga kui 25 mm.

Turvalisuse huvides peab võistluspaigas liikudes olema relval ohutuslipuke. See on kollast või muud hästi nähtavat värvi plastist lipuke, mis on asetatud ühe otsaga padrunipessa. Kui relval on näha niisugune lipuke, võib igaüks kindel olla, et relv on ohutu, laadimata.

MÄRKLEHED JA PUNKTIARVESTUS

Kuigi IPSC võistlustel kasutatakse eelmise aasta algusest *metric*-

märklehtede asemel *classic*-märklehti, kasutame “Pahkla vindil” mõlemaid. Märklehtedel on A-, B-, C- ja D-punktialad. Olenevalt moonajõufaktorist ja tabatud punktisoonist võib tabamuse eest saada 1 kuni 5 punkti. Lisaks nendele kahele märklehele on vintpüssi laskmisel kasutusel ka A4 tüüpi märk, mis sisuliselt on A4 formaadis leht A- ja C-punktialaga.

Raja läbimise aja mõõtmiseks kasutatakse spetsiaalset kella, mis annab stardisignaali (helisignaali) ja mõõdab kõikide laskude tegemiseks kulunud aja. Punktide summa jagatakse ajaga ja saadakse tabamusefaktor, mille järgi pannakse paika paremusjärjestus.

KOHTUNIKE KÄSKLUSED

Enne võistluse algust saavad kõik võistlejad igaks laskeharjutuseks eraldi tulemuslehe, kuhu kohtunikud kirjutavad raja läbimise tulemused. Kui nüüd grupp laskerajale saabub, annab grupivanem kõikide võistlejate tulemuslehed kohtunikule, kes kutsub laskurid ükshaaval välja.

Enne konkreetsete rajakäskluste lahkamist juhin tähelepangu ühele momendile. Mitmed kaitseliitlased käivad võistlustel välismaal. Mitmed välismaalased käivad võistlemas Eestis, sh ka näiteks Kaitseliidu korraldatavatel püstolilaskmise *practical*-võistlustel. Üldjuhul annab kohtunik käsklused inglise keeles. Kui aga mõni võistleja tõesti ingliskeelsetest käsklustest üldse aru ei saa, pole probleemiks neid ka eesti keeles anda. Sellest tuleb lihtsalt kohtunikule teatada.

KOHTUNIKU KÄSKLUSED JA LASKEHARJUTUSE LÄBIMISE ETAPID

- *Load and make ready!* või *Make ready!* Selle käsklusega viib võistleja relva harjutuse kirjelduses toodud algasendisse ja võtab ise sisse lähteasendi.
- *Are you ready?* Kui võistleja on valmis, ootab ta liikumatult stardisignaali.
- Audiosignaali on stardisignaali. Võistleja alustab raja läbimist (laskmist).
- Kui võistleja on laskmise lõpetanud, jääb ta seisma viimasesse laskekohta ja ootab kohtuniku edasisi korraldusi.
- *If you are finished, unload and show clear!* Kui võistleja on lõpetanud, peab ta relva tühjaks laadima ja tühjaks laetud relva (padrunipessa) ette näitama.
- *If clear, hammer down, open action!* Kui padrunipessa on tühi, tuleb teha tühi-lask ja avada lukk. Kohtunik paneb turvalipukese padrunipessa.
- *Range is clear.* Rada on vaba. See käsklus ütleb, et punktilugejad võivad minna märklehtede juurde tulemusi üles märkima.
- *STOP!* Seda käsklust võib kohtunik anda igal ajal. Võistleja peab kohe seisma jääma ja ootama järgmisi käsklusi.

DISKVALIFITSEERIMINE

Kõik võistlejad peavad aru saama, et *practical*-laskmise puhul tuleb ohutusele pöörata väga suurt tähelepanu. Ohutusreeglite rikkumise eest diskvalifitseeritakse võistleja kogu võistluselt. Diskvalifitseerimise toovad endaga kaasa näiteks järgmised teod:

- relvaraua suunamine väljapoole laskesektorit;
- tulistamine üle valli;
- näpu hoidmine päästikul liikumise või laskeasendi muutmise ajal;
- juhulask (lask laadimisel, tühjakslaadimisel või maha lähemale kui 3 m laskjast);
- laetud relvaga võistluskohas viibimine, v.a kohtuniku korraldusel laskerajal (laetud relvaks loetakse ka relva, millele on kinnitatud laetud salv);
- ohutustsoonis moona või moonataoliste asjade käsitlemine.

Ülaltoodu on minimaalne, mida võistlusele minnes peab teadma.

Open-divisjoni relv maksimaalses ja minimaalses konfiguratsioonis. Minimaalses konfiguratsioonis on relvale lisatud vaid optiline sihik, maksimaalses lisanduvad punatäppsihik, eesmine käepide ja harkjalg.

Rõhutan: parem küsi üle, kui et teed valesti! Ükski kohtunik ei karista võistlejat küsimise eest. Me kõik oleme kunagi olnud algajad. Gru-

pivanemad, teie ülesandeks on toetada ja juhendada väiksema kogemusega laskureid. Ohutus on meie kõigi huvides. **KK!**

MALEVATES

PÕNEV PÄEV KÄRDLAS, SEALHULGAS KAITSелиIDUS

Tekst: HELJA KAPTEIN

Hiiumaa huvijuhtide ainesektsioon korraldas 29. jaanuaril maakonna seitsmendatele klassidele Kärddlas omanäolise päeva, kus õpilastele anti võimalus tutvuda mh ka Hiiumaa Kaitseliidu tööga.

Kõik koos mahtusid üritusele saabunud poisid ja tüdrukud ainult Kärddla kirikusse, kus kirikuõpetaja Hüllo-Kristjan Simson tutvustas lühidalt pühakoda ja Kristiina Harjak mängis orelit. Seejärel jaguneti gruppidesse ning külastati Hiiumaa teavitamis- ja nõustamiskeskust HUPS (Hiidlane! Uuri, Pinguta ja Sõua!), Hiiumaa muuseumi Pikka Maja ja Kaitseliidu staapi. Seal oli õpilaste tulekuks ettevalmistusi teinud Hiiumaa noorteinstruktor Ulvi Kark-Jaarma, kes oli koostanud stendid ja väljapanekud noorkotkaste ja kodutütarde tegemistest. Kaitseliidust vestlesid õpilastega nooreminstruktor vanemseersant Taimo Juhe

Laskeasendit proovivad vanemate sõpradega kaasas olnud Käina gümnaasiumi neljanda klassi poisid.

ja Hiiumaa malevkonna pealik Urmas Selirand. Kõige põnevam oli poistele esmane tutvus relvadega. Meeste juhendamisel heideti põrandale ja matkiti tulistamist. Püssid, püstolid ja

automaadid vajasid ikka ja jälle üle katsumist ja vaatamist. Tütarlapsed hoidsid tahapoole ja kaesid tulevaste sõdurite vaimustunud tegevust pealt. **KK!**

ILLUMIGLOW' VALGUSPULGAD VALGUSTAVAD IGAS OLUKORRAS

Ühendkuningriigi ettevõtte **ILLUMIGLOW** pakub ainult kõrgeima kvaliteediga militaarseid valgustustooteid. **ILLUMIGLOW'** valguspulgad ei tooda soojust, ei tekita leeki ega sädemeid, neid võib kasta vette ja neid ei mõjuta ilmastikutingimused, seega on need ainukesed valgusallikad, mille kasutamine on igati turvaline kõikides hädaolukordades – üleujutuste, gaasilekete ja tulekahju korral, kaevandustes, merel jne. Militaarkasutajad usaldavad **ILLUMIGLOW'** tehnoloogiat.

Sõjaväe- ja korrakaitseüksused on **ILLUMIGLOW'** valguspulki kasutanud juba aastaid, sest need on töökindlad, mitmeotstarbelised ja funktsionaalsed. Nad on kergemad mis tahes muudest valgusallikatest, mistõttu on neid lihtne kaasas kanda ja peidus hoida. **ILLUMIGLOW'** tooted ei vaja iseseisvat toiteallikat, tänu millele saab neid kasutada igal pool.

Mõned kasutusvõimalused:

- evakuaatsioonipakkides;
- otsingutel jäljereana;
- sõdurite valgustamiseks laskeõppustel;
- infrapuna-erivarustuse hulgas;
- keelualade ning kontrollitud alade või ruumide märgistamisel, sh nt töötsoonide või helikopteri maandumisala, aga ka takistuste ja õnnetuspaikade märgistamiseks;
- vägede või sõidukite märgistamisel infrapunapulkadega;
- turvaliseks evakuaatsiooniks ehitistest, sh evakuaatsioonitee märgistamiseks;
- personali tuvastamiseks (isegi suitsu täis ruumides);
- turvavestide, kiivrite, tööriistade jm varustuse valgustamiseks;
- liikluse reguleerimisel;
- kitsaste vahede valgustamiseks (pulga võib läbipääsmatusse kohta visata).

Kõik **ILLUMIGLOW'** tooted on disainitud ja välja töötatud nii, et need paistaksid silma ka kõige karmimates tingimustes. Nende valgus on nähtav enam kui paari kilomeetri kaugusele. Nt merenduses on meie tooted ületamatud, sobides kasutamiseks tavalisest öömärgistusest kuni päästesignaalideni.

ILLUMIGLOW' tooted vastavad süvameresukeldumise nõuetele.

Mõned kasutusvõimalused merenduses:

- märgisena sukeldumisel;
- sukeldumisvarustuse märgistamiseks;
- evakuaatsioonil ja läbiotsimisel;
- laeva evakuaatsioonitee märgistamiseks;
- turva- ja päästevestide valgustamiseks;
- nähtavuse oluliseks parandamiseks voolukatkestuse korral igas suunas.

ILLUMIGLOW' ohutusnõuded:

- tootmine vastab ISO 9001 standardile;
- CE-märgistus, vastavus EN 71 ohutusnõuetele;
- testitud ja vastavad NATO sõjalistele nõuetele;
- olemas materjali ohutuskaart (MSDS);
- vastavad inimeste meresõiduohtuse rahvusvahelisele konventsioonile (SOLAS);
- varustatud NSN-koodiga.

Valgamaa maleva kompaniid pidasid aastakoosolekuid

Tekst: VELLO JASKA,
Kaitseliidu Valgamaa maleva teavituspealik

Kaitseliidu Valgamaa maleva üksikkompaniide tänavused aastakoosolekud on peetud. Otepää üksikkompanii pealik vanemseersant Aleksander Mõttus märkis, et 2009. aastal astus kompanii ridadesse kümme uut liiget, enamik noored. Aasta oli kompaniile ka muus mõttes edukas. "Valgamaa maleva kompaniide karikavõistlusel saavutasime esikoha. Ka individuaalselt on Otepää kaitseliitlased esinenud tublilt, eriti laskmistel ja väljaõppes. Häid sõnu tuleb öelda kaitseliitlastest abipolitseinike kohta," tõi vanemseersant Mõttus esile.

Helme üksikkompanii pealik nooremleitnant Heldur Tellmann nimetas läinud aasta suurimateks üritusteks Tõrva vabastamise aastapäeva ja Paju lahingu aastapäeva tähistamist, laskepäevi ja Valgamaa maleva karikavõistlust. Helme üksikkompanii võistlusmatkal osales kuus võistkonda. Võimalus on käia Ritsu lasketiirus treenimas. Seda võimalust peaksid kaitseliitlased rohkem kasutama. Kompaniis on 67 kaitseliitlast. "Osavõtt Helme valla ja Tõrva linna päevadest võiks saada traditsiooniks," märkis nooremleitnant Tellmann.

Valga üksikkompanii pealik nooremseersant Kaimo Vahtra märkis, et kompaniis on 177 liiget ja 8 liikmekandidaati. Vahtra leidis, et üksikkompanii tegevust tuleks senisest enam laiendada vastutusalasse jäävate valdade territooriumidele. "Kaitseliitu ei tulda midagi saama. Iga liige peab mõtlema sellele, mida tema saab Kaitseliidule anda," tuletas nooremseersant Vahtra meelde.

Maleva personalispetsialist Anneli Veske märkis, et Valgamaa malev täienes möödunud aastal 51 uue kaitseliitlase võrra. Põhilised kaitseliitlaste ridadesse lisandujad olid noored. Sellest johtuvalt on Valgamaa maleva kaitseliitlaste keskmine vanus 35 aastat. **KK!**

Foto: VELLO JASKA

Käimas on Kaitseliidu Valgamaa maleva Otepää üksikkompanii aastakoosolek.

MALEVATES

VIRU MALEV ALUSTAS KOOSTÖÖD KOHALIKU RAADIOGA

Tekst: KRISTEL KITSING

Raadio Viru ja Kaitseliidu Viru maleva esimehe koostöösaade läks eetrisse 10. veebruaril. Avasaate külaline oli malevapealik kapten Rudolf Jeaser. Kapten Jeaser rääkis Kaitseliidust ja selle osast ühiskonnas, Kaitseliidu väärtustest ja ülesannetest ning jagas juhtnõore organisatsiooniga liitumiseks.

Raadio ja maleva koostöö eesmärk on kogukonna informeerimine Kaitseliidust ja selle kaasamine organisatsiooni tegemistesse ning Kaitseliidu ürituste tutvustamine, samuti liikmeskonna teavitamine maleva tegemistest ja aktiivsemate liikmete tunnustamine. Igas saates astuvad üles erinevad maleva liikmed.

Raadio Viru hakkab Kaitseliidu ja selle eriorganisatsioonide tegemisi kajastama iga kuu teise nädala kolmapäeval kell 16.30 sagedusel 92,5 MHz Rakveres ja 100,4 MHz Jõhvis. Eetris ollakse kuni kell 17 algavate uudisten. Intervjuud jäävad raadio veebilehele järelkuulatavaks. Saadete salvestusi on võimalik kuulata raadio Viru kodulehelt (<http://www.raadioviru.ee>). **KK!**

Raadio Viru hakkab Kaitseliidu ja selle eriorganisatsioonide tegemisi kajastama iga kuu teise nädala kolmapäeval kell 16.30 sagedusel 92,5 MHz Rakveres ja 100,4 MHz Jõhvis. Eetris ollakse kuni kell 17 algavate uudisten. Intervjuud jäävad raadio veebilehele järelkuulatavaks. Saadete salvestusi on võimalik kuulata raadio Viru kodulehelt (<http://www.raadioviru.ee>). **KK!**

ALUTAGUSEL ÕPETATI FORMEERIJAJD

Tekst: RAIVO REINBÄRK,
Kaitseliidu Alutaguse maleva teavituspealik,
kursusel osaleja

Kaitseliidu Kool korraldas veebruari keskel Alutaguse malevas kolmepäevase formeerimispunkti juhtkonnana kursuse, mille käigus käsitleti formeerimispunkti meeskonna töö juhtimist ja formeerimispunkti mehitamist. Kohale oli tulnud üle 30 mehe ja naise mitmest malevast. Alutagusest osales kümme kaitseliitlast, neist kaks instruktorina.

Kursusel jagati teoreetilisi teadmisi formeerimisest, õpetati dokumentatsiooni täitmist ja tehti ka praktilist tööd: näitlikult formeeriti väike üksus. Instruktorid analüüsisid kursuslaste tegevust näitliku formeerimise läbiviimisel ning tõi esile puudused ja kitsaskohad.

Ei puudunud ka riviõpe, mis ühitati kolm korda päevas marssimisega sööklasse ja õppeklassi. Vaatamata sellele, et kursuslased olid peamiselt naised ja eakad mehed, andis kursuse ülem vanemseersant Rainer Ristimets riviväljaõppele väga hea hinnangu.

Kursuse lõpetanud said Kaitseliidu Kooli tunnistuse, millel on kirjas, et õppuri teadmised ja oskused võimaldavad tal täita ülesandeid formeerimispunkti juhtimisel ja üksuste formeerimisel. **KK!**

Paju lahingu 91. aastapäev tuletas meelde vabaduse hinda

Tekst: VELLO JASKA, Kaitseliidu Valgamaa maleva teavituspäealik

Paju lahingust, Vabadussõja ühest murrangulisemast sündmusest, möödus 31. jaanuaril 91 aastat. Kaitseliidu Valgamaa maleva, Kuperjanovi üksik-jalaväepataljoni, Valgamaa päästeteenistuse ning teiste asutuste ja ettevõtete esindajad, kodutütred ja noorkotkad ning isamaaliselt meelestatud inimesed kogunesid sel puhul Valga Jaani kiriku seinal oleva Põhja Poegade mälestustahvli juurde. Seal meenutas Eesti vabadusvõitlejatele appi tõtanud ja sõjatandrill oma elu kaotanud hõimurahva esindajaid EELK Valga praostkonna praost Vallo Ehasalu. “Kas Põhja Poegadel oli vaja tulla siia, Eestimaa pinnale, vihatud vaenlaste vastu võitlema?” tõstas praost Ehasalu küsimuse. “Oli, kindlasti oli. Sest ainult üheskoos võideldes ja üksteist abistades suudavad oma iseseisvuse ja sõltumatuse eest võitlejad hambuni relvastatud röövvalutajatele vastu seista,” vastas ta kohe ise. Valga ase-linnapea Enno Kase ütles, et tihti tuleb vabaduse eest maksta kallist hinda. Seejärel asetati Põhja Poegade mälestustahvli jalamile lillekorvid ja süüdati mälestusküünlad.

Paju lahingu mälestusmärgi esisel väljakul lehvisid karges talvetuules Eesti ja Soome Vabariigi ning Kuperjanovi üksik-jalaväepataljoni, Kaitseliidu Valgamaa maleva, Naiskodukaitse Valga ringkonna, Kodutütarde ja Noorte Kotkaste, Valgamaa päästeteenistuse jt lipud. Paju lahingu väljadel langenud vabadusvõitlejaid meenutas Kaitseliidu Valgamaa maleva pealik kapten Rein Luhaväli. “Au nendele, kes 91 aastat tagasi Paju mõisa väljadel meie maale ja rahvale vabaduse ning sõltumatuse kätte võitlesid,” ütles kapten Luhaväli. Valga maavanema ülesandeid täitev Kalev Härk ütles mälestussamba ees seistes, et vaba rahvas saab kõikidest raskustest üle. Väljumalateenistuse viis läbi

Jõustruktuuride esindajad seisavad oma lippude all, tähistamaks kuulsusrikka Paju lahingu 91. aastapäeva.

Paju lahingu mälestusmärgi jalamil lehvis Kuperjanovi partisanide lahingulipu koopia.

Otepää Maarja koguduse õpetaja Marko Tiirmaa. Kuperjanovi üksik-jalaväepataljoni ülem major Toomas Möls ütles, et kuperjanovlased on uhked võimaluse üle teenida maineka vabadusvõitleja nimelises väeosas.

Ülevaate 91 aastat tagasi Paju lahingu väljadel toimunud tegi SA Isamaalise Kasvatuse Püsiekspo-

sitsiooni juht major Meelis Kivi. Seejärel asetasi kohalolnud Paju lahingu mälestusmärgi lumisele nõlvale pärjad ja lilled. Paju mõisa pargis oleva Põhja Poegade mälestuskivi juures tänasid sangarlikke vennasrahva esindajaid abi eest vabadusvõitluses Tõlliste vallavannem Madis Gross, Paju pansionaatide juht Olev Kaasik ja major Meelis Kivi. **KK!**

Põlevkivitöötaja Viru Keemia Grupp on strateegiline kütusetootja

Viru Keemia Grupp AS (VKG) on töötanud alates 1924. aastast ning on praegu riigi suurimaid keemiatööstusi ja tööstusettevõtteid. Tema peamine tegevusala on põlevkivi ümbertöötamine.

PÕLEVKIVIKEEMIATOOTED ON LAI VALDKOND

Juba alustades oli Kohtla-Järve põlevkiviõlivabrik riigi julgeoleku seisukohast strateegilise tähtsusega tööstusettevõtte. See on mõistetav, sest toodetav põlevkiviõli ning generaatori- ja poolkoksigaas olid minevikus ja on ka praegu laialt kasutatavad energiakandjad. VKG tööstuskompleksis toodetavat põlevkiviõli kasutatakse põhiliselt laevakütustes (punkriõlide lisandina) ja Põhjamaade katlamajades. Nii laevakütuste lisandi kui ka katlamajade kütusena on põlevkiviõli peamiseks väärtuseks asjaolu, et see sobib hästi põhjapiirkondades kasutamiseks ega nõua eelsoojendamist ka kõige karmimal talvel. VKG toodab aastas 220 000 tonni toorpõlevkiviõli.

Põlevkivikeemiatooted on väga lai valdkond. Põlevkivikemikaale kasutatakse nii parfümeerias, kosmeetikas, meditsiinis kui ka masina- ja rehvitööstuses ning metallurgias, kus on nõutud eriti kõrgele temperatuurile vastupidavad materjalid.

Kui pidada silmas riigi julgeolekut, on VKG stabiilne kvaliteetse kütuse

ja gaasi tootja. Ettevõtte toodetavat generaatori- ja poolkoksigaasi saab kasutada ka olmetingimustes. VKG uus põlevkivitöötlemistehas Petroter toodab täisvõimsusel kuni 4500 m³ suure kalorsusega gaasi tunnis (võrdluseks: loodusliku gaasi energeetiline väärtus on sõltuvalt allikast 700–1100 kalorit, poolkoksigaasi oma ulatub 9500 kalorini).

KODUMAISE DIISLIKÜTUSE SUUNAS

Ka rahuajal ei maksa unustada olmes kasutatavate toodete tähendust riigi julgeolekule. Teise maailmasõja ajal oli Kohtla-Järvel toodetud põlevkiviõlil väga suur väärtus, sest seda kasutati allveelaevade kütusena. Et teatud põlevkiviõlifraktsioonide viskoossus on suurem kui vee oma, ei tõusnud näiteks avarii korral allveelaeva kütus veepinnale ja nii jäi laev vaenlastele nähtamatuks.

Põlevkiviõli tootmises on suur osa ka bensiini- ja diislifraktsioonidel. Praegu on VKGs saanud riigi toetusel võimalikuks mastaapne töö, et valida tehnoloogia, mis sobib põlevkiviõlist diislikütuse tootmiseks. Tehnoloogia valimiseks ja vastava tööstuse projekteerimiseks on ettevõtte kavandanud kolm aastat. Kolme aasta pärast loodab VKG hakata ehitama põlevkiviõli rafineerimise tehast, mille toodang täidab kogu riigi diislikütuse vajaduse.¹ VKG on stabiilselt arenev enam kui 1300 töötajaga tööstusettevõtte, mis on ühtlasi regiooni suurimaid tööandjaid ja arendajaid. VKG keskkonna- ja tootmise arengusse tehtavad investeeringud ulatuvad miljardite kroonideni ja teevad temast riigi ühe suurima investori. Kontserni 2009. aasta saavutuste hulka kuuluvad uue tehase käikuandmine, Eesti 2009. aasta parima ettevõtte nimetus ja Ida-Virumaa 2009. aasta tegija tiitel. Töö Eesti riigi heaks on meie peamine eesmärk, nagu see on kirjas ka meie äri filosoofias.

Viru Keemia Grupi äri filosoofia hõlmab Eesti hinnatuima maavara mineraalse ja orgaanilise potentsiaali täielikku selgitamist ja rakendamist ning kogu põlevkivitööstuse ahela haldamist põlevkivi kaevandamisest kuni peenimate kemikaalide turustamiseni Eesti riigi majanduskasvu ja arengu hüvanguks. **KK!**

¹ Kavas on toota EURO V kvaliteedinõuetele vastavat kütust.

Tantsupidu algas tantsijate kolonni sügavas lumes liikumisega üles tuhamäele kivihiiude, mis on rajatud vabanduseks inimeste tekitatud looduskahjude eest.

Põlvamaa naiskodukaitsjad tuhamägede tantsupeol.

Põlva naiskodukaitsjad tantsisid tuhamägede tantsupeol

Tekst: TUULIKE MÖLDER,
Põlva ringkonna naiskodukaitsja

Tänavu osales Naiskodukaitses Põlva ringkond taktikalisel VI talvisel tuhamägede tantsupeol. Sellele toredaid elamusi pakkuvale üritusele aga eelnesid eesmärgistatud tantsutunnid ja eneseületamist nõudev kiire õppimine entusiastliku juhendaja käe alla.

EELLUGU

Naiskodukaitses Põlva ringkond pole kuigi arvukas, pealegi on liikmed maakonnas laiali. Aga selleks, et koos luurele minna, on vaja ühtekuuluvustunnet. Ühe taktikalise meetmena löime rahvatantsurühma. Kui Põlva naiskodukaitsjate rahvatantsurühm oma maakonnalinna kultuuri- ja huvikeskuses 10. jaanuaril esimest korda kokku sai, selgus, et õige eesmärgi nimel suudetakse paljutki. Otsustasime osa võtta VI talvisest tuhamägede tantsupeost.

Tantsuõpetaja Külliki Arjokese ja kiirelt rühmavanemaks kujunenud Esti Taal, kes on pärit teine teiselt poolt nimetatud tuhamägesid, oma entusiasmiga meid nii kaugemale ka viisid.

6. veebruari hommik, mil meie teekond Kaitseliidu Põlva maleva staabi juurest Ida-Virumaale alguse sai, oli päiksepaisteline ja külmast krõbe. Lõbusa seltskonnana, nagu tantsijatele kohane, jõudsime keskpäevaks Kohtla-Nõmmele.

KAEVURITE KAERAJAAN

Niipea kui nimed kirjas ja lõunatalongid käes, suundusime kaevandusmuuseumisse. Allmaamuuseumis saime teada, kuidas käis kaevurite töö 63 aasta tagusest ajast kuni kaevanduse sulgemiseni. Kõik see valmistab meid ette kaevurite kaerajaani tantsimiseks: ikka puuriga auk seinas, sütik sisse, katame kuulmise, kühveldame põlevkivi kärru, sööme kõhud täis ja lööme tantsu, tundes rõõmu kordaläinud päevast.

Aga kõigepealt tuli tantsupeol leida oma koht rivis. Paberitest selgus, et meie koht oli Tallinna Sarviktantsijate selja taga. Õnneks polnud neid raske märgata. Nelja kaupa kolonnis lumesopas märke liikuda oli tõsine katsumine. Mikk Sarve järel liikus tantsijate kolonn ühele tuhamäele rajatud kivihiiude. Hiis loodi, palumaks andestust kõige selle eest, mis inimesed on maa-emale teinud. Olid meilgi omad kivid kaasas, mis

heade loitsude saatel kivihiiude aseatasime. Seal süüdati ka tantsupeo tuli, mis käis läbi iga osaleja käest. Ja läkski tantsuks.

TANTSUSAMMUD JA TULEVÄRK

Õnneks oli tantsimisel põhiohk tantsijatearmee motivatsioonil, tegetsemislustil ja vastupidavusel. Kava oli jaotatud mitmeks osaks: kadrillid, labajalavalsid segarühmadele, meeste tantsupidu 2, labajalavalsid naisrühmadele, vene rahvatantsud, ringtantsud, seltskonnatantsud, iga tantsurühma oma kaerajaan... Kõik tantsisid mõnuga ja külm ei hakanud. Kui tantsusamm meelest läks, võis vabalt üle öla naabreid piiluda või leiutada kohapeal oma versiooni. Lumi tuiskas ja kees tantsuliste jalgades, kuni ilm hakkas hämmarduma.

Pimedus tõi aga näha tuletantsud, mille kulminatsiooniks süüdati õletulestik. Iga rühmale anti tõrvik ja hakati üheskoos üle tuhamägede Kohtla-Nõmme rahvamajja minema. Teekonnal talletasime hulgalt luureandmeid, kuhu talisporti või ronimisharjutusi tegema tulla. Rahvamajas pakuti pirukaid, kringlit ja teed, näidati filmi ning muidugi tantsiti ja tantsiti. **KK!**

“Lükka õrnalt, tõmba tugevalt!” ja kuidas see organisatsiooniõpetusega seotud on

**Tekst: NELE SARRAPIK,
Kaitseliidu Kooli Naiskodukaitse
kursuste koolitusspetsialist**

Naiskodukaitse organisatsiooniõpetuse instruktoreid on koolitatud juba kaks aastakäiku. 2008. aastal said esimesed instruktoreid õpetust Kirnal kursuselema Liisa Aru käe all, kes toona tegutses Naiskodukaitse Lõuna piirkonna vanemana. 2009. aastal võttis organisatsiooniõpetuse instruktoreid õpetamise enda peale Kaitseliidu Kool Naiskodukaitse kursuste koolitusspetsialisti isikus. Kui meeleolukalt ja harivalt see kursus möödus, sai lugeda aastatagusest Kaitse Kodust!. Et instruktoreid, kes peaksid olema võimelised Naiskodukaitse baasväljaõppekursusel (NKK BVÕ) organisatsiooniõpetuse moodulit läbi viima, oli juba paarikümmend, tundus olevat sobiv aeg täiendkursuseks, et arusaamu ühtlustada, vahepeal omandatud kogemusi jagada, uusi õppemeetodeid n-ö ohutus keskkonnas proovida ning organisatsiooniõpetuse instruktoreid ühtsus- ja meeskonnatunnet tugevdada.

12.–14. veebruarini saigi Kaitseliidu Koolis teoks esimene Naiskodukaitse organisatsiooniõpetuse instruktoreid täiendkursus. Kursusele kogunes pärast rohke kodutöö tegemist 11 suurema ja väikesema kogemusega instruktoreid. See on hea, kui nii palju inimesi peab vajalikuks ennast organisatsiooniõpetuse instruktoreid täiendada. Nagu me kursusel ka nentisime, peab iga endast ja oma õpilastest hooliv organisatsiooniõpetuse instruktor olema esiteks pidevalt kursis kõikvõimalike muutustega organisatsioonis, riigikaitse, riigis ja isegi maailmas. Teiseks pean BVÕ organisatsiooniõpetuse moodulit vaata et Naiskodukaitse kõige tugevamaks alustalaks – organisatsiooniõpetus annab meie liikmetele arusaamad ja näo ning

Aktiivõppemeetodil tund, kus silmasära reedab, et asjast saadakse aru.

liikmed omakorda kujundavad organisatsiooni näo. Seega oleme täpselt nii tugevad, kui heal tasemel on meie organisatsiooniõpetus, ja sellepärast peavad selle mooduli läbiviimiseks olema ka erakordselt pädevad, säravad ja head õpetajaoskustega instruktoreid. Ning eespool mainitud omadustega erakordseks instruktoreiks on võimalik saada ainult ise pidevalt õppides.

KOGU KURSUS KUI SUUR AARETEJAHT

Täiendkursusega oli üsna lihtne alustada, sest nii osalejad kui ka

koolitajad olid juba varasematest kursustest tuttavad. Õppetöö algul sai iga kursuslane endale paberist kohvri, kuhu pani kirja oma senised kogemused organisatsiooniõpetuse instruktoreid. Kogu kursuse jooksul täiendas igaüks seda “teadmispagasi” heade ideedega, mis talle endale pähe tulid või mida teiste kogemusest noppida sai. Ja mida edasi kursus kulges, seda rohkem neid ideid ja mõtteid tuli, sest organisatsiooniõpetuse instruktoreid on mõtlej ja loominguline seltskond, kes nagu lennult üksteise ideedest haaravad ja neid arendavad.

Kursuse esimese õhtu lõpetas aaretejaht mööda Alu mõisa. Võistkonnadesse jagatud kursused said lahtimõtestamist vajavaid vihjeid ja otsisid nende järgi kogu majast kohti, kus tuli täita mitmesuguseid organisatsiooniõpetust ja aktiivõppemeetodeid puudutavaid ülesandeid. Kes veel ei tea, millises Kaitseliidu Kooli nurgas on kõige paremini tunda kuninganna Elisabethi hõngu või kuidas viia läbi riviõpet lumepallimeetodil, tasub küsida organisatsiooniõpetuse instruktoreid. Igatahes kujunes aaretejaht meeleolukaks, ja mis peamine, täitis oma ülesande ja tekitas hulganisti organisatsiooniõpetuse tundide läbiviimise ideid.

Mõnes mõttes võib kogu seda täiendkursust pidada suureks aaretejahiks, kus igal hetkel oli ootamas uus ülesanne ning õhk oli paks kasulikest näpunäidetest ja headest ideedest – ole ainult mees, õigemini naine, püüa need aarded kinni ja pane teadmised kõrva taha.

Kursuslaste initsiatiivil valminud ajaleht Sinised Sukad.

PAHVIVÄLIKATEL JA SINISED SUKAD

Kursuse teise päeva iseloomustamiseks ütlen, et ma ei ole nii loominguilisi inimesi ja sellist ideedepuhangut Kaitseliidu Koolis enne näinud. Pea terve päeva väldanud väsitava õppetundide läbiviimise, analüüsi ja alternatiivideede genereerimise käigus tuli ette nii humoorikaid hetki, et kogu kursus naeris kõveras, õpetajad kaasa arvatud. Päeva meeldejäävimateks hetkedeks pean pressikonverentsi õppemeetodi kasutamist, sokraatilisest jalutuskäiku Alu tiikide vahel ja ergutavat vahepala nimega “Keerukuju”. Kas teie teate, kuidas kujutada “Keerukujus” Airi Nevet või välikatelt? Mina nüüd tean. Ilmselt ei lähe mul kaua meelest pilt, kuidas Saaremaa Evely Aavik välikatla na pahvis ja kogu ülejäänud kursus naerust enam püsti ei seisnud.

Omamoodi näide selle kohta, kuidas väikesest asjast võib välja kasvada suur, on pressikonverentsi õppemeetodi tutvustamine. Viisime sellel meetodil läbi Naiskodukaitse erialade tundi ning seadsime kaasõpetajate Merlit Maaski ja Tiia Mettusega pahaaimamatud kursused ootamatusse olukorda, öeldes: “Tere tulemast pressikonverentsile, lugupeetud ajakirjanikud. Meie oleme Naiskodukaitse esindajad ja vastame täna teie küsimustele. Millise väljaande juurest teie olete?” Kibekiirelt mõtleski iga kursuslane välja, millise lehe juurest tema on, teadmata veel, et hiljem peab ta oma väljaandele ka pressikonverentsilt saadud info põhjal uudise kirjutama. Huvitav, milline Naiskodukaitse eriala võiks küll huvitada Auh-auh'i või Financial Times'i lugejaid? Et pressikonverentski oli meeleolukas ja täis naeru, sündis puhtalt kursuslaste initsiatiivil laupäeva öösel vastu pühapäeva ajaleht Sinised Sukad, kust muu hulgas võib lugeda, miks naiskodukaitsejad koovad siniseid sukki, kes on Boris Borštšikov ja millal hakkavad naiskodukaitsejad keetma korralikku Ukraina borši.

LÜKKA ÕRNALT, TÕMBA TUGEVALT!

Naiskodukaitse organisatsiooniõpetuse instruktoriga täiendkursuse ja kogu organisatsiooniõpetuse

ORGANISATSIOONIÕPETUSE INSTRUKTORID

NIMI	RINGKOND
Ene Sügav	Sakala
Ülle Lauri	Viru
Kristel Kitsing	Viru
Tuulike Mölder	Põlva
Maris Borštšik	Harju
Tiina Raudmäe	Alutaguse
Pille Pihelgas	Alutaguse
Kersti Tammekunn	Tallinn
Kairit Henno	Tartu
Evely Aavik	Saaremaa
Rita Loel	Saaremaa

instruktorite teema kokkuvõtteks ütlen, et organisatsiooniõpetuse instruktoritest hakkab kujunema ühtne ja väga tõhus meeskond, kes vahetab kogemusi ja jagab parimat praktikat ning loodetavasti hakkab toimina ka süsteem, et iga ringkond ei pea hakkama saama ainult oma organisatsiooniõpetuse instruktoriga, vaid koormuse jaotamiseks saab talle toeks kutsuda ka teiste ringkondade instruktoreid, kellele see on omakorda heaks proovikiviks ja praktikavõimaluseks.

Organisatsiooniõpetuse instruktorid on maha raputanud mõtte, et loeng on kõige turvalisem tunni läbiviimise võimalus ja igas tunnis ei saagi ak-

tiivõppemeetodeid kasutada. Aktiivõpet saab kindlasti iga teema puhul kasutada ja inimestel, kes on tulnud õppima, on õigus kogeda põnevaid tunde. Tuleb lihtsalt õige meetod valida. Kujutan ette, kuidas Naiskodukaitse organisatsiooniõpetus hakkab üha tõhusamalt oma eesmärgi täitma, sest meil on väga motiveeritud ja loominguilised instruktorid.

Kuulsin hiljuti mõttetera, et loovõpetus teeb igast inimesest geeniusse. Loodetavasti saame mõne aja pärast näha, kuidas meie liikmete organisatsiooniteadlikkust võib pidada lausa geniaalseks ja sellised ajad, kui keegi ütleb, et ta on Naiskodukaitse X malevast, selle asemel, et teada, et Naiskodukaitse on hoopis ringkonnad, jäävad kaugemale mõõdanikku.

Organisatsiooniõpetuse täiendkursuse hüüdlauseks sai ühelt Rapla maleva korrapidajalt pärinev soovitus: “Lükka õrnalt, tõmba tugevalt!” Kaitseliidu Kooli tagaukse avamise kohta käiv õpetus sobib minu meelest ka kogu kursuse ja organisatsiooniõpetuse instruktorite teema puhul. Seda instruktorite seltskonda tuleb vaid õrnalt väikese ideepojakesega lükata, et tekiks tohutu mõtete kogum ja võimaluste maailm, millest annab juba tugevalt erakordseid ja järjest paremaid asju välja tõmmata. **KK!**

LÜHIDALT

NAISKODUKAITSE VÕRUMAA RINGKOND SAI VASTSELIINA JAOSKONNA

Vastseliinas 27. veebruaril peetud koosolekul taasasutati Naiskodukaitse Võrumaa ringkonna Vastseliina jaoskond. Kaitseliidu Võrumaa maleva Naiskodukaitse instruktor Merlit Maask tõdes, et jaoskonna asutamise soov on olnud õhus juba aastapäevad. “Võru jaoskonna liikmeskond oli kasvanud hüppeliselt ja üks osa selle aktiivsemad liikmeid oli Vastseliinast, seetõttu moodustasimegi Vastseliina jaoskonna,” sõnas Maask.

Taasloodud jaoskonna esinaiseks sai Anu Jõgeva, kes töötab Kuperjanovi jalaväepataljonis valvurina, kasvatab nelja last ja on selle kõrval aktiivne naiskodukaitseja. Aasesinaiseks valiti Vastseliina gümnaasiumi huvijuht Kristel Rebane, kes on olnud Naiskodukaitse liige 2006. aastast. Jaoskonna asutajaliikmeid oli 16. Pärast üldkoosolekut peeti vastse juhatuse koosolek, kus Vastseliina jaoskonda võeti veel üks, seitsmeteistkümmes liige.

Naiskodukaitse Vastseliina jaoskond alustas tegevust esmakordselt 84 aastat tagasi, 14. veebruaril 1926. Neil oli oma laulukoor ja rahvatantsurühm. Vanasti tegutses Võrumaa ringkonnas 16 jaoskonda, praegu on neid kolm: Võru, Antsla ja Vastseliina. Enne Teist maailmasõda kuulus Naiskodukaitse ridadesse pea-aegu 17 000 naist üle Eesti. Praegu on Naiskodukaitse tegevliikmeid ligikaudu 1300. **KK!**

Simuna kodutütred ja noorkotkad ning nende kaasõpilased õnnelikult jäljeküttide võistluse pjedestaalil.

Foto: HANNES REINOMÄGI

Simuna jäljeküttide võistlusest sai kordumatu elamus

Tekst: TIINA LARIONOV, Simuna kooli õpetaja, jäljeküttide võistluse korraldaja

Virumaal Simunas korraldati 19. veebruaril I jäljeküttide jõukatsumine. See oli siinkirjutajale esimene kord selline võistlus korraldada. Võistlus oleks pidanud teoks saama juba kolm nädalat varem, 29. jaanuaril. Tollele reedele eelneva kolmapäeva õhtuks oli enam-vähem selge, et pakane nädala lõpuks järele ei anna ja nii otsustasin võistluse edasi lükata.

Algusest peale oli mul selge ettekujutus, milline see võistlus peaks olema. Koos Laine Metusega, kes on olnud Simuna kodutütarde juhendaja, käisime läbi kogu võist-

luse marsruudi ja arvestasime, kui palju mingi ülesanne aega võib võtta. Algselt oli I jäljeküttide võistlus mõeldud eelkõige Noorte Kotkaste ja Kodutütarde jõukatsumiseks. Et aga oli ka teisi võistelda tahtjaid, otsustasin, et osa saavad võtta kõik Simuna kooli V–IX klassi õpilased. End kirja pannud 27 lapsest astus võistlustulle siiski vaid kuraditosin, kellest moodustati kolm võistkonda. Noorkot-

kaid osales võistlusel neli, kodutüt-reid sama palju.

KUIVAMAA JÕGI JA PETTEPRILLID

Ülesandeid, mida jäljekütid pidid täitma, oli kuus. Üks ülesanne kandis nime “Jõe ületamine”: kahe puu vahele umbes kahe meetri

kõrgusele oli pingule tõmmatud kolme meetri pikkune köis ja võistleja pidi ületama “jõe” jalgadega maad puudutamata. See ülesanne tekitas lahkarmumusi juba enne võistluse algust. Oli neid, kes arvasid, et enamik võistlejaid ei saa sellega hakkama, eriti väiksemad tüdrukud, kes ei pidavat kõienigi ulatuma. Tegelikult katkestas ainult kaks võistlejast. Väiksemaid tüdrukuid lihtsalt tõsteti kõieni. Ronijate sooritused ja punktid pani kirja Hillar Kasu.

Lastes tekitas elevust ala, mille mõttes välja kauaaegne kaitseliitlane Ando Larionov. Nimelt valmistas ta erilised petteprillid, mis tekitavad kandja nägemises paraja segaduse. Kui prillide kandja tahab haarata palli, mis on tema arvates otse tema ees, ei saa ta seda palli kätte,

sest tegelikult on pall hoopis mujal, näiteks vaatajast paremal või vasakul. Kes tahab petteprille proovida, peab tulema suvel Laekvere rühma spordipäevale. Seal saab, need prillid peas, palli mängida. Seekord aga pani õpetaja Hillar Kasu piiratud alale maha kuus värvilist palli ja võistleja pidi 10 minuti jooksul viima kasti võimalikult palju palle. Pärast selgus, et ülesannet oli küll raske sooritada, kuid samas sai palju nalja.

LÕKE POLE NALJAASI

Kõige tõsisem ning aega ja tarkust nõudev ülesanne oli saada põlema lõke ning ajada selle peal keema alikavesi (aega 20 minutit). Iga võistkond pidi ise kirvega kuivadest notidest lõkkematerjali tegema. Paberit oli samuti jaopärast, ent tikke piiramatult hulk. Ülesande eest oli raske maksimumpunkte saada. Sellega tuli toime üks võistkond, kelle plussiks oli hästi valitud tuulevaikne lõkkekoht. Teine võistkond sai lõkke korralikult põlema ja veegi soojaks, kuid enne, kui see keema jõudis minna, sai aeg otsa. Kolmas võistkond lõket põlema ei saanud. Huvitavaks tegi selle ülesande asjaolu, et lastele ei olnud enne näidatud lõkketegemise nippe. Poisid olid igati mehe eest väljas, tüdrukutel lubati pealt vaadata. Kuid ka mõnele tüdrukule polnud kirve käsitlemine võõras.

Esialgu kirikuaeda kavandatud näo-värvimisülesanne tuli üle viia Vabadussõja ausamba juurde, sest kalmistu oli mattunud umbes meetrise lumevaiba alla. Iga võistkond pidi lumest üles otsima anuma, kus sees olid värv ja juhised, mis sümbol tuleb näole joonistada. Maksimumpunktide saamiseks tuli ülesanne sooritada kümne minuti jooksul. Üks võistkond vajas lisaaega. Kohtunikuks oli noor kaitseliitlane Ardo Larionov.

Hannes Reinomägi Kaitseliidu Viru malevast oli palutud läbi viima õhkelvast laskmist. Ta pakkus, et võiks kasutada langevat sihtmärki, ning

Laskmine oli huvitav: ka siis, kui võistlus juba läbi, jätkus õhupüsside juures huvilisi. Tulejoonel on Ardo Larionov.

SIMUNA I JÄLJEKÜTTIDE VÕISTLUSE TULEMUSED

Koht	Võistlejad
I	Keiri Tammemägi, Merike Beljaev, Ellen Anett Põldmaa ja noorkotkas Karmo Siim
II	Airi Vorontsov, kodutütred Kristi ja Kirsti Metus ning noorkotkad Ülari Lilleorg ja Arno Larionov
III	Jarko Visnapuu, noorkotkas Allan Läll ning kodutütred Getter Põldra ja Triin Laine-maa

tundus, et lastele võiks see olla uus ja huvitav kogemus, kuigi võistlustest võtsid osa ka sellised lapsed, kes polnud varem õhupüssist lasknud. Lastele oli laskmine huvitav, sest ka siis, kui võistlus juba läbi, oli relvade juures ikka veel huvilisi.

OH, OLEKS MIND MITU!

Mida lähemale võistluspäev tuli, seda enam hakkas hinge närima mure, kas kõik ikka läheb nii nagu peab. Nädal enne võistlust taipasin, et võitjatele tuleb ka medalid kaela riputada. Raha mul nende soetamiseks polnud. Seega tuli needki ise teha. Poisid saagisid tööõpetuse tunnis puidust kettad ja õhtul kodus hakkasin neile kirju peale põletama. Selleks tööks sobisid nõukogudeaegsed põletusaparaadid, mida tuli paraku õhtu jooksul mitu korda parandada. Kui mul hing puidutossust kinni hakkas jääma, vahetasid pojad Arno ja Ardo mu välja. Autasustamispjedaali tegi aga loodus – see oli lumest. Võitjatele oli Kaitseliidu Viru malev pannud välja karika.

“Aitäh, õpetaja Tiina, et sa nii huvitava võistluse korraldasid,” tänas üks neiu mind pärast võistlust. Karmo Siim kaheksandast klassist uuris, kas midagi sellist korraldatakse ka edaspidi.

On aga üks asi, mille pärast on südamest kahju: ma ei saanud igal pool ise juures olla. Oi, kuidas oleksin sel päeval tahtnud, et mind oleks mitu.

Suur tänu abilistele ja toetajaile Laine Metusele, Hannes Reinomäele, Paul Käärile ning Ando ja Arno Larionovile jpt. Meil oli ka kaks vaprat kaasaelajat: Joonas Aru neljandast ja Kevin Kukk esimesest klassist. Jäljeküttide võistluse fotograaf oli Simuna kooli direktor Ain Lembavere. Selleks, et võistlejad pärast lõpetamist sooja saaksid, oli süüdatud suur lõke. Kooli kokkadel olin palunud keeta termosetaie teed, mille me hiljem lõkke äärde toimetasime. Aitäh ka vapratele võistlejatele. Loodan, et sellest esimesest võistlusest kasvab välja iga-aastane Simuna jäljeküttide jõukatsumine. **KK!**

Foto: AIN LEMBAVERE

PAIDE KODUTÜTRED KÄISID LINNAJUHTIDE VASTUVÖTUL

Tekst: ALO AASMA, Kaitseliidu Järva maleva teavituspealik

Teiste tublide Paide kooliõpilaste ja nende juhendajate seas käisid Paide linna juhtide Eesti Vabariigi 92. aastapäeva tänuvastuvõtul ka kahe Järva ringkonna kodutütarde rühma esindajad. Kaitseliidu Järva maleva noorteinstruktori Mare Hendriksoni sõnul olid Paides tegutsevate kodutütarde rühmade Paepiigad ja Väiksed Päiksed esindajad vastuvõtule kutsutud esimest korda. Linnapea Kersti Sarapuu sõnul väärivad kodutütred lisaks tublide tulemustele tunnustust ka selle eest, et on aastaid aidanud kaasa mitmete ürituste korraldamisele. "Noorkotkad ja kodutütred on juba mitmendat aastat osalenud vabariigi aastapäeva varahommikul lipuheiskamistseremoonial Paide keskväljakul, kus neile on auks saanud sadade inimeste ees sinimustvalge heiskamine," lausus Sarapuu.

Paide kodutütred Paepiigade ja Väikeste Päikeste rühmast pälvivad tunnustuse, sest saavutasid Järvamaa Kodutütarde ja Noorte Kotkaste matkamängul esikoha ning tulid Kodutütarde üleriigilisel matkamängul teiseks. Edukasse võistkonda kuulusid Maiken Merisalu, Mariin Klemm, Laura Tammiste ja Deivi Abel. Mariliis Einma ja

Foto: ALO AASMA

Paepiigad ja Väiksed Päiksed koos juhendaja Mare Hendriksoni ning Paide linnaapea Kersti Sarapuuaga.

Ülle Pihlak saavutasid aga Kodutütarde üleriigilisel oskusvõistlusel kolmanda koha. **KK!**

LAHE VASTLAPÄEV LAHEDA MOODI

Tekst: AINIKA MÄGI, Põlvamaa Laheda rühma noortejuht

Laheda rühma noorkotkad ja kodutütred korraldasid vastlapäeva puhul Lahe raamatukogu juures vastlatralli. Sportlikul vastlapäeval oli 27 osalejat. Korraldajad nimelt ühendasid lõbusa kasulikuga: orienteerumismängu käigus tuli kümnes kontrollpunktis lahendada ülesandeid Eesti ajaloo, praeguse aja, kohaliku valla ja Kaitseliidu noorteorganisatsioonide kohta. Enne teele minekut jagati võistlejatele tähtsamates ja vähemtuntud valdkondades lisateadmisi. Kolmeliikmeliste võistkondadena käidi läbi peaaegu terve küla, möisa ümbrus, park ja muud paigad.

Edukalt täidetud orienteerumismängu ülesanded andsid noorkotkastele ja kodutütardele boonuspunktid järgukatsete sooritamiseks, sest paljud ülesanded ja küsimused olid seotud järgukatsete teemadega. Pärast õpetlikku võistlust pakuti kõigile hernesuppi ja vastlakukleid. **KK!**

ISAMAALAAGER PÕLVAMAAL

Tekst: AILE VALS, Kaitseliidu Põlva maleva noorteinstruktork

Põlvamaa nooremate kodutütarde ja noorkotkaste õppelaager korraldati 19. ja 20. veebruaril Orava põhikoolis. Kohal oli 70 kooliõpilast. Et laager sattus Kaitseliidu taasasutamise ja Eesti Vabariigi aastapäeva vahelisele ajale, olid ka laagri teemad isamaalised. Õpiti tundma Eesti sümboleid, maakondi, suurimaid järvi, kõrgeimat mäe jne. Ajalootunnis kuulati külalise Hans Palosaare meenutusi tema pere küüditamisest ja elust Siberis. Saabuva pidupäeva puhul valmistasid lapsed küünlaid ja õppisid katma peolauda. Õhtul lauldi ühiselt isamaalisi laule. Viidi läbi riviõpe ja saadi esmaabiõpetust. Kodutütarde Põlva ringkonna vanema Maaja Glaseri eestvõtmisel käidi Orava Vabadussõja mälestusmärgi juures. Laagris õpitud aitas kinnistada Kanepi vanemate kodutütarde korraldatud viktoriini. Kõige mõnusad olid laagriliste meelest aga sportimine kooli võimlas, lumes möllamine ja õhupüssilaskmine. **KK!**

Saaremaa kodutütarde hoogne aastaalgus

Tekst: INGRID PAISTE,
Kaitseliidu Saaremaa maleva noorteinstruktor

KODUTÜTARDE PEAVANEM SAAREMAAL

Kodutütarde peavanem Angelika Naris külastas Saaremaad 4. veebruaril. Päeval kohtus ta Kaitseliidu Saaremaa maleva staabis Kodutütarde rühma- ja salgajuhitidega. Õhtu möödus Tornimäe koolis, kus peavanem andis Kodutütarde vabatahtlikele juhtidele ja toetajaliikmetele ülevaate kogu organisatsiooni tegevusest 2009. aastal ning selgitas, mis tänavu plaanis, mis uut ja mis teistsiti. Ta meenutas ka oma kodutütreks olemise aastaid ja tegutsemist rühmajuhina Tallinnas ning kogu teed, mis tuli läbi käia enne organisatsiooni peavanemaks saamist. Naris polnud kitsi kiidusõnadega Saaremaa kodutütarde aadressil – on ju Saaremaa neid esinenud paljudel võistlustel edukalt. Ülevaate Tornimäe kooli tegemistest andis kooli direktor ja Kodutütarde Saaremaa ringkonna vanem Raili Nõgu.

Noortehid Tiia Kütt ja Lii Vanem korraldasid rühma- ja salgajuhitidele viktoriini, kus sai oma teadmisi proovile panna nii kodutütarde oskuste ja tarkuste kui ka kodumaa tundmise osas. Tublimateks osutusid Orissaare kodutütred Kristina Kütt ja Kairi Laidmaa (juhendaja Maidi Tilk), Leisi tüdrukud Irene Roman ja Kati Orgmets (juhendaja Elve Rozenkron) ning Laimjala piigad Keili Õispuu ja Hanna-Loore Püüa (juhendaja Raili Nõgu).

Kodutütarde peavanem Angelika Naris Saaremaa rühma- ja salgajuhitidega.

SÕBRAPÄEVAL MÄNGITI LAUAMÄNGE

Sõbrapäeva tähistasid Saaremaa kodutütred lauamänge mängides. Juba kolmandat aastat peeti Saaremaa Kodutütarde lauamängude päev Laimjala rahvamajas, kus toetajaliige ja maja perenaine Mae Nõu ruume ja lauamänge kasutada võimaldas. Võisteldi kolmel alal: koroonas, kabes ja lauatenнисes. Lauatenнисes mängis end parimaks Pirit Õun (Salme rühm), teist ja kolmandat kohta jäid jagama Mari-Ann Udeküll (Kihelkonna) ja Hanna-Loore Püüa (Laimjala). Koroonas võitis Anni Luup (Laimjala), teise ja kolmanda koha said Heddi Pruul (Salme) ja Lukreetzia Kajak (Aste). Kabes olid

parimad Annemari Pruul (Aste), Keili Õispuu (Laimjala) ja Annely Kasela (Orissaare). Kohtunikeks olid noortehid Maidi Tilk ja Tiia Kobin ning endised kodutütred Signe Saar ja Inger Antsaar. Abist ei öelnud ka ära bussijuhina kaasas olnud Fred Nelma, kes on maakonna spordisõpradele tuntud korvpallikohtunikuna, ringkonnavanem Raili Nõgu ega kohalik noormees Andre Eldemeel.

Endine kodutütar Inger Antsaar jälgib kohtunikuna, kuidas mängib koroonat Noortekeskuse rühma kodutütar Siina Mai Särnits.

TOIMETUSED RÜHMADES

Aasta on alanud toimekalt peaaegu kõigis Saaremaa Kodutütarde rühmades.

Noortekeskuse rühm ühitas rühmalaagris talvised tubased ja õue-tegevused, mh ehitati lumelinna. Aste rühm tähistas küünlapäeva, kus valmisid isetehtud küünlad. Osaleti ka Tartu rahu aastapäeval Kuressaare Vabadussõja ausamba juures. Leisi kodutütred on usinasti käinud lasketreeningutel. Salme rühm tähistas Kodutütarde aastapäeva omaküpsetatud kookidega.

Valjala rühma kodutütred Tartu rahu aastapäeval Kuressaares Vabadussõja ausamba juures.

VIRU NOORED VALMISTUVAD TÖÖLISSPORTLASTE MAAILMAMÄNGUDE AVATSEREMOONIAKS

Noorde Kotkaste Viru maleva Põlula rühm oli 12. ja 13. veebruaril Põlula koolimajas laagris, kus noorteorganisatsioonide liikmed harjutasid suvel Eestis korraldatavate Rahvusvahelise Töölisspordi Konföderatsiooni (*Confédération sportive internationale du travail = CSIT*) maailmamängude avatseremoonia "Pidu läheb käima" võimlemiskava. Võimlema kogunes kümme kodutütart ja noorkotkast. Laager, kus Paides vastava väljaõppe saanud endise kodutütre ja praeguse Kodutütarde toetajaliikme Anu Aleksejevi käe all kava ja püramiide õpiti, oli võimlejate esimene õppekogunemine. Teist korda oldi koos 26. ja 27. veebruaril ning kolmandat korda saadakse kokku märtsivaheajal peetavas käsitöölaagris.

"Kuigi harjutused nii põhiosas kui ka püramiidide juures ei ole iseenesest kuigi raske, tekitas keerukust nende muusikasse seadmine," sõnas Kodutütarde Viru ringkonna vanem Leili Aleksejev pärast esimest harjutuskorda. Järgmisel korral pandi oluliselt rohkem rõhku kava muusikasse seadmisele, et märtsis jätkata korrektuuridega.

Kodutütarde Viru ringkonna ja Noorte Kotkaste Viru maleva esindus osales 2006. aastal ka Kalevi suurel spordipeol. Täna on tollased võimlejad vanuse tõttu organisatsioonist välja kasvanud ja nüüd astuvad publiku ette uued tegijad.

Eesti Spordiselts Kalev korraldab CSIT maailmamängud 1.–8. juulini ja seal osalevad 25 riigi sportlased. Sel aastal esinevad võimlejad koos ansambliga The Sun. 3. juulil peetav suur võimlemispidu on ühtlasi CSIT maailmamängude avatseremoonia, mille pealavastaja on Märt Agu. *KK!*

VABARIIGI 92. AASTAPÄEV TÕI LISA VIRUMAA KODUTÜTARDE RIDADESSE

Tekst: KRISTEL KITSING

Iseseisvuspäeval, 24. veebruaril tähistati Väike-Maarjas, nagu kogu riigis, Eesti Vabariigi 92. aastapäeva. Pidustustel luges kodutütre töötuse üheksa Kodutütarde Viru ringkonnaga liitujat.

Aastapäevapidustused said alguse Eesti iseseisvuspäeva jumalateenistusega. Nii palju, kui inimene armastab ennast, armastab ta oma riiki, rõhutas jultlust pidanud kirikuõpetaja. Isamaalisi laule esitas segakoor Helin.

Seejärel koguneti mälestushetkeks Väike-Maarja Vabadussõja samba juurde, kus kõne pidas vallavanem Urmas Tamm ning pärjad asetasi vallavanem ja vallavolikogu esimees Olev Liblikmann, Kaitseliidu Väike-Maarja rühma ülem nooremleitnant Ants Rikberg jt vallakodanikud.

Sealt liiguti rahvamajja, kus kodumaa sünnipäeva tähistamine jätkus kõnede ja koorilaulu saatel. Kontserdi andis Pandivere kammerkoor. Sõna sai külla kutsutud ajaloolane Mart Laar. Kodutütre töötuse luges üheksa Väike-Maarja ja Simuna rühma astuvat tütart. "Meil on olnud juba mitmeid ühisüritusi ja neid tuleb juurde," sõnas Kodutütarde Väike-Maarja rühma vanem Silvi Aasumets. "Et Simuna ja Väike-Maarja asuvad lähestikku, toob kahe rühma koostöö kodutütarde ellu vaheldust," lisas ta.

Pidupäev sai väerika lõpu isamaaliste ühislauludega, seejärel pakuti rahvamaja keldrikohvikus suupisteid. *KK!*

Noorte Kotkaste peavanem Silver Tamm seob Krabi rühma uuele noorkotkale kaelarätti kaela.

Foto: KAILE KABUN

KRABI RÜHM TÄHISTAB SÜNNIPÄEVA KOOS EESTIGA

Tekst: KAILE KABUN

Võrumaa Krabi kodutütarde ja noorkotkaste rühm on oma 15. sünnipäevaks kasvanud üle aegade suurimaks. 23. veebruaril korraldasid nad selle sündmuse ja Eesti Vabariigi aastapäeva puhul piduliku koonduse. Sel päeval sai Krabi rühm veelgi täiendust: organisatsiooni astus ja töötuse andis kuus noorkotkast ja viis kodutütart. Nüüd on rühmas 36 tegevliiget. Koos Krabi kooli noortega andis noorkotka ja kodutütre töötuse ligi 30 Varsu-Antsla piirkonna õpilast. Krabi rühma vanem Merike Niitmets meenutas, kuidas 15 aastat tagasi 23. veebruaril esimesed ühek-

sa kodutütart ja seitse noorkotkast vanas koolimajas ühel põlvel sinimustvalge lipu ees töötuse andsid. Oma rühma loomise mõtte juurde oli Krabi noored juhatanud sõja eel noorkotkaste ridadesse kuulunud kohalik mees Voldemar Kiinoja. Esimesed rühmajuhid olid Silver Sild ja Merike Niitmets.

Päevakohasest pidulikkusest ei olnud puudu ka koondusel nüüd, 15 aastat hiljem. Sünnipäevakutse olid vastu võtnud Voldemar Kiinoja, mõned esimesed rühmaliikmed, Krabi kodutütarde ja noorkotkaste mõttekaaslaste seas Noorte Kotkaste peavanem Silver Tamm. Silver Tamm esitas Noorte Kotkaste 80. sünnipäeva eel üleskutse organisatsiooni püsimise nimel pingutada. Merike Niitmets tänas rühma toetajaid, kelle seas on esikohal kohaliku kooli ja Varstu valla juhid. Vallavanem Rein Ansip tunnustas Merike Niitmetsa Varstu valla vapimärgiga teenete eest noorkotkaste ja kodutütarde juhendamisel. Koondusel viibivad langetasid pea hiljuti toonelasse lahkunud legendaarse metsavenna Alfred Käärmanni mälestuseks. *KK!*

KALLEMÄE KOOLIPERE TUTVUS KAITSELIIDUGA

Tekst: KAIA LATKIN, Valjala kodutütarde noortejuht

Saaremaa Valjala valla kodutütred ja noorkotkad koos juhendajatega käisid 25. veebruaril külas Kallemäe kooliperel. Üritusega tähistati koolis Eesti Vabariigi 92. sünnipäeva. Kaitseliidu noorteorganisatsioonide liikmed ja noortejuhid rääkisid kooliperale Kaitseliidust ja selle eriorganisatsioonidest ning kaitseväest. Vaadati filmi kodutütardest ja kuulati Adam Tamjärve ajalootundi kuulsatest kaitseväelastest. Ürituse lõpus pakkusid kodutütred kringlit. Koolilapsed kuulasid tähelepanelikult ja vastasid hiljem kirjalikult teemakohastele küsimustele. *KK!*

Kodutütred jagavad Kallemäe kooliperale isamaa sünnipäeva kringlit.

Talvelaager jagas tarkusi ja pakkus lusti

**Tekst: KERLYN KUPITS,
Valga ringkonna Tõrva rühma kodutütar**

Valgamaa noorkotkad ja kodutütred olid 26.–28. veebruarini Rullis talilaagris. Nagu ikka, algas seegi laager reede õhtul kohtulekuga. Kogunesime Tõrva kultuurimajja. Kui rahvas oli koos, hakkas pihta üks suur sagimine. Pandi kokku kolm vanemate ja kaks nooremate gruppi, et matkata ühiselt laagriplatsile. Pärast seda kontrolliti varustust, määrati grupijuhid ja jagati välja kaardid ning alles seejärel võisime asuda rühmade kaupa teele Rulli poole.

Rullisse on Tõrva kesklinnast 4–5 km, kuid meie pidime kõndima seda teed kolm tundi, sest varem laagrisse kohale jõuda ei tohtinud – kokkadel poleks supp nii kiiresti valmis saanud. Seega pidime aja ära sisustama. Meie kolmas grupp leidis palju lahendusi, kuidas matk sisukamaks muuta: lauldi, sumbati lumes, õpiti kasulikke asju, nagu puude äratundmine tüve järgi või söödavate taimede otsimine lume alt. Igatahes kohale jõudes olime kõik parajalt väsinud ja märjad. Õnneks ootasid meid kuum supp ja hea tujuga kokad.

ERIKATSETEKS ON HUVITAV ÕPPIDA

Laupäeval õppisime erikatseteks. Üks Noorte Kotkaste eriala on autojuht. Selleks erikatseks õppides saime tuttavaks sellega, mis peitub auto kapoti all. Seejärel vahetasime

autol ratast, mida naised tavaliselt ei pidavat oskama, kuid meil sellega edaspidi probleemi pole, kuigi noortejuht Anu keeldus autoga sõitu minemast enne, kui on üle kontrollitud, et rattad on ikka kindlalt all. Pärast seda võtsime järjekorda, et proovida platsisõitu maastikuauto Iltis roolis. Õed “osavad” (nimed jätan nimetamata) suutsid lumevalli sõita, kust auto väljasaamiseks pidi kasutama mitmesuguseid vahendeid. Nalja kui palju ja auto jäi õnneks ka täiesti terveks.

Relvaõppes näppisime AK-4 ja saime teada, kuidas relva käsitseda. Ohtutustehnika tehti hästi selgeks. Paljudele meie grupist tundus relv kaalult raskena, kuid hakkama said kõik. Meediku erikatse valmistumine oli kõige naljakam: saime mässida end sidemetesse ja arutada juhtumeid, kus meditsiinioskusi vaja läheb, teemadeks verejooksud ning pea-, käe- ja jalahaavad, samuti selliste juhtude esmaabi. Kui ise abi ei oska anda, tuleb helistada kohe numbril 112.

KUIDAS LUMES LÕKET TEHA

Pioneeri (noorkotkad) ja matkaja (kodutütred) erikatseks on tarvis teha käepäraste vahenditega väike lõke. Käepärasteks vahenditeks olid tikud, kirves, labidad ja taskunoad. Enne lõkke tegemist arutasime läbi ohutusreeglid: kuidas ja kuhu lõke püsti panna ning millist ma-

terjali lõkkeks vaja on. Pärast seda jagasime endid kolmeliikmelisteks salkadeks ja tegutsesime järgmiselt: otsisime kasetohtu, kuivi oksid ja kuivemat puitu, mis ikka põleks ka. Kõik see tundub imelihtne, et mis see ära ei ole lõke põlema saada, kuigi lumi on maas ja ilm pisut märg. Tegelikuses polnud see sugugi nii lihtne – isegi kui saad minutiks lõkke põlema, siis sellest ei piisa.

Rullisse on Tõrva kesklinnast 4–5 km, kuid meie pidime kõndima seda teed kolm tundi, sest varem laagrisse kohale jõuda ei tohtinud.

Pidime ka püstitava jaotelgi. Arutasime kõigepealt läbi, millisele maastikule telk panna, et see oleks “vaenlase” pilgu eest piisavalt varjatud. Oli

juttu ka telgi ümbruse hoidmisest ja sellest, kuidas peaks talvisel ajal tegema teeraja ümber telgi, et oleks mugav ja praktiline.

Pärast õppepunktide läbimist oli vaba aeg, kuni laagrisse jõudis ülalatuskülaline kapten Ivo Jurak, kes rääkis meile missioonist Afganistanis.

Kui jutt kuulatud ja kõhud täis, oli aeg riidesse panna ja välja teatevõistlusele minna. See oli omamoodi naljakas võistlus. Autoga lumme sõidetud rada oli valgustatud prožektoritega. Võistelda said korraga kaks võistkonda. Kõigepealt oli vaja teha kümme ringi ümber enda, pea vastu pulka, vahetult seejärel läbida lumme rajatud takistusrada (eks tehke proovi takistusi ületada, kui pea otsas hulluks keerutatud – olete rohkem hanges kui püsti), pärast seda ootas meid suur Rootsi kelk, kuhu tuli põlvili peale ronida ja ennast käte abil edasi lükata, siis omamoodi kepikõnd – kepid käes ja kepi küljes nõor, millest jalg läbi käis, kusjuures liikuda tuli Buratino moodi –, ning enne finišit madalroomamine kile alt läbi. Lõbusalt väsitav võistlus oli.

Pühapäeval, kui laager läbi sai, kulus aeg pakkimisele, koristamisele ja lõpurivistusele. Millele nagu toredale laagri järgnesid traditsiooniline “nutumüür” ja kallistuste ring. Et jääda uut laagrit ootama. **KK!**

Mehised mehed õpivad laagris laskuri erikatseks.

Leevi noorte veebruarikuu ettevõtmised

Tekst: KARMEN KUKK,
Kodutütarde Leevi rühma vabatahtlik
rühmajuh

LASKEVÕISTLUS

Kuu algas lasketreeningutega Põlvas. Harjutati hoolega, et osaleda 5. veebruaril Noorte Kotkaste ja Kodutütarde maakondlikul võistlusel, kus poisid Hannes Rammo, Kert Poolak, Sten Soodla ja Hando Koger saavutasid II koha. Tüdrukutest osales Daiva Soodla individuaalselt ja temagi tuli teiseks.

VASTLAPÄEV

Vastlapäeva tähistati 14. veebruaril koos külarahvaga. Selleks puhuks oli välja kuulutatud parima omaloomingulise liumasina võistlus. Võisteldi pikima liu laskmises, hinnati liumasinaid ja tehti nendega võidusõitu. Kohale oli toodud kaheksa liumasinat, kolm nendest noorkotkaste valmistatud. Kõik meisterdajad said auhinna. Päev lõppes ühise teejoomise ja vastlakuklite söömisega.

MAAKONDLIK LAAGER

Rühma liikmekandidaadid Rainer Luht, Uku Rätsep, Kasper Kallari ja Jasper Kukkk olid 19. ja 20. veebruaril oma esimeses maakondlikus laagris. Poisid olid tublid ja võtsid kõigist laagriüritustest aktiivselt osa.

EESTI VABARIIGI SÜNNIPÄEV

Eesti Vabariigi sünnipäeval, 24. veebruaril käisid kuus noorkotkast, üks kodutütar, üks naiskodukaitsja ja kolm kaitseliitlast metsas kahele mälestuskivile lilli asetamas ja nende juures küünlaid süütamas. Kõigepealt läksime Valgejärve taha metsa metsavendade punkri mälestuskivi juurde. Tee pealt kivini oli oma pool kilomeetrit, lumi ulatus suurematel lastel põlvini, väiksematel veel kõrgemale. Punkrielanikest, nende tegevusest ja hukust rääkis Nelli Kukkk. Tema onu ja tädi el-

Põlvamaa Leevi rühma lapsed ja toetajad Eesti Vabariigi sünnipäeval August Sabbe mälestuskivi juures.

sid ja hukkusid selles punkris. Siis sõideti Võhandu jõe kaldal asuva viimase metsavenna August Sabbe mälestuskivi juurde. Jälle tuli minna läbi paksu lume. Seal rääkisime eestlusest ja vabadusest.

VÕIDUSÕIT

Veebruari viimasel päeval peeti kohalikul jäärajal võidusõit Noorte Kotkaste karikatele. Jäärada on poisid rajanud juba kolm aastat.

Eestvedajateks on endistest noorkotkastest noored kaitseliitlased. Võidusõidul oli kümme osalejat. Läbiti kolm ringi ja arvesse läks kiirema ringi aeg. I koha võitis Kaarel Rammo (endine noorkotkas), teise koha sai Lenno Ziukman (endine noorkotkas, praegu kaitseliitlane) ja kolmandaks tuli Rain Kukkk (ka endine noorkotkas, praegu kaitseliitlane). Leevi rühma poistest võistlesid Sten Soodla, Kert Poolak ja Hando Koger. **KK!**

Endiste noorkotkaste korraldatud jäärajavõistluse tava püsib juba kolmandat aastat.

LAUAMÄNGUNURK

“PANDEMIC” – LAUAMÄNG, MIS TOOB ESILE MÄNGIJATE KOOSTÖÖSKUSE

Maailma suurlinnades on valla pääsenud tundmatud viirused. On tegemist terroriakti või asjaolude kokkulangemisega? Selle kallal pole hetkel aega juurelda – spetsialistidest koosnev päästerühm peab andma endast kõik, et haiguste levikut ohjata ja sobilikud ravimid avastada...

Nagu näete, on “Pandemic” haarava katastroofisüžeeaga lauamäng, kus ei mängita üksteise vastu. Mängu ühiseks võitmiseks tuleb kõigil tegutseda efektiivse meeskonnana. Mäng võidetakse juhul, kui leitakse ravimid kõigi nelja viiruse vastu. Etteruttavalt lohutan, et umbes 80%-l kordadest mängijad ometi võitu ei saa, sest viirused levivad kiiresti ja plahvatuslikult.

Iga mängija valib endale mõne spetsialisti rolli (meedik, dispetšer, välioperatsioonide ekspert, teadlane või uurija) ja saab kasutada ka oma rolli erioskust. Käigukorra ajal võib mängija kasutada kuni nelja tegevust, milleks võib valida liikumise, viirusekuubikute eemaldamise, uurimisjaama ehitamise, kaartide (teadmiste) vahetamise vms. Käigukorra lõpus tõmbab mängija kaardipakist uusi linnakaarte, kuhu tuleb asetada uusi viirusekuubikuid. Edu tagavad planeerimine, koordineeritus ja hea ajastus, kuid selleks tuleb mängijatel kokku leppida, kes, mida ja millal teeb. See aga võib olla kõvasti raskem ülesanne, kui esialgu näib.

Mäng kestab tavaliselt umbes 45 minutit (tihti saabub fiasko siiski tunduvalt varem) ning pakub põnevaid situatsioone ja närviködi 2–4 mängijale. Keerukuselt on see sobilik alates 10. eluaastast ja pakub suurt põnevust ka täiskasvanuile.

Nutikat maailma päästmist!

Lauamänge tutvustab Ludo lauamängupood (Tallinn Tartu mnt 67 ja Tartus Riia 15b, <http://lauamangud.ludo.ee>)

VIKTORIIN: VIIS KÜSIMUST

1. Pildil on mees, kes sai 1970. ja 1980. aastatel tuntuks kui suure habemega sõjaveteran. Ta sündis Venemaal Stolõpini reformide ajal välja rännanud eestlaste perekonnas. Tema isa oli Püha Georgi risti kavaler. Teises maailmasõjas oli ta ise lennuväe eskadrilli- ja polgukomandör. Lendurina sooritas 10. augustil 1941 pärast Berliini pommitamist hädamaandumise Eestis, kust põgenes üle rindejoone Nõukogude poolele. Sai tuntuks 1942. aastal tollal harukordsete üle Atlandi lendudega, millega transportis nt Nõukogude Liidu välisministri Vjatšeslav Molotovi kohtuma Ühendriikide tollase presidendi Franklin Rooseveltiga. Ta suri 1996. aastal Tallinnas. Kes oli see mees ja millist rolli etendas ta sõjajärgses Eesti NSVs?

2. 24. novembriks 1944 olid Nõukogude väed taas Eestimaa hõivanud. Kuid siiski mitte kogu Eesti. Nimele lahkusid Saksa väed ühest Eesti piirkonnast (pildil) alles 15. detsembril 1944. Neli päeva lehvits seal sinimustvalge lipp, kuni Nõukogude väed selle ala 19. detsembril hõivasid. Mis paik see oli? Detsembris 1944 elas seal vaid neli inimest.

3. Saksamaal valitses aastatel 1945–1948 kaos ja levis onupojapoliitika. Palju korrupsiooni esines ka teatavate tõendite (pildil) väljastamisel vastavate komisjonide poolt. Mis oli dokumendid need olid, mis olid 1946. aasta kevadest kuni 1948. aasta kevadeni okupeeritud Saksamaa läänetsoonides erilises hinnas. Seda dokumenti kutsuti ka *Persilschein* (Persili tõend).

4. Koos Nõukogude võimu tulekuga likvideeriti Eesti sõjamuuseum. Teise maailmasõja alguses jagati töökorras muuseumirelvad punaarmeele, pärast sõda hakati hävitama muud hoidlatesse kogutud (aumärgid, lipud, kunstiteosed jne). Hävitamisest peaaegu 235 säilikut Eesti kaitseväge ja politsei vormiriietust, mis anti 1950. aastal üle ühele Tallinnas siiani tegutsevale asutusele (pildil). Seal võeti kingitus vaatamata selle “kodanlikule-natsionalistlikule-fašistlikule” päritolule aktiivsele kasutusele. Mis asutus see oli?

5. Neid, kellele on viimase 20 aasta jooksul Tartus mälestusmärk püstitatud, on paarkümmend. Kuid kahe isiku mälestusmärgid on ka maha võetud. Üks neist oli Lenini ausammas. Teine ausammas (pildil), mis kõrvaldati Tartust 1990. aastate alguses, oli rajatud aga igati väärikale arstiteadlasele, neurokirurgia rajajale Venemaal. Ta oli õppinud Tomski ja seejärel Tartu ülikoolis, mille lõpetas 1906. aastal. Alates 1910. aastast töötas ta Tartu Ülikooli professorina, 1918. aastast Voroneži ja 1923. aastast Moskva Ülikoolis. Aastal 1934. asutas ta maailma esimese neurokirurgia instituudi, mis kannab tänapäeval tema nime. Ent aastal 1944 juhtis ta komisjoni, mis kuulutas Katõni massimõrva süüdlasteks sakslased, kuigi tegelikult korraldas selle Nõukogude pool. See oligi põhjuseks, miks tema mälestusmärk Tartus maha võeti. Kes oli see mees? Olgu lisatud, et mainitud Katõni komisjoni otsus lükati ümber 1989. aastal.

KÜSIMUSED KOOSTAS ÜLIÕPILASTEMÄLUMÄNGU KLUBI

VASTUSED

1. Endel Puusepp, kes oli aastatel 1950–1963 Eesti NSV Ülemnõukogu presiidiumi esimees (1876–1946).
pole natsiga ehk nn moraalise puhtuse tõend. 4. Eesti Draamateater. 5. Nikolai Burdenko (1876–1946).
he asetäitja ja 1964–1974 sotsiaalkindlustusminister. 2. Ruhnu saar. 3. Tõendas, et tegu

 							Kosk Soomes	Päev saksa k.	Õhus lõhkev mürsk	<i>Kuma</i>	Rõngas-saar	Neon
Mereväe ohvitser mõnedes riikides →							↓	↓	↓		↓	
Sõnajalg →										Asesõna → Järjest. tähed		
Olümpia-linn →										↓	Merejõu-dude ran-nakaitse-väeosa ↓	
Inglise k. eessõna →								Rügement → Mini-lennuk ↓				
Linn Alžeerias →										TUI → Ruumi-meeter ↓		
Austraalia tennise-legend Baarium →											Juga Põhja-Ameer.-s ↓	
<i>Kuma</i>	Giacomo Puccini ooper	Kuulus poksija	Noot	Aps	Eks-	Berüllium → Asesõna	↓	Päev-selge → Aed ↓				
Riietus-ese →	↓	↓	↓	↓	↓	↓		↓		Indium → Kõrgsoo ↓		
Läti linn →						Patricia → Mowgli söber ↓			Radiaan → Piibli-tegelane ↓			
Noot →			Gado-liinium → Taga kiusama ↓			Vanaaja linnriik → Läti linn ↓						
<i>Kuma</i>		Vald Ida-Virus Puljongi-firma →							Kalavõrk → Urve Tiidus ↓			
Käabus-rahva liige →				Umbrohi → Bonnie Tyler ↓				Lehma organ → Õietolm ↓			Endine tennise-treener ↓	
Näitleja →						Naise-nimi → Koomiksi-tegelane ↓				ETV saade → Suusataja ↓		
Makedoonia sõdur ↓					Alevik Raplam.-l → Läinud sajandil ↓			Suur-võistlus → Vanuse ↓			Vanaaja linnriik ↓	
Elevandi organ →									Linn Sak-samaal →			
Privaat- →				Filmikoer → Jõgi Pr.-maal ↓								
Mehe-nimi →						Küla Nõo vallas → Lennuki-mark ↓						
<i>Kuma</i>		Valus! → Sügav ohe ↓			TURNER → FLEMING ↓							
Küla Rakke vallas →			Kirjanike ühing 1917-20 → Kirre ↓									
F-1 legend →						Iridium →						
Linn USA-s →											Üle jäänud ruut	

MATKA-AABITS

KUIDAS TALVEMATKAL RÕIVASTUDA?

Tekst: TÕNU JÜRGENSON,

Kaitseliidu Tartu maleva Tamme malevkonna instruktor-matkajuht ja koolitaja

Inimese ala- ja ülakeha tunnetavad külma erinevalt. Reied ja sääred kannatavad külma paremini kui rindkere. Seega võib sõltuvalt välis-temperatuurist panna kohe esimese rõivastuskihi peale matkapük- sid, ilma et oleks vaja vahele soojendavat pesu. Kui välitemperatuur on allpool 12-15 külmakraadi, tasub kaaluda ka soojendava pesu kasuta- mist. Isiklikult eelistan selleks tänapäevast fliis-, peamiselt mikrofliis- pesu, mis on kerge, väga soe ja hingav ega seo higi. Hea on ka Polartec- fliis, mida peetakse kõige soojemaks fliisiks. (Fliise ja poolfliismaterjale on väga palju, peamiselt erinevad nad eluealt ja soojapidavuselt.) Hästi sobib soojendavaks kihiks ka villasegune või meriino villast paksem pesu. Vältida tuleb puuvilla sisaldavat pesu, sest puuvill seob vett ja higi. Villane kipub samuti vett siduma, aga hoiab ka siis sooja. Levinuim külmetuse põhjustaja ongi higine puuvillsärk.

Rännaku ajaks võiks soojale pesule panna peale jaki, mille materjal kan- nab nime Soft Shell. Selline jakk on kerge, vastupidav, elastne (see tagab mugava liigutamise), tuulekindel ja uuest peast veepidavusega 5000- 20 000 mm. Selline jakk või jope sobib laagris olles suurepäraselt alus- jopeks ja võib asendada paksema jope all fliisi või kampsunit. Soovitan valida mudeli, millel on külgedel varrukate all tuulutavad. Sellistele jakkidele on tihti märgitud veepidavus. Sellest aga ei maksa end eriti võluda lasta, sest materjal ise on küll hea veepidavusega, aga kahjuks pole selle kanga omapära tõttu võimalik rõivaste õmblusi teipida. Juba pärast 5-6 masinapesu on kanga algne veepidavus kahanenud. Õnneks pole see külmal talvel oluline, sest tuulekindlus on endiselt hea.

Sõltuvalt välitemperatuurist võib rännaku ajal kanda sellise jaki all või peal paksemat või õhemat vesti. Kui kanda vesti jaki peal, annab see vähem sooja, alla aga rohkem. Lukkudega saab soojatunnet vastavalt vajadusele reguleerida. Selline riietumine peaks sobima rännakuks ise- gi siis, kui külma on -15 kuni -20 °C.

Kaela ümber võiks kanda silindrikujulist venivat kaelasidet (nn buffi), mida saab ka üle kukla või nina ette tõmmata. Peas võiks olla õhem ja kergem müts, mis katab kõrvu, aga ei ole liiga soe.

Inimese jäsemed võivad olla erineva külmataluvusega. Tõsiseid külmakah- justusi tuleb vältida, sest nende tagajärjed võivad olla pöördumatud. Kui inimene kogu aeg liigub, pole käte ja labajalgadega probleeme. Rännaku ajal võib vabalt kanda õhukesi kindaid ja kui käed hakkavad külmetama, siis käpikud peale tõmmata. Jalas võivad olla õhukesed või keskmise paksuse- ga rännakusokid. Vaatamata välistemperatuurile on käies jalgadel tavali- selt soe. Rännaku ajal soovitan kasutada eriotstarbelisi matkasokke, mis takistavad villide teket, fikseeruvad ümber jala ja juhivad higi eemale. Villa- ne sokk rännakuks ei sobi, sest teeb jalanaha pehmeks, hoiab niiskust ega fikseeru hästi. Selle tagajärjel võivad kergesti tekkida villid. Pealegi võivad mikroskoopilised villakiud rikkuda matkasaabaste veekindlaid membraa- ne, mille tagajärjel näiteks Gore-Tex-saabas kaotab veepidavuse. Villane sokk sobib ainult laagris viibimise ajal kaitseks külma eest.

Saabastest soovitan spetsiaalseid lumesaapaid, mis kannatavad kuni 35-kraadist külma. Need on oluliselt kergemad kui täisnahast sõjaväe- või matkasaapad. **KK!**

SUMMARY

KAITSELIIT CELEBRATED THE 20th ANNIVERSARY OF ITS REINSTITUTION IN JÄRVAKANDI

Kaitseliit liquidated by the Soviet authori- ties in 1940 was reinstated on the 17th of February 1990 in Järvakandi. When Estonia was still occupied, there were 125 bold people who decided to reinstitute Kaitseliit as a national organisation at the meeting there. Some local units of Kaitseliit were reinstated by that time already. The an- niversary of the reinstatement of Kaitseliit was celebrated by the inauguration of the monument in Järvakandi. People could see the line-up of the flags of Kaitseliit and the exhibition of the weapons and technique. They could also taste the soldier's soup. The day continued by the conference of the council of elders. Pp. 8-9.

45 HOURS OR 300 KILOMETRES ON SKIS WITHOUT PAUSES

Lieutenant Indrek Reismann reviews his experiences from the 26th to 28th of Febru- ary at the competition "Kaukopartiohihto" of patrol skiing of distant surveillance. It was already the fourth time he managed to achieve the highest possible purpose - to come through 300 km on skis in a time lim- it of 48 hours. This distance is skied with army skis and in rubber boots and the track is oriented according to the map in scale 1:50 000 while passing the control points with distances of 20-30 km. The finished competitors are not set in rank order but their aim is to achieve the purpose before the finish which means passing 75, 150, 225 or 300 km on skis. Pp. 22-23.

HOW IS "PUSH GENTLY, PULL STRONGLY!" RELATED TO THE ORGANISATION THEORY

Nele Sarrapik, training specialist of the courses of Naiskodukaitse of School of the Kaitseliit introduces the first refresher course for instructors of the organisa- tion theory held from the 12th to the 14th of February. Naiskodukaitse has trained the instructors already for two years. Thus, it was a suitable time for the refresher course. The classes were carried out as hunt for treasure - each participant got a paper suitcase where she wrote her experiences that were completed by the good ideas from herself and the others. Several active learning methods, including press conference method were used. The classes can figuratively be characterised by a sentence "Push gently, pull strongly!" which was actually an advise for the open- ing of the back door of the School of the Kaitseliit. Pp. 38-39.

Translated by Maarja Villandi

OLETE OODATUD 17. APRILLIL 2010

KINDRAL ALEKSANDER TÕNISSONI RÄNNAKJOOKSULE

Rännakjooks korraldatakse
17. aprillil 1875 sündinud kindral
Aleksander Tõnissoni sünniaastapäeva puhul

Võistluse start antakse Pannjärve
Tervisespordikeskuses

Rännakjooksul on kolm raskusastet:
militaarrännak 20 km
rahvajooks 10 km
noortejooks 3 ja 5 km

Rännakjooksust võivad osa võtta kõik soovijad

Osavõtjate registreerimine
kuni 13. aprillini 2010
AINULT EELREGISTREERIMINE

LISATEAVE:
www.alutaguse.ee
Kaitseliidu Alutaguse
maleva korrapidaja
tel 336 4281

Vali ohvitseri elukutse ja tule õppima
Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste Kõrgemasse Sõjakooli. See on

KOOL TULEVASELE KAITSEVÄE JUHATAJALE

SÕJAKOOL

KAITSEVÄE ÜHENDATUD ÕPPEASUTUSTE
KÕRGEM SÕJAKOOL

Kool tulevasele kaitseväge juhatajale

SISSEASTUMISKATSED VÕIMALIK SOORITADA KOHE PEALE KESKKOOLI LÕPPU, ENNE AJATEENISTUST.
Kaitseväge Ühendatud Õppeasutused on Eesti ainus rakenduskõrgkool, mis valmistab ette ohvitseri kaitsevägele ja Kaitseleiidule. Õppeaeg maaväe õppesuunal 3 aastat, õhuväe õppesuunal koostöös Lennuakadeemiaga 3,5 aastat.
Vaata juba täna: www.ksk.edu.ee, www.elukutse.ee
Sinu küsimused on oodatud telefonil: 717 6131 või e-posti aadressil: ekv@ksk.edu.ee